

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

**NACIONALNA STRATEGIJA
STVARANJA POTICAJNOG OKRUŽENJA
ZA RAZVOJ CIVILNOG DRUŠTVA
OD 2012. DO 2016. GODINE**

NACRT ZA JAVNU RASPRAVU

Zagreb, svibanj 2012.

SADRŽAJ

KRATICE	4
1. UVOD	5
2. VRIJEDNOSNO UTEMELJENJE ODNOSA DRŽAVE I CIVILNOG DRUŠTVA	6
3. RAZVOJ CIVILNOG DRUŠTVA U HRVATSKOJ.....	7
4. PODRUČJA NACIONALNE STRATEGIJE	11
I. INSTITUCIONALNI OKVIR ZA POTPORU RAZVOJU CIVILNOG DRUŠTVA	11
POSTOJEĆE STANJE.....	11
CILJEVI	14
MJERA 1. Poboljšati djelotvornost postojećih i ustanoviti nove institucionalne oblike i modele potpore razvoju civilnog društva na nacionalnoj i lokalnim razinama	15
MJERA 2. Poboljšati postojeću infrastrukturu na lokalnim i regionalnim razinama za ujednačen razvoj OCD-a u svim dijelovima Hrvatske	17
MJERA 3. Unaprijediti zakonski okvir za potporu razvoju civilnog društva.....	18
MJERA 4. Osigurati transparentan i učinkovit sustav financiranja iz javnih izvora za projekte i programe od interesa za opće dobro koje provode OCD-i.....	20
MJERA 5. Uspostaviti transparentan postupak dodjele prostora u državnom vlasništvu na korištenje udrugama radi provođenja programa i projekata od interesa za opće dobro.....	26
MJERA 6. Osigurati analitičku podlogu za praćenje napretka u razvoju civilnog društva u Republici Hrvatskoj.....	27
II. CIVILNO DRUŠTVO I DEMOKRATSKA GRAĐANSKA KULTURA.....	28
POSTOJEĆE STANJE.....	28
CILJEVI	31
MJERA 7. Poboljšati djelotvornost savjetovanja s organizacijama civilnog društva u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata.....	32
MJERA 8. Poboljšati zakonski okvir za ostvarivanje prava na pristup informacijama i unaprijediti njegovu provedbu	34
MJERA 9. Uspostaviti programe osposobljavanja dužnosnika i službenika na državnoj i lokalnoj razini za učinkovitu suradnju s civilnim društvom u oblikovanju i provedbi javnih politika	34
MJERA 10. Uvesti i sustavno provoditi građanski odgoj i obrazovanje na svim razinama obrazovnog sustava.....	35
MJERA 11. Osigurati potporu OCD-ovima koji podupiru razvoj sudioničke demokracije i njihovim programima te osigurati preduvjete za njihovo vrednovanje.....	37
MJERA 12. Uvođenje odgojno-obrazovnih sadržaja usmjerenih stjecanju znanja, stavova i vrijednosti u vezi s volontiranjem u obrazovni sustav.....	40
MJERA 13. Poboljšati uvjete za djelovanje neprofitnih medija.....	40
III. OSNAŽIVANJE ULOGE OCD-a ZA DRUŠTVENO-EKONOMSKI RAZVOJ	42
POSTOJEĆE STANJE.....	42
1. Pružanje socijalnih usluga od strane organizacija civilnog društva	42

2. Razvoj socijalnog poduzetništva	44
CILJEVI	46
MJERA 14. Uspostaviti kvalitetan okvir za održivost socijalnih usluga koje pružaju OCD-i.....	46
MJERA 15. Definirati uvjete za osiguranje veće kvalitete pruženih usluga i poticanje daljnjeg razvoja kapaciteta organizacija civilnog društva.....	49
MJERA 16. Poticati i razvijati volonterske programe u organizacijama/ustanovama pružateljima socijalnih usluga	49
MJERA 17. Osnažiti ulogu OCD-a u sustavu obrazovanja odraslih	50
MJERA 18. Poticati razvoj socijalno-poduzetničkih aktivnosti OCD-a	51
MJERA 19. Osigurati održivost socijalno-poduzetničkih inicijativa OCD-a	51
MJERA 20. Unaprijediti javnu svijest o ulozi OCD-a u razvoju socijalnog poduzetništva	52
IV. DJELOVANJE I DALJNI RAZVOJ CIVILNOG DRUŠTVA U MEĐUNARODNOM KONTEKSTU	53
POSTOJEĆE STANJE.....	53
1. Uključenost OCD-a u provođenje ciljeva vanjske politike kroz mehanizme prevencije, razrješavanja ili upravljanja regionalnim i/ili globalnim procesima	55
2. Uloga OCD-a u procesu pristupanja te članstva RH u EU	55
3. Uključivanje OCD-a u procese djelovanja RH na području međunarodne razvojne suradnje.....	56
CILJEVI	57
MJERA 21. Provoditi savjetovanja i razmjenu informacija s OCD-ima u području međunarodnih odnosa te podupirati njihov angažman u međunarodnim organizacijama	57
MJERA 22. Unaprijediti mehanizam savjetovanja s OCD-ima u procesu pristupanja te članstva RH u EU	58
MJERA 23. Osigurati dostupnost informacija o procesu pristupanja te članstvu u EU građanima.....	59
MJERA 24. Aktivno uključiti predstavnike ocd-a u programiranje te pripremu za korištenje strukturnih instrumenata EU.....	60
MJERA 25. Provoditi edukaciju u svrhu uneprijeđenja znanja i vještina OCD-a o temama u vezi s EU ..	60
MJERA 26. Osigurati sudjelovanje OCD-ova u procesima donošenja odluka i praćenju provedbe odluka u uvjetima članstva te poticati suradnju hrvatskih OCD-ova s OCD-ima u EU	61
MJERA 27. Jačati kapacitete te uključivati OCD u planiranje i provedbu i izvješćivanje o međunarodnoj razvojnoj suradnji	63
POJMOVNIK.....	65
PRILOG: PROVEDBA MJERA OPERATIVNOG PLANA NACIONALNE STRATEGIJE STVARANJA POTICAJNOG OKRUŽENJA ZA RAZVOJ CIVILNOG DRUŠTVA OD 2007. – 2011. GODINE	69
Uvod	69
Opći pregled provedbe Operativnog plana.....	70
Postignuća, izazovi i preporuke u Poglavlju 4. <i>Sudjelovanje građana u oblikovanju javne politike</i>	71
Postignuća, izazovi i preporuke u Poglavlju 5. <i>Obrazovanje za demokratsko građanstvo i ljudska prava</i> ..	72

Postignuća, izazovi i preporuke u Poglavlju 6. <i>Pravni okvir za djelovanje i razvoj civilnog društva</i>	72
Postignuća, izazovi i preporuke u Poglavlju 7. <i>Institucionalni okvir za potporu razvoja civilnoga društva</i>	73
Postignuća, izazovi i preporuke u Poglavlju 8.2. <i>Ugovaranje pružanja javnih usluga s organizacijama civilnoga društva</i>	74
Postignuća, izazovi i preporuke u Poglavlju 8.3. <i>Razvoj socijalne ekonomije i neprofitnog poduzetništva</i>	75
Postignuća, izazovi i preporuke u Poglavlju 9. <i>Regionalni razvoj</i>	75
Postignuća, izazovi i preporuke u Poglavlju 10.1. <i>Razvoj volonterstva u Hrvatskoj</i>	76
Postignuća, izazovi i preporuke u Poglavlju 10.2. <i>Razvoj zakladništva</i>	76
Postignuća, izazovi i preporuke u Poglavlju 11. <i>Razvoj civilnoga društva u međunarodnom kontekstu</i> ..	77
Zaključak i opće preporuke – koordinacija, praćenje i izvještavanje	77

KRATICE

ASOO	Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih
AZOO	Agencija za odgoj i obrazovanje
EGSO	Europski gospodarski i socijalni odbor
HS	Hrvatski sabor
IPA	Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA) – Instrument pretpristupne pomoći
JLPS	Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave
LAG	Lokalna akcijska grupa
MB	Ministarstvo branitelja
MFIN	Ministarstvo financija
MG	Ministarstvo gospodarstva
MGPO	Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja
MK	Ministarstvo kulture
MP	Ministarstvo pravosuđa
MPO	Ministarstvo poduzetništva i obrta
MRMS	Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava
MRRFEU	Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije
MSPM	Ministarstvo socijalne politike i mladih
MU	Ministarstvo uprave
MUP	Ministarstvo unutarnjih poslova
MVEP	Ministarstvo vanjskih i europskih poslova
MZ	Ministarstvo zdravlja
MZOP	Ministarstvo zaštite okoliša i prirode
MZOS	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta
NCVVO	Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja
NZRCD	Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva
OCD	Organizacija civilnog društva
RH	Republika Hrvatska
TDU	Tijela državne uprave
UZUVRH	Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske
VRH	Vlada Republike Hrvatske
ZLZ	Zaklada lokalne zajednice

1. UVOD

Stvaranje poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva jedna je od pretpostavki i mjerila demokracije i stabilnosti političkoga sustava svake zemlje. Koncept zajedništva i suradnje državne vlasti s civilnim društvom u stvaranju, provođenju i nadzoru politika koje su od izravnoga interesa za opće dobro među temeljnim je obilježjima suvremene države koja je na usluzi građanima. Republika Hrvatska među prvima je državama u srednjoj i jugoistočnoj Europi koja je sustavno pristupila stvaranju pravnog i institucionalnog sustava za potporu i razvoj civilnoga društva. Početak rada na sustavnom stvaranju pravnog i institucionalnog okvira u Republici Hrvatskoj datira od kraja devedesetih godina dvadesetog stoljeća kada sve više jača svijest o važnosti razvitka civilnoga društva kao važnog čimbenika pluralizma i razvoja demokracije u Hrvatskoj. Od tada pa do danas jasno je da demokratsko učvršćivanje nije samo pitanje političkih stranaka, izbornih zakona, vlasništva kapitala, dionica i burzi, već i stvaranje snažnog civilnoga društva – građana organiziranih i aktivnih u rješavanju širokog spektra posebnih i skupnih interesa.

U razdoblju kada se Republika Hrvatska priprema za pristupanje Europskoj uniji, ova Nacionalna strategija daje smjernice za stvaranje poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva do 2016. godine kako bi se još više unaprijedio postojeći pravni, financijski i institucionalni sustav potpore djelovanju organizacija civilnoga društva kao važnih čimbenika društveno-ekonomskog razvoja u Republici Hrvatskoj, ali i važnih dionika u oblikovanju i provedbi politika Europske unije. Također, ona uključuje i konkretne rokove i nositelje njihove provedbe, izvore sredstava za provedbu planiranih mjera i aktivnosti, kao i pokazatelje za mjerenje uspješnosti njihove provedbe.

Cilj je Strategije da se stvore uvjeti za razvoj zajednice u kojoj građani i organizacije civilnoga društva u sinergiji s drugim sektorima, aktivno, ravnopravno i odgovorno, u skladu s načelima održivog razvoja i djelovanja za opće dobro, sudjeluju u ostvarivanju društva blagostanja i jednakih prilika za sve. Da bi se to postiglo potrebno je da svi dionici u društvu prihvate i primjenjuju zajedničke vrijednosti demokracije koje su utemeljene na društvenim promjenama, suradnji, otvorenosti, solidarnosti, socijalnoj pravdi i socijalnoj koheziji, javnosti rada, osobnoj moći i odgovornosti, sudjelovanju u odlučivanju, uvažavanju osobnosti i različitosti, samoorganiziranju, cjeloživotnom učenju, volonterskom angažmanu, doprinosu građana i slobodnoj informacijskoj povezanosti.

U provedbi Strategije se očekuje stalan rad na preispitivanju i širenju prostora za razvoj civilnoga društva kao i suradnje među sektorima u društvu: javnom, profitnom i neprofitnom sektoru; pritom država treba raditi na jačanju uloge medijatora i partnera u društvenim i ekonomskim promjenama, dok profitni sektor sve više razvija svoju društvenu odgovornost temeljenu na principima općeg dobra i organizacijske etike.

U svjetlu novih uloga u društvu i svijetu koji se stalno mijenja, ova Strategija polazi od vrijednosnog utemeljenja odnosa države i civilnoga društva do osnovnih preduvjeta za daljnji razvoj kao što su socijalna kohezija, sudionička demokracija, filantropija i volonterstvo te obrazovanje za demokratsko građanstvo i ljudska prava, uz unaprjeđivanje zakonskog, financijskog, poreznog i institucionalnog okvira za potporu razvoju civilnoga društva.

2. VRIJEDNOSNO UTEMELJENJE ODNOSA DRŽAVE I CIVILNOG DRUŠTVA

Civilno društvo podrazumijeva da građanke i građani, u različitim skupinama, inicijativama i organizacijama, pa i individualno, uključivanjem u javni politički proces zastupaju različite interese i vrednote u javnom prostoru. Premda svaka od tih grupacija ima više-manje jasno artikuliranu vrijednosnu ili interesnu orijentaciju, sloboda njihova izražavanja udruživanja, javnog okupljanja, građanskog neposluha i djelovanja ne smije ovisiti o tome o kakvim se vrednotama ili interesima radi, a jedino dopustivo ograničenje može proizići iz zahtjeva da se ne ugrozi sloboda svih drugih te da se ne narušavaju ustavne vrijednosti (vrednote). Najvažniji je rezultat toga određenja da temeljna vrijednost na kojoj treba počivati odnos države i civilnoga društva bude poštivanje neovisnosti *civilnoga društva*. To znači da država na prvom mjestu mora osigurati slobodu izbora vrijednosnih i interesnih orijentacija građanki i građana, te slobodu njihova javnog izražavanja, okupljanja, udruživanja i djelovanja.

Iz različitih, slobodno izabranih vrednota ili interesa, proizlazi i pluralizam kao jedna od temeljnih vrijednosti i načela nesmetanog izražavanja i uvažavanja *različitosti*. Nijedan poseban interes ili vrednota ne može biti opravdanje za potiskivanje ostalih, bilo da to čini država ili drugi dionici civilnoga društva. Država, prema tome, treba osigurati okruženje u kojem će civilno društvo djelovati neovisno u odnosu na državu i ostale aktere u javnim i političkim procesima. To okruženje pretpostavlja i uspostavu mehanizama kroz koje civilno društvo može utjecati na javne politike RH i to ne samo na razini informiranja ili komentiranja, već doprinosi civilnog društva moraju imati substancijalni utjecaj na oblikovanje pojedinih političkih odluka. Odnos države i civilnoga društva uređuje se i definira *proceduralnim i sadržajnim* određenjima. Država, osiguravši prostor za neovisno djelovanje civilnoga društva, uvažava civilno društvo kao ravnopravnog sudionika i korektiva u promišljanju i suodlučivanju o pitanjima od javnog interesa i provođenju odluka i mjera koje imaju javni utjecaj. Posebnu pažnju valja usmjeriti na situacije kada civilno društvo kritički nastupa prema pojedinim političkim odlukama. I u tim trenucima važno je kritiku shvatiti primarno kao konstruktivnu, a ne destruktivnu – ukoliko se ona temelji na transparentnim i provjerenim informacijama koje proizlaze iz istinskih potreba pojedinih skupina građana i građanki. Država ne vidi civilno društvo kao prijetnju ili prepreku, već kao neizbježnog dionika u razvoju, provedbi i evaluaciji javnih politika. Iz toga proizlaze i vrijednosti na kojima se temelji odnos države i civilnoga društva, a sadržane su u načelima *transparentnosti, javnosti i otvorenosti* pri donošenju, provedbi i vrednovanju javnih politika. Takav odnos podrazumijeva pristup sveobuhvatnim, pravodobnim i točnim informacijama, otvorenost na argumentirane prijedloge i spremnost na savjetovanje.

Ostvarenje temeljnih vrednota koje je država već usvojila svojim najvišim normativnim aktom – Ustavom – ne ovisi samo o djelovanju državnih i javnih institucija, nego i o aktivnom građanskom angažmanu. Sloboda, jednakost, nacionalna ravnopravnost i ravnopravnost spolova, mirotvorstvo, socijalna pravda, poštivanje prava čovjeka, nepovredivost vlasništva, očuvanje prirode i čovjekova okoliša, vladavina prava i demokratski višestranački sustav ne mogu se stvarno jamčiti i ostvarivati bez aktivnog zalaganja i sudjelovanja aktera civilnoga društva i šire javnosti.

Pluralizam se osigurava pravnim mjerama i otvaranjem *javnog komunikacijskog prostora slobodnog od nasilja ili prijetnji*. Na taj način stvara se okruženje kojima će se pravo na različitost

uvijek iznova afirmira. Doprinos civilnog društva sveobuhvatnom društvenom rastu i razvoju odnosno javnoj dobrobiti treba biti prepoznato i priznato i u odgovarajućem normativnom okviru. Preduvjet za ostvarenje takvog odnosa države i civilnog društva su državne i javne institucije i politički procesi otvoreni prema javnosti koji poštuju postojeće i unaprjeđuju procedure i mehanizme sudjelovanja javnosti u procesima političkog odlučivanja. U konačnici, razvijeno civilno društvo počiva na stalnoj interakciji neprofitnog, javnog, privatnog sektora i građana u zajedničkom djelovanju za opće dobro.

3. RAZVOJ CIVILNOG DRUŠTVA U HRVATSKOJ

Potpuno je jasno da se pod pojmom civilnoga društva ne mogu niti smiju podrazumijevati samo udruge, već šira sfera društvenog života koja izravno ne pripada niti državnom niti privatnom, profitnom sektoru. Dakle, civilno društvo već samo po sebi – na različite načine – predstavlja aktivan odnos građanki i građana prema javnim politikama, službama i poslovima: od sudjelovanja u javnim raspravama i utjecaju na formiranje političke volje, preko konkretnih inicijativa usmjerenih na određene političke i pravne mjere, do preuzimanja dijela javnih poslova koji država i javne institucije ne mogu obaviti uopće, u potpunosti, ili dovoljno kvalitetno.

Nakon što je bilo nazivano neprofitnim, dobrotvornim, dobrovoljnim ili trećim sektorom odnosno nevladinim organizacijama, civilno društvo kao zbirna imenica u kojoj se prepoznaje sloboda udruživanja i djelovanje za opće dobro, u novije je vrijeme objedinilo sve pojedinačne odrednice spomenutih pojmova.

Europski gospodarski i socijalni odbor (EGSO) definirao je "organizacije civilnog društva" kao "organizacijske strukture čiji članovi imaju ciljeve i odgovornosti od općeg interesa te koji djeluju kao posrednici između javnih vlasti i građana". Prema EGSO-u, takvo shvaćanje organizacija civilnog društva uključuje cijeli niz organizacija: socijalne partnere; organizacije koje okupljaju pojedince oko zajedničkih interesa, poput organizacija koje se bave zaštitom okoliša, ljudskih prava, prava potrošača, obrazovnih organizacija i dr.; organizacije utemeljene u zajednici, poput organizacija za mlade, organizacija za zaštitu i promicanje obitelji i drugih organizacija čiji članovi sudjeluju u životu lokalne zajednice; vjerske zajednice.

Kada je pak riječ o pravnom ustroju samih organizacija civilnoga društva u Hrvatskoj onda govorimo o udrugama, zakladama i fondacijama, privatnim ustanovama, sindikatima i udrugama poslodavaca, organizacijskim oblicima vjerskih zajednica, ali i o raznim vrstama neformalnih građanskih inicijativa.

U smislu ciljeva, mjera i aktivnosti ove Strategije, pod pojmom organizacije civilnog društva, smatraju se ponajprije udruge osnovane temeljem Zakona o udrugama te zaklade i fondacije, osnovane temeljem Zakona o zakladama i fondacijama.

U civilnom društvu nije presudan broj onih koji podržavaju određeni stav ili interes već njegova načelna utemeljenost, a ključne "proceduralne vrijednosti" civilnoga društva su neovisnost, pluralizam, otvorenost i horizontalnost koja označava jednakopravnost sudionika tako ustrojenog društva. Među «sadržajnim vrijednostima» najznačajnije su aktivnosti civilnoga društva koje pridonose stvarnom oživotvorenju najviših vrednota ustavnog poretka u Hrvatskoj,

a to su sloboda, jednakost, nacionalna ravnopravnost i ravnopravnost spolova, mirotvorstvo, socijalna pravda, poštivanje prava čovjeka, nepovredivost vlasništva, očuvanje prirode i okoliša, vladavina prava i demokratski višestranački sustav.

Usprkos određenim oblicima organiziranja građana krajem 19. i tijekom 20. stoljeća, koji su svojevrsna preteča civilnoga društva u širem smislu te riječi, očitiji oblici i prve inicijative civilnoga društva u današnjem smislu u Hrvatskoj se pojavljuju u drugoj polovici osamdesetih godina prošlog stoljeća.

Imajući u vidu da se svi teoretičari civilnoga društva slažu s tvrdnjama da za političku tranziciju, uspostavu i legalizaciju demokratskih institucija treba šest mjeseci, za uspostavu tržišnog gospodarstva treba šest godina, a za razvoj civilnog društva - šezdeset godina problem svih tranzicijskih zemalja, pa tako i Hrvatske, jest u tome da se te tri tranzicije moraju odvijati istovremeno, da su one međusobno uvjetovane i da konačni rezultat ovisi o svima njima.

U Hrvatskoj je još 1982. Zakonom o društvenim organizacijama i udruženjima građana, kao temeljnim zakonskim okvirom koji uređuje pravo na slobodno udruživanje, prepoznata razlika između obične udruge (udruženja građana) i one koja djeluje za opće dobro (društvene organizacije). Organizacije civilnoga društva dodatni ugled i snagu u Hrvatskoj stječu neposredno prije, za vrijeme i nakon Domovinskog rata, kada se prvenstveno razvija djelovanje humanitarnih i mirovnih organizacija. Većina istraživanja o ovome razdoblju jasno ukazuje na razvoj solidarnosti među građanima i građankama Hrvatske, a razina volontiranja bila je znatno veća no što je to slučaj danas. Vodeći se načelom da ljudska prava pripadaju svim osobama neovisno o njihovoj etničkoj, rasnoj, vjerskoj ili drugoj pripadnosti, u ovom se razdoblju osnivaju organizacije civilnog društva za zaštitu i promicanje ljudskih prava u Hrvatskoj. Isto tako, u spomenutom se razdoblju ističu i organizacije za ženska prava, organizacije koje se bave pitanjima očuvanja okoliša, te druge organizacije civilnoga društva. Valja spomenuti da je početkom 90-tih, primjerice, u Hrvatskom savezu zelenih bilo gotovo 60-ak udruga.

Iako je velika većina organizacija civilnoga društva u Hrvatskoj nikla kao spontani iskaz želje za građanskim organiziranjem oko nekih vrijednosti ili interesa, nedvojbeno je kako su brojne međunarodne organizacije i donatori prisutni u to vrijeme u Hrvatskoj imali znatan utjecaj na razvoj civilnoga društva i rad nekih organizacija, prenoseći im znanja i vještine potrebne za rad i razvoj. Zbog toga se ponekad govori o «uvezenom civilnom društvu», odnosno o jeziku ili pojedinim terminima (kao npr. «facilitacija» ili «evaluacija») koji nisu bili razumljivi prosječnom hrvatskom građaninu. Uz to, u Hrvatskoj početkom devedesetih godina prošlog stoljeća nije u potpunosti sagledan karakter i važnost civilnoga društva, država prema civilnom društvu nije imala strukturiran i institucionaliziran odnos, te u tom smislu nisu ni ocjene razvoja civilnoga društva u tom razdoblju jednoznačne.

Zamah u razvoju organizacija civilnog društva u Hrvatskoj započeo je izgradnjom današnjega institucionalnog i zakonodavnog okvira krajem prošloga i tijekom cijelog prvog desetljeća ovog stoljeća, a temeljna su im okosnica institucije poput Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske osnovanog 1998. godine, Savjeta za razvoj civilnog društva prvi puta utemeljenog 2002. godine, Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva osnovane 2003. godine, kao i niz zakona i strateških dokumenata: Zakon o zakladama i fondacijama iz 1995. godine, Zakon o udrugama iz 1997. odnosno 2001. godine, prijedlog Programa suradnje Vlade Republike Hrvatske i nevladinoga, neprofitnog sektora u Republici Hrvatskoj nastao 2001. godine, Nacionalna

strategija stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva, od 2006. do 2011. godine, Zakon o igrama na sreću iz 2002. odnosno 2009. godine, Zakon o volonterstvu iz 2007. godine, Kodeks pozitivne prakse, standarda i mjerila za ostvarivanje financijske potpore programima i projektima udruga donesen 2007. i Kodeks savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akta donesen 2009. godine. Niz drugih strateških dokumenata i programa kao što su Nacionalna strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom, Strategija suzbijanja korupcije i pripadajući Akcijski plan, Nacionalni program zaštite i promicanja ljudskih prava, Nacionalna politika za promicanje ravnopravnosti spolova, Program aktivnosti za prevenciju nasilja među mladima, Nacionalni program za mlade prepoznaju značaj, vrijednosti i potrebe civilnog društva i predviđaju OCD-e kao sunositelje niza provedbenih aktivnosti.

Broj organizacija civilnog društva jedan je od važnijih indikatora kojim se prati razvoj civilnog društva. Na temelju spomenutog Zakona o društvenim organizacijama i udruženjima građana iz 1982. godine i njegovih izmjena i dopuna udruge su u Hrvatskoj registrirane sve do 1997. godine kada je donesen prvi Zakon o udrugama. 1985. godine u Hrvatskoj je bilo registrirano 10.844 društvenih organizacija i 547 udruženja građana. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku u Hrvatskoj je 1997. godine bilo 21.945 udruga, a od toga broja u razdoblju od 1991. do 1997. registrirano ih je 8.208. Svake se godine povećavao broj novoosnovanih udruga i to tako da je rastao udio novoosnovanih udruženja građana, a opadao broj novoosnovanih društvenih organizacija. Prema podacima u službenim evidencijama i registrima danas u Hrvatskoj djeluje više od 46.000 registriranih udruga, 181 zaklada, 12 fundacija i više od 500 sindikalnih udruga i udruga poslodavaca, 52 vjerske zajednice i preko 2000 pravnih osoba Katoličke crkve, 428 organizacijskih oblika Pravoslavne crkve te procijenjeno više od 600 privatnih ustanova. Imajući u vidu da je oko 16.000 udruga registrirano u području sporta i rekreacije, gotovo 7.000 u području kulturnog i umjetničkog stvaralaštva, preko 4.000 u različitim gospodarskim djelatnostima, gotovo 4.000 u području tehničke kulture, u području socijalne i zdravstvene djelatnosti i okupljanja i zaštite djece, mladeži i obitelji djeluje ukupno više od 4.000 tisuće udruga, da ima preko tisuću udruga proizašlih iz domovinskog rata, i konačno više od ukupno 6.000 udruga djeluje u humanitarnim, ekološkim, hobističkim, odgojno-obrazovnim, nacionalnim, ljudskopravaškim, znanstvenim, etničkim, duhovnim odnosno informacijskim područjima djelovanja, na ovaj znatan broj organizacija civilnoga društva treba gledati kao na nacionalno bogatstvo.

Republika Hrvatska ima razvijen sustav financijskih potpora za programe i projekte organizacija civilnog društva na državnoj i lokalnim razinama, a prema podacima što ih redovito od 2007. godine prikuplja i obrađuje Vladin Ured za udruge, godišnje se programima i projektima udruga iz javnih izvora dodijeli prosječno oko 1,5 milijardi kuna od čega na državni proračun otpada oko 1/3, a na proračune županija, gradova i općina oko 2/3 dodijeljenih bespovratnih sredstava. Nije zanemariva ni činjenica da su udruge u Republici Hrvatskoj do sada iskoristile gotovo 100% raspoloživih sredstava iz fondova Europske unije namijenjenih sektoru civilnog društva kojima su financirane edukacije svih sektora u društvu, pružanje različitih socijalnih usluga tamo gdje ih država nije mogla pružiti, zaštita okoliša, društveno poduzetništvo, borba protiv korupcije...

Iz nekih provedenih, međunarodno usporedivih istraživanja u Hrvatskoj (npr. Civicus-ov indeks civilnog društva) razvidno je kako je najkritičnije područje razvoja civilnoga društva u Hrvatskoj povezano s ograničenim prostorom za djelovanje, određenim kao zakonski, politički i sociokulturni okvir poželjan za razvoj civilnoga društva. Iz toga proizlazi da, iako građani

općenito imaju pozitivan stav prema organizacijama civilnoga društva, ipak zbog navedenih razloga još uvijek nisu u dostatnoj mjeri uključeni u rad organizacija ili inicijativa civilnoga društva. Jedan od razloga je i još uvijek nedovoljno prepoznavanje postojećeg institucionalnog i normativnog okvira za razvoj civilnoga društva kao poticajnog okruženja za razvoj volonterstva i filantropije u Hrvatskoj.

Organizacije civilnog društva imaju višestruku ulogu u svakom društvu. Civilno društvo u Hrvatskoj dio je globalnog fenomena koji ima svoju nacionalnu povijest, a istodobno je podložno globalnim utjecajima. Misija organizacija civilnog društva jest ravnopravno sudjelovati u izgradnji demokratskog, bogatog i socijalno osjetljivog te ekološki osviještenog društva, biti korektiv vlasti te veza između građana i javnog sektora. Osim djelovanja za dobrobit svojih članova, znatan je broj onih koji djeluje i za opće dobro. Imajući na umu stupanj razvoja normativnog i institucionalnog okvira za djelovanje organizacija civilnoga društva te praksu drugih zemalja EU, nastojanja prethodne Nacionalne strategije da se posebnim propisom uredi status organizacija koje djeluju za opće dobro i na taj način omogući pravednija i učinkovitija distribucija sredstava središnje i lokalne vlasti te ujedno poveća odgovornost za raspolaganje javnim novcem, nisu dovršena.

Objedinjujući u svom djelovanju odrednice, načela neprofitnosti, samoorganiziranosti i transparentnosti te priznavanja volonterskog rada, ali i poduzetništva, organizacije civilnoga društva trebaju poticati građane, privatni i javni sektor (prije svega državu) da doniraju sredstva inicijativama od interesa za opće dobro. Pored toga, trebaju poticati međusobno udruživanje, povezivanje i suradnju u rješavanju zajedničkih / općih interesa i zagovaranju javnih politika.

Ciljeve organizacija civilnoga društva moguće je ostvariti različitim zadaćama i aktivnostima (djelatnostima) kojima se te organizacije bave u rasponu od zagovaračkih udruga koje se bore za prava ugroženih i manjinskih skupina, preko građanskih inicijativa koje pokreću i konzultativne uloge što je imaju u oblikovanju javnih politika, što se očituje u aktivnom sudjelovanju organizacija civilnoga društva u donošenju pojedinih zakona, nacionalnih programa ili strategija, do djelovanja zaklada lokalnih zajednica i mreža lokalnih udruga koje podupiru razvoj civilnoga društva odnosno građanskog aktivizma na lokalnoj razini. I, naravno, nikako ne treba zanemariti važnost pojedinih udruga u obavljanju društvenih i javnih usluga od općeg interesa na području obrazovanja, zdravstva i socijalne skrbi, u čemu u Hrvatskoj, po uzoru na europske, mogu biti poželjan i dobar partner državi.

Imajući u vidu da je najveći broj organizacija civilnoga društva vezan uz četiri najveća grada u kojima je registrirano ukupno preko 21.000 udruga nedvojbeno je da izrazito velike razlike u standardu građana između hrvatskih regija odgovaraju stupnju razvoja civilnoga društva u tim regijama.

U posljednjih pet godina, djelovanjem Savjeta za razvoj civilnoga društva, ali i Ureda za udruge, osviještenost tijela državne uprave o vrijednosti rada organizacija civilnoga društva, kao i o mnogim procesima povezanim s demokratizacijom i transparentnošću tijela javne vlasti, značajno je povećana no s kapacitetima i sektorskim znanjem pojedinih nositelja mjera kako je to naznačeno u zaključnoj ocjeni o provedbi mjera Operativnog plana Nacionalne strategije stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva od 2007. – 2011. godine još uvijek ne možemo biti zadovoljni.

4. PODRUČJA NACIONALNE STRATEGIJE

Imajući u vidu uvodne napomene, općeprihvaćeno vrijednosno utemeljenje odnosa države i civilnog društva, dosegnuti stupanj razvoja civilnog društva u Hrvatskoj, kao i provedbu mjera Operativnog plana Nacionalne strategije stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva od 2007. – 2011. godine Nacionalna strategija stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva u razdoblju od 2012. do 2016. u četiri prioriteta područja (I. Institucionalni okvir za potporu razvoju civilnog društva, II. Civilno društvo i demokratska građanska kultura, III. Osnaživanje uloge OCD-a za društveno-ekonomski razvoj i IV. Djelovanje i daljnji razvoj civilnog društva u međunarodnom kontekstu) definira postojeće stanje i ciljeve koji Republika Hrvatska želi postići u narednom petogodišnjem razdoblju, mjere (posebne ciljeve) i aktivnosti koje će u tom pravcu poduzeti, određujući pri tome nositelje i sunositelje mjera, rokove i izvore sredstava za njihovu provedbu, kao i jasne pokazatelje na temelju kojih će se na godišnjoj razini vrednovati napredak u njihovoj provedbi.

I. INSTITUCIONALNI OKVIR ZA POTPORU RAZVOJU CIVILNOG DRUŠTVA

POSTOJEĆE STANJE

Temeljni institucionalni okvir za potporu razvoju civilnog društva u Republici Hrvatskoj čine Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske osnovan 1998. godine, Savjet za razvoj civilnog društva prvi puta utemeljen Odlukom Vlade RH 2002. godine, koji sada djeluje u svom četvrtom trogodišnjem mandatu i Nacionalna zaklade za razvoj civilnog društva osnovana Zakonom 2003. godine, na koje se naslanjaju brojna savjetodavna tijela na nacionalnoj razini te regionalne zaklade i regionalne mreže potpore razvoju organizacija civilnog društva koje sve zajedno čine solidan okvir za strukturiranu suradnju između državne uprave te lokalne i regionalne samouprave i organizacija civilnog društva, kao i zajednički savjetodavni odbor EU-Hrvatska, koji je svojevrsni 'most' prema EGSO-u kao institucionalnom obliku dijaloga organiziranog civilnog društva i tijela EU .

Normativni okvir za potporu razvoju civilnog društva u najužem smislu čine Zakon o udrugama iz 2001. godine, Zakon o zakladama i fondacijama iz 2005. godine, prijedlog Programa suradnje Vlade Republike Hrvatske i nevladinoga, neprofitnog sektora u Republici Hrvatskoj nastao 2001. godine, Nacionalna strategija stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva, od 2006. do 2011. godine, Zakon o volonterstvu iz 2007. godine, Kodeks pozitivne prakse, standarda i mjerila za ostvarivanje financijske potpore programima i projektima udruga donesen 2007., Zakon o igrama na sreću iz 2009. godine i Uredba o kriterijima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću – koju na temelju tog Zakona donosi Vlada RH svake godine te Kodeks savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akta donesen 2009. godine.

U Nacionalnoj strategiji stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva, od 2006. do 2011. godine, jasno su postavljena i definirana područja pravnog i institucionalnog okvira za

razvoj civilnog društva, no dio ciljeva i operativnih mjera nije realiziran ili nije realiziran na zadovoljavajući način pri čemu se posebno misli na definiranje statusa / donošenje zakona o organizacijama koje djeluju za opće dobro.

Kao poseban uspjeh u prethodnom razdoblju svakako treba istaknuti da je usvojen Kodeks pozitivne prakse, standarda i mjerila za ostvarivanje financijske potpore programima i projektima udruga, no u praksi se Kodeks uglavnom primjenjuje na nacionalnoj, a samo djelomično na lokalnoj razini, te je izazov svim tijelima državne i lokalne i regionalne samouprave u narednom periodu ujednačena primjena propisa za dodjelu bespovratnih sredstava iz svih javnih izvora (uključivo i sredstva iz fondova Europske unije) namijenjenih općem dobru. Kao jedan od ključnih izazova ističe se nepostojanje zajedničkog, koordiniranog planiranja prioriteta za raspodjelu sredstava iz državnog proračuna i fondova EU za projekte i programe udruga.

Kodeksi i povelje suradnje između tijela državne uprave i/ili jedinica lokalne samouprave s organizacijama civilnoga društva provode se tek djelomično, odnosno zaključeni su tek u 14% jedinica lokalne i regionalne samouprave. Unatoč značajnom napretku, još uvijek postoje izazovi u jačanju povjerenja i suradnje između tijela javne vlasti i civilnog društva, pogotovo na lokalnoj razini.

Savjet za razvoj civilnog društva, koji u svom sastavu ima predstavnike 15 podsektora ili oblika djelovanja civilnog društva (koje biraju same organizacije civilnog društva) i 14 predstavnika tijela državne uprave ili Vladinih ureda, još uvijek nema dovoljno razvijene metode i oblike konzultiranja i informiranja organizacija civilnog društva o vlastitom djelovanju i njima bitnim informacijama koje se tiču civilnog društva u Hrvatskoj općenito.

Imajući u vidu da je u proteklom razdoblju kroz sveobuhvatan savjetodavni proces izrađen i Nacrt Zakona o organizacijama koje djeluju za opće dobro, organizacije civilnog društva smatraju da velik problem predstavlja činjenica da i dalje nije riješeno pitanje jasnog razgraničenja organizacija koje djeluju za opće dobro od organizacija koje su osnovane s ciljem zadovoljavanja potreba i interesa svojih članova. I dalje je u praksi neuređeno i pitanje statusa profesionalnih sportskih organizacija koje su registrirane kao udruge.

Porezni sustav ne stimulira u dovoljnoj mjeri djelovanje i davanje za opće dobro i filantropiju, te na taj način nije poticajan u smislu razvoja civilnog društva. Isto tako, Zakon o zakladama i fondacijama zbog previše kompliciranog postupka za osnivanje zaklada nije poticajan za razvoj zakladništva.

Regionalne mreže potpore i regionalne/lokalne zaklade još uvijek nisu dosegle razinu koja bi omogućila kontinuiran rad na razvoju civilnog društva u lokalnim zajednicama.

Iako se za projekte i programe organizacija civilnoga društva ili njihov redovan rad koji je u posebnim propisima (o športu, tehničkoj kulturi, Hrvatskom Crvenom križu, Hrvatskom autoklubu itd.) prepoznat kao javna potreba svake godine izdvajaju značajna sredstva iz javnih izvora na nacionalnoj i lokalnim razinama, postojeći sustav financiranja OCD-a nije u skladu s potrebama, prioriteti natječaja često se ponavljaju iz godine u godinu, ne prateći stvarne potrebe i trendove, a nedostaje i nadzor nad dodijeljenim sredstvima. Jedini sustav kvalitete i nadzora je onaj Nacionalne zaklade te ugovaratelja određenih programa i projekata na

nacionalnoj razini, koji prate i vrednuju provođenje pojedinih projekata i trošenje sredstava. Na lokalnoj razini ponegdje se i dalje udruge financira putem uključivanja u proračun ili na temelju odluke čelnika, a ne temeljem natječaja. Osim toga, treba imati u vidu da Zakladno vijeće, predviđeno Zakonom o zakladama i fundacijama nikada nije osnovano i time je dodano oslabljena funkcionalnost Zakona u području praćenja / nadzora i promocije organizirane filantropije putem zaklada i fundacija.

Unatoč uvođenju Registra neprofitnih organizacija putem kojeg je moguće pratiti i financijsko poslovanje organizacija civilnog društva nepostojanje sustavnog pristupa uvođenju sustava osiguranja kvalitete rada OCD-a posljedično dovodi do nedovoljno vidljive učinkovitosti i efikasnosti OCD-a, nemjerljivosti rezultata i učinka u društvu, neprepoznatljivosti kvalitete rada OCD-a od strane donatora, usitnjavanja sredstava dodijeljenih OCD-ima, što čini sektor civilnog društva nesigurnim, sa velikom fluktuacijom kvalitetne radne snage. Nedovoljna je i koordinacija sa registracijskim tijelima za udruge koje ne upozoravaju novoosnovane udruge o obvezi upisa u RNO. Nepostojanje poticaja za zapošljavanje u neprofitnom sektoru ukazuje na izazove u prepoznavanju udruga kao poželjnih poslodavaca, čime se smanjuje kredibilitet rada OCD-a i otežava promjena percepcije javnosti o radu organizacija civilnog društva. Osim toga, centri potpore i lokalne/regionalne zaklade nisu dostatno prepoznatljivi, a niti vrednovani kao dio lokalne/regionalne infrastrukture za razvoj OCD-a od strane TDU i JLS iako imaju veliki socijalni kapital povezanosti i stalne prisutnosti u zajednici koji se može zajedničkim naporima daleko bolje staviti u svrhu društvenog razvoja općenito i poglavito razvoja OCD-a. Imajući u vidu da organizacijama civilnog društva nedostaje sustavna podrška/mehanizam za osiguranje međufinanciranja unutar samog sektora/države (ako nema toga teško se mogu očekivati izdvajanja u te svrhe), značajnu ulogu u strukturi međufinanciranja bi mogle imati upravo regionalne/lokalne zaklade uz TDU, JLPS, NZ i UZUVRH. Osim toga, bankarski sektor do sada nije bio sustavno uključen u rješavanje navedenog problema niti je ponudio specifične mehanizme za međufinanciranje (npr. posebne kreditne linije s niskim kamatama).

S druge strane Europska unija kroz pretpristupne fondove dodjeljuje značajna novčana sredstva projektima OCD-a, no s obzirom na EU procedure udruge korisnice tih fondova imaju sve više problema u prikupljanju sredstava za međufinanciranje i sufinanciranje, u čemu je sufinanciranje vlastitog doprinosa koje je 2011. godine započeo Ured za udruge izdvajanjem sredstava iz dijela prihoda od igara na sreću prihvaćeno kao dobra praksa koja se mora nastaviti i kada RH pristupanjem EU postane korisnicom znatno većih iznosa sredstava iz strukturnih fondova. Dodatni je izazov neusklađenost financiranja projekata i programa udruga iz fondova EU i državnog proračuna što nerijetko dovodi u pitanje održivost značajnih ulaganja u programe i usluge koje su postavile i razvile udruge.

Volonterstvo kao jedna od ključnih vrijednosti na kojima se zasniva djelovanje organizacija civilnog društva još uvijek nije dovoljno prepoznato i vidljivo u radu OCD-a. Ključni izazovi OCD-a u vezi s razvojem volonterstva vidljivi su u nedovoljnoj upoznatosti OCD-a sa Zakonom o volonterstvu, nedostatku sustavnih financijskih potpora za razvoj volonterskih programa, što rezultira nedovoljnim brojem kvalitetnih volonterskih programa, u koje se građani zainteresirani za volontiranje, mogu uključiti.

Kako bi se osigurao razvoj civilnog društva utemeljen na potrebama zajednice i u skladu s društvenim kontekstom te osigurala podloga za donošenje odluka u procesu kreiranja novih

politika razvoja i provedbe Strategije, potrebno je dodatno podupirati provođenje analiza potreba i kontinuirano vrednovanje postojećeg institucionalnog okvira.

U RH su još uvijek prisutne značajne nejednakosti u regionalnoj zastupljenosti OCD-a te nedostatni kapaciteti pojedinih jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za razvoj strateške suradnje s OCD-ima i sufinanciranje njihovog rada i razvoja.

Iako se razina društveno-ekonomskog razvoja u pojedinim područjima podudara sa stupnjem razvijenosti organizacija civilnog društva, razvoj civilnog društva uvelike ovisi o spremnosti lokalne uprave za prepoznavanje prednosti pružanja podrške tom razvoju, kao i sklapanja partnerstava s OCD-ima te njihovog uključivanja u procese donošenja politika na lokalnim razinama.

Dodatan poticaj razvoju civilnog društva na lokalnim razinama mogu dati zaklade kao izraz organizirane filantropije koje iskazuju individualnu svijest i odgovornost prema zajednici, promoviraju koncept aktivnog građanstva, unapređuju društvene veze i rade na postizanju pravednijeg društva za sve. Zaklade mogu služiti kao dodatak ili nadopuna javnih politika i utjecati na razvoj međusektorskog partnerstva povezujući poslovni sektor, tijela državne uprave, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, javne ustanove i organizacije civilnog društva u zajedničkom unapređivanju općeg dobra. Osim toga, regionalne/lokalne zaklade mogu imati značajnu ulogu u provođenju kvalitativnog nadzora/praćenja rada manjih OCD-a i neformalnih građanskih inicijativa

Ruralni razvoj u Hrvatskoj obilježen je provedbom LEADER pristupa kroz Program IPARD. LEADER podrazumijeva povezivanje susjednih lokalnih zajednica u partnerstvo za ruralni razvoj (lokalna akcijska grupa – LAG) zasnovano na zajedničkim obilježjima, resursima i interesima koje će promišljati, pripremati i provoditi strategiju lokalnog razvoja. Kako skoro 92% teritorija Hrvatske spada u ruralno područje, provođenje LEADER-a ima važnu ulogu u podršci uravnoteženom regionalnom razvoju OCD-a u Hrvatskoj. U promoviranju, pojašnjavanju i zagovaranju pristupa LEADER naglašenu ulogu imaju organizacije civilnog društva, posebno Hrvatska mreža za ruralni razvoj. Pokretanje stanovništva na samoorganiziranje predstavlja osnovni „alat“ LEADER-a putem osnivanja lokalnih akcijskih grupa (LAG), koje se registriraju kao udruge. Teritorij LAG-a predstavlja zaokruženu i prepoznatljivu gospodarsku, društvenu i zemljopisnu cjelinu. LAG se formira od predstavnika tri sektora (javni, civilni, gospodarski) pri čemu javni sektor ima manje od 50% zastupljenih predstavnika. Do sada je osnovano preko 30-ak LAG-ova.

Konačno, treba istaknuti da u Republici Hrvatskoj još uvijek nema dovoljno poticaja usmjerenih razvoju novih inicijativa civilnog društva kojima se doprinosi razvoju lokalne zajednice i jača sudionička demokracija na lokalnim razinama te je potrebno dodatne napore poduzeti u smjeru potpore neformalnim građanskim inicijativama i malim organizacijama koje nemaju iskustva javljanja na natječaje te nemaju kapaciteta za provedbu projekata financiranih iz nacionalnih i EU izvora.

CILJEVI

- unaprijediti institucionalni i normativni okvir za potporu razvoju civilnog društva

- osigurati kontinuitet i djelotvornost sustava financiranja djelovanja organizacija civilnog društva usmjerenog općem dobru
- osigurati ujednačen razvoj i zastupljenost organizacija civilnog društva u svim regijama Republike Hrvatske
- uspostaviti zajedničko, središnje planiranje Vladinih prioriteta za financiranje projekata i programa udruga iz državnog proračuna te učinkovito praćenje njihove provedbe
- povećati opseg znanstvenih i evaluacijskih istraživanja o ulozi civilnog društva u društvenom razvoju
- osnažiti kapacitete malih OCD za aktivno sudjelovanje u društvenim procesima
-

MJERA 1. POBOLJŠATI DJELOTVORNOST POSTOJEĆIH I USTANOVITI NOVE INSTITUCIONALNE OBLIKE I MODELE POTPORE RAZVOJU CIVILNOG DRUŠTVA NA NACIONALNOJ I LOKALNIM RAZINAMA

Ova mjera realizirat će se kroz 4 provedbene aktivnosti

Provedbena aktivnost 1.1.	Izmjenom Odluke o osnivanju Savjeta za razvoj civilnog društva osnažiti položaj i zadaće Savjeta u oblikovanju javnih politika koje imaju utjecaja na razvoj civilnog društva
Nositelji:	Ured za udruge Vlade RH
Sunositelj:	
Rok za početak provedbe:	prosinao 2012., a učinke pratiti kontinuirano
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. izrađen nacrt Odluke o izmjeni Odluke o osnivanju Savjeta za razvoj civilnoga društva 2. provedeno savjetovanje o nacrtu Odluke 3. usvojena Odluka o izmjeni Odluke o osnivanju Savjeta za razvoj civilnoga društva 4. imenovan novi Savjet za razvoj civilnoga društva sukladno novoj Odluci 5. imenovana radna tijela i drugi oblici rada Savjeta 6. uključenost Savjeta u ukupni proces izrade akata planiranja Vlade
Provedbena aktivnost 1.2.	Revidirati postojeće i definirati nove sporazume o (lokalnim) partnerstvima između lokalnih vlasti i OCD-a o sudjelovanju OCD –a i građanskih inicijativa, o sudjelovanju građana u oblikovanju i praćenju provedbe javnih politika na lokalnim razinama, o modelima savjetovanja u donošenju odluka, o financiranju projekata OCD-a namijenjenih općem dobru, o partnerskom provođenju projekta financiranih iz lokalnih, nacionalnih i EU izvora, te ustanovljavanju savjeta za praćenje provedbe sporazuma
Nositelji:	Hrvatska zajednica županija, Udruga gradova i Udruga općina
Sunositelji:	Ured za udruge Vlade RH, Savjet za razvoj civilnog društva

Rok za početak provedbe:	prosinac 2012., a učinke pratiti kontinuirano
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. izrađen nacrt oglednog sporazuma o partnerstvu između lokalnih vlasti i OCD-a 2. provedeno savjetovanje o nacrtu oglednog sporazuma o partnerstvu između lokalnih vlasti i OCD-a, provedbi dosadašnjih sporazuma i potrebi njihovog revidiranja 3. potpisani sporazumi o partnerstvu između lokalnih vlasti i OCD-a 4. imenovani i/ili izabrani predstavnici organizacija civilnog društva u savjetima za praćenje provedbe sporazuma o partnerstvima 5. održane sjednice savjeta za praćenje provedbe sporazuma o partnerstvima

Provedbena aktivnost 1.3.	Definirati programe i modele kontinuirane edukacije državnih i lokalnih službenika o civilnom društvu i participativnoj demokraciji u smislu boljeg razumijevanja važnosti i modaliteta suradnje državne i lokalne uprave i civilnog društva
Obrazloženje:	Za učinkovitu primjenu postojećih Kodeksa financiranja i Kodeksa savjetovanja na nacionalnoj i lokalnim razinama potrebno je definirati i provoditi programe izobrazbe državnih i lokalnih službenika o oblicima suradnje državne i lokalne uprave i civilnog društva
Nositelji:	Državna škola za javnu upravu
Sunositelji:	Ured za udruge Vlade RH
Rok za početak provedbe:	prosinac 2012., a učinke pratiti kontinuirano
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. izrađeni programi izobrazbe državnih i lokalnih službenika 2. održan broj programa izobrazbe 3. broj polaznika, državnih i lokalnih službenika na svim programima izobrazbe
Provedbena aktivnost 1.4.	Osigurati sustav podrške razvoju volonterstva u Republici Hrvatskoj
Nositelji:	Ministarstvo socijalne politike i mladih
Sunositelj:	Hrvatska mreža volonterskih centara
Rok za početak provedbe:	lipanj 2012., a učinke pratiti kontinuirano
Potrebna sredstva:	...
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. razvijena infrastruktura za volontiranje kroz rad mreža lokalnih i regionalnih volonterskih centara 2. broj organizacija civilnog društva i javnih ustanova koje koriste usluge mreže lokalnih i regionalnih volonterskih centara

MJERA 2. POBOLJŠATI POSTOJEĆU INFRASTRUKTURU NA LOKALNIM I REGIONALNIM RAZINAMA ZA UJEDNAČEN RAZVOJ OCD-A U SVIM DIJELOVIMA HRVATSKE

Ova mjera realizirat će se kroz 3 provedbene aktivnosti.

Provedbena aktivnost 2.1.	Uspostaviti regionalne i županijske centre podrške za razvoj civilnog društva
Nositelji:	Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva, JLPS
Sunositelj:	Ured za udruge Vlade RH
Rok za početak provedbe:	studeni 2012., a učinke pratiti kontinuirano
Potrebna sredstva:	...
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. broj uspostavljenih regionalnih i županijskih centara podrške za razvoj civilnog društva 2. broj organizacija civilnog društva i javnih ustanova koje koriste usluge regionalnih mreže podrške razvoju civilnog društva

Provedbena aktivnost 2.2.	Jačanje kompetencija i usmjerenosti regionalnih razvojnih agencija na pružanje tehničke pomoći OCD i drugim nositeljima u pripremi projekata i programa u području društvenog razvoja - socijalne zaštite, obrazovanja, kulture, socijalnog poduzetništva
Nositelji:	Ured za udruge Vlade RH
Sunositelj:	Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva, JLPS
Rok za početak provedbe:	ožujak 2013. a učinke pratiti kontinuirano
Potrebna sredstva:	...
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. proveden ciklus edukacija za razvojne agencije o mogućnostima financiranja projekata društvenog razvoja iz fondova EU 2. osmišljen i proveden program podrške (mentorstvo, financijske potpore) s onim agencijama koje su zainteresirane za unaprjeđenje svojih kompetencija u pružanje podrške OCD-ima i projektima društvenog razvoja

Provedbena aktivnost 2.3.	Dodatno osnažiti potporu razvoju regionalnih/ lokalnih zaklada usmjerenih razvoju zajednice
Nositelji:	Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva, JLPS
Sunositelj:	Ured za udruge Vlade RH
Rok za početak provedbe:	lipanj 2012., a učinke pratiti kontinuirano
Potrebna sredstva:	...

Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. provedena analiza kapaciteta i evaluacija dosadašnjeg rada postojećih regionalnih/lokalnih zaklada kao osnova za program jačanja kapaciteta 2. osmišljeni poticaji za usmjeravanje privatnih i korporativnih donacija na javne i regionalne zaklade 3. povećan broj izvora financiranja regionalnih/lokalnih zaklada za financiranje i provođenje manjih lokalnih akcija 4. povećan broj izvora financiranja lokalnih OCD-a kroz regionalne/lokalne zaklade
-----------------------	---

MJERA 3. UNAPRIJEDITI ZAKONSKI OKVIR ZA POTPORU RAZVOJU CIVILNOG DRUŠTVA

Ova mjera realizirat će se kroz 5 provedbenih aktivnosti.

Provedbena aktivnost 3.1.	Izmijeniti i dopuniti Zakon o udrugama, posebno u dijelu koji se odnosi na definiranje djelatnosti kojima se udruge bave, pitanja djelovanja i financiranja udruga koje djeluju za opće dobro, pitanja nadzora nad radom udruga, pitanja prestanka postojanja / rada udruga i dr., te donijeti podzakonske propise za provedbu Zakona
Nositelji:	Ministarstvo uprave, Hrvatski sabor
Sunositelj:	Ured za udruge Vlade RH
Rok za provedbu:	prosinac 2012.
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. izrađen nacrt Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o udrugama 2. provedeno savjetovanje o nacrtu Zakona 3. usvojen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona 4. unutar zakonom određenih rokova doneseni odgovarajući podzakonski akti

Provedbena aktivnost 3.2.	Izmijeniti i dopuniti Zakon o zakladama i fondacijama, posebno u dijelu koji se odnosi na osnivanje zaklada, praćenje njihova djelovanja i dr.
Nositelji:	Ministarstvo uprave, Hrvatski sabor
Sunositelj:	Ured za udruge Vlade RH
Rok za provedbu:	
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. izrađen nacrt Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zakladama i fondacijama 2. provedeno savjetovanje o nacrtu Zakona 3. usvojen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zakladama i fondacijama 4. osnovano Zakladno vijeće

Provedbena aktivnost 3.3.	Donijeti Zakon o računovodstvu neprofitnih organizacija kojim će se urediti i pitanja transparentnog uvida u trošenje sredstava iz javnih izvora dodijeljenih organizacijama civilnoga društva kao neprofitnim organizacijama i donijeti podzakonske akte za primjenu Zakona u vezi s registrom neprofitnih organizacija
Nositelji:	Ministarstvo financija, Hrvatski sabor
Sunositelj:	Ured za udruge Vlade RH
Rok za provedbu:	prosinao 2012.
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. izrađen nacrt Zakona o računovodstvu neprofitnih organizacija 2. provedeno savjetovanje o nacrtu Zakona 3. usvojen Zakon o računovodstvu neprofitnih organizacija

Provedbena aktivnost 3.4.	Donijeti izmjene i dopune poreznih propisa u kojima će se odredbe koje se odnose na porezna pitanja u vezi s organizacijama civilnoga društva, posebno na one koje djeluju za opće dobro (povlastice, olakšice, oslobođenja, umanjena, primjena sniženih poreznih stopa i sl.) uskladiti s drugim propisima i urediti na jedinstven način, te kojima će se ustanoviti dodatni načini stimuliranja doniranja i filantropije
Nositelji:	Ministarstvo financija, Hrvatski sabor
Sunositelj:	Ured za udruge Vlade RH
Rok za provedbu:	prosinao 2013.
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. izrađeni nacrti izmjena i dopuna poreznih zakona i podzakonskih akata 2. provedeno savjetovanje o nacrtu izmjena i dopuna poreznih zakona i podzakonskih akata 3. usvojene izmjene i dopune poreznih zakona i podzakonskih akata

Provedbena aktivnost 3.5.	Vrednovati provedbu Zakona o volonterstvu te temeljeno na rezultatima vrednovanja izraditi nacrt Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o volonterstvu
Nositelji:	Ministarstvo socijalne politike i mladih
Sunositelj:	Ured za udruge Vlade RH
Rok za provedbu:	prosinao 2013.
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. provedena evaluacija provedbe Zakona o volonterstvu u suradnji s volonterskim centrima 2. izrađen nacrt Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o volonterstvu 3. provedeno savjetovanje o nacrtu Zakona o izmjenama i

	dopunama Zakona o volonterstvu 4. usvojen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o volonterstvu
--	---

MJERA 4. OSIGURATI TRANSPARENTAN I UČINKOVIT SUSTAV FINANCIRANJA IZ JAVNIH IZVORA ZA PROJEKTE I PROGRAME OD INTERESA ZA OPĆE DOBRO KOJE PROVODE ORGANIZACIJE CIVILNOG DRUŠTVA

Ova mjera realizirat će se kroz 12 provedbenih aktivnosti.

Provedbena aktivnost 4.1.	Donijeti poseban propis kojim će se urediti načela i postupak dodjele bespovratnih sredstava iz javnih izvora za projekte i programe od interesa za opće dobro koje provode organizacije civilnog društva i građanske inicijative
Nositelji:	Ministarstvo uprave, Hrvatski sabor
Sunositelj:	Ured za udruge Vlade RH
Rok za provedbu:	prosinac 2012.
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. izrađen nacrt posebnog propisa (nacrt podzakonskog akta na temelju izmjena Zakona o udrugama) 2. provedeno savjetovanje o nacrtu propisa 3. usvojeni posebni propisi i provedbeni propisi

Provedbena aktivnost 4.2.	Provesti daljnju decentralizaciju sustava dodjele bespovratnih sredstava organizacijama civilnoga društva i građanskim inicijativama koje provode aktivnosti od općeg dobra u lokalnim zajednicama na jedinice lokalne samouprave (JLPS) i zaklade lokalnih zajednica (ZLZ)
Obrazloženje	<p>Pojedina Ministarstva, Vladini uredi, Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva i drugi davatelji bespovratnih sredstava iz javnih izvora na nacionalnoj razini mogu odlučiti da dodjelu bespovratnih sredstava organizacijama civilnoga društva koje provode aktivnosti od općeg dobra u lokalnim zajednicama u specifičnom području djelovanja iz njihove nadležnosti (npr. kultura, zaštita okoliša, izvaninstitucijski odgoj i obrazovanje i sl.) putem posebnog sporazuma povjeravaju pojedinim jedinicama lokalne i područne samouprave i zakladama lokalnih zajednica, koje onda po propisanom postupku u njihovo ime objavljuju natječaje, provode postupak dodjele bespovratnih sredstava i prate provedbu projekata. Ovaj vid decentralizirane dodjele bespovratnih sredstava potiče se imajući u vidu da JLPS i ZLZ bolje poznaju potrebe u lokalnoj zajednici i kapacitete OCD-a koje djeluju u tom području, pri čemu treba voditi računa o stručnim kapacitetima JLPS i ZLZ za obavljanje ovakvog posla.</p>

Nositelji:	Tijela državne uprave, Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva, jedinice lokalne i područne samouprave, zaklade lokalnih zajednica, LAG-ovi (lokalne akcijske grupe) te ostale organizacije koje imaju kapacitete
Sunositelj:	Ured za udruge Vlade RH
Rok za provedbu:	siječanj 2013. i dalje kontinuirano
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. donesene odluke tijela državne uprave (ministarstava i Vladinih ureda) da financijska sredstva i postupak dodjele i praćenja provedbe projekata organizacijama civilnoga društva koje provode aktivnosti od općeg dobra u lokalnim zajednicama putem posebnih sporazuma prenesu na jedinice lokalne samouprave i/ili zaklade lokalnih zajednica 2. broj potpisanih sporazuma o decentraliziranoj dodjeli bespovratnih sredstava organizacijama civilnoga društva koje provode aktivnosti od općeg dobra u lokalnim zajednicama na jedinice lokalne samouprave i zaklade lokalnih zajednica 3. iznos decentraliziranih financijskih sredstava na lokalnu samoupravu i zaklade lokalnih zajednica 4. broj ugovorenih projekata, iznosi dodijeljenih bespovratnih sredstava i rezultati provedenih projekata u decentraliziranom sustavu financiranja

Provedbena aktivnost 4.3.	Osigurati uspostavu i korištenje zajedničkog informacijskog sustava za dodjelu bespovratnih sredstava organizacijama civilnoga društva iz javnih izvora te praćenje provedbe projekata i programa udruga namijenjenih općem dobru
Nositelji:	Ured za udruge Vlade RH
Sunositelj:	Ministarstvo uprave, Povjerenstvo za informatizaciju, nadležna tijela državne uprave
Rok za provedbu:	2012. i dalje kontinuirano
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. broj tijela državne uprave (ministarstava i Vladinih ureda) koja koriste zajednički informatički sustav dodjele bespovratnih sredstava organizacijama civilnoga društva iz javnih izvora i praćenja provedbe projekata i programe udruga namijenjenih općem dobru 2. broj jedinica lokalne i područne samouprave koji koriste jedinstveni informacijski sustav dodjele bespovratnih sredstava organizacijama civilnoga društva iz javnih izvora na lokalnim razinama (proračuni županija, gradova i općina) 3. broj zaklada lokalnih zajednica koje koriste jedinstveni informacijski sustav dodjele bespovratnih sredstava organizacijama civilnoga društva iz javnih izvora

Provedbena	Poboljšati dostupnost i transparentnost podataka o rezultatima
------------	--

aktivnost 4.4.	projekata i programa financiranih iz javnih izvora koje provode organizacije civilnog društva
Nositelji:	Ured za udruge Vlade RH
Sunositelji:	Nadležna tijela državne uprave, Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva, jedinice lokalne i područne samouprave, zaklade lokalnih zajednica
Rok za provedbu:	2012. i dalje učinke pratiti kontinuirano
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. izrađeni godišnji izvještaji o dodjeli bespovratnih sredstava organizacijama civilnog društva iz javnih izvora i praćenju provedbe projekata i programe udruga namijenjenih općem dobru 2. javno dostupna i pretraživa baza podataka o dodijeljenim bespovratnim sredstvima organizacijama civilnog društva iz javnih izvora na nacionalnoj i lokalnim razinama i fondova EU s podacima o ostvarenim rezultatima financiranih projekata i programa

Provedbena aktivnost 4.5.	Sustavno educirati službenike na svim razinama o standardima dodjele, bespovratnih sredstava organizacijama civilnoga društva iz javnih izvora i praćenja provedbe projekata i programa udruga namijenjenih općem dobru
Nositelji:	Državna škola za javnu upravu, Ured za udruge Vlade RH
Sunositelji:	Tijela državne uprave, Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva, jedinice lokalne i područne samouprave, zaklade lokalnih zajednica
Rok za provedbu:	2012. i dalje učinke pratiti kontinuirano
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. broj održanih seminara izobrazbe državnih i lokalnih službenika o standardima dodjele, bespovratnih sredstava organizacijama civilnoga društva iz javnih izvora i praćenja provedbe projekata i programa udruga namijenjenih općem dobru 2. razvijena informativno-edukativna interna internetska stranica za potrebe državnih i lokalnih službenika sa smjernicama, obrascima, dobrih praksama i savjetima i za upravljanje financijskim potporama udrugama 3. broj državnih i lokalnih službenika koji su educirani i koji odgovorno i dosljedno primjenjuju standarde financiranja projekata i programa udruga iz javnih izvora 4. pozitivni pomaci u kvaliteti financiranja projekata i programa udruga iz javnih izvora na razini TDU i JPLS prema nalazima godišnjih izvješća UZUVRH

Provedbena aktivnost 4.6.	Omogućiti potporu sufinanciranju, predfinanciranju i međufinanciranju projekata udruga i drugih organizacija civilnog društva koje ostvaruju potporu iz fondova Europske unije
Obrazloženje	S obzirom na probleme s kojima se udruge susreću pri korištenju sredstava iz fondova EU, potrebno je iznaći rješenje kojim bi se osigurala potpora sufinanciranju, predfinanciranju i međufinanciranju takvih projekata. Uz to, potrebno je razviti mehanizme za osiguranje komplementarnosti i stabilnosti financiranja iz javnih – nacionalnih, lokalnih i EU izvora - te privatnih izvora kojima će se povećati financijska stabilnost i održivost institucionalnog i programskog djelovanja OCD-a usmjerenih na pitanja općeg dobra.
Nositelji:	Ured za udruge Vlade RH, tijela državne uprave, tijela lokalne i područne (regionalne) samouprave, zaklade lokalnih zajednica
Sunositelji:	Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva, Savjet za razvoj civilnoga društva, HBOR, Hrvatska udruga banaka
Rok za provedbu:	2012. i dalje učinke pratiti kontinuirano
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. broj odobrenih zahtjeva za sufinanciranje vlastitog obveznog doprinosa organizacija civilnoga društva u provedbi EU projekata ugovorenih u okviru programa Europske unije 2. ukupan iznos odobrenih sredstava za sufinanciranje vlastitog obveznog doprinosa organizacija civilnoga društva u provedbi EU projekata ugovorenih u okviru programa Europske unije 3. broj odobrenih podrški/zajmova za međufinanciranje projekata i programa koji se provode uz potporu iz fondova Europske unije

Provedbena aktivnost 4.7.	Osigurati učinkovito programiranje i provedbu projekata u okviru I. komponente IPA programa (namijenjene jačanju kapaciteta organizacija civilnog društva za pristupanje Hrvatske EU, odnosno pružanju potpore organizacijama civilnoga društva u razvoju, provedbi i praćenju provedbe javnih politika i politika vezanih uz pravnu stečevinu) te programiranje i provedbu IV. komponente IPA – Razvoj ljudskih potencijala, odnosno Europskog socijalnog fonda nakon ulaska u EU (natječaji za bespovratna sredstva usmjerena jačanju uloge organizacija civilnog društva za društveno-ekonomski rast i demokratski razvoj)
Nositelji:	Ured za udruge Vlade RH, Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva
Sunositelji:	Savjet za razvoj civilnoga društva
Rok za provedbu:	2012. i dalje učinke pratiti kontinuirano
Potrebna sredstva:	U državnom proračunu potrebno je planirati i osigurati propisani postotak sredstava za nacionalno sufinanciranje EU projekata
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. broj objavljenih natječaja namijenjene jačanju kapaciteta organizacija civilnog društva za pristupanje Hrvatske EU, odnosno pružanju potpore organizacijama civilnoga društva u razvoju,

	<p>provedbi i praćenju provedbe javnih politika i politika vezanih uz pravnu stečevinu</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. broj objavljenih natječaja za bespovratna sredstva usmjerena jačanju uloge organizacija civilnog društva za društveno-ekonomski rast i demokratski razvoj 3. broj projekata organizacija civilnog društva ugovoren temeljem natječaja u okviru I. komponente IPA, IV. Komponente IPA – Razvoj ljudskih potencijala i Europskog socijalnog fonda 4. ukupan iznos odobrenih sredstava za provedbu EU projekata organizacija civilnoga društva ugovoreni u okviru programa Europske unije
--	--

Provedbena aktivnost 4.8.	Izraditi i predstaviti godišnje planove i kalendare raspisivanja javnih natječaja za dodjelu bespovratnih sredstava projektima i programima i institucionalnom djelovanju organizacija civilnog društva
Nositelji:	Ured za udruge Vlade RH, Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva, tijela državne uprave, tijela lokalne i područne (regionalne) samouprave, zaklade lokalnih zajednica
Sunositelji:	Ured za udruge Vlade RH, Savjet za razvoj civilnoga društva
Rok za provedbu:	2012. i dalje učinke pratiti kontinuirano
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. održani info-dani o natječajima i drugim oblicima potpore organizacijama civilnog društva na kojima se predstavljaju broj i vrste natječaja i drugih oblika potpore iz javnih izvora na svim razinama namijenjene organizacijama civilnog društva u njihovom djelovanju za opće dobro 2. godišnji planovi i kalendari raspisivanja javnih natječaja za dodjelu bespovratnih sredstava projektima i programima i institucionalnom djelovanju organizacija civilnog društva objavljeni na internetskim stranicama Ureda za udruge Vlade RH i pojedinih davatelja bespovratnih sredstava

Provedbena aktivnost 4.9.	Osnovati Međuresornu radnu skupinu za koordinaciju politike financiranja udruga iz državnog proračuna
Nositelji:	Ured za udruge Vlade RH
Sunositelji:	
Rok za provedbu:	srpanj 2012.
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. donesena Odluka o uspostavi Međuresorne radne skupine za koordinaciju politike financiranja udruga iz državnog proračuna 2. uspostavljena metodologija zajedničkog, koordiniranog planiranja prioriteta za raspodjelu sredstava iz državnog proračuna i fondova EU za projekte i programe udruga

Provedbena aktivnost 4.10.	Poticati primjenu sustava osiguranja kvalitete u provođenju programa i projekata OCD-a financiranih iz javnih izvora
Nositelji:	Tijela državne uprave i jedinice lokalne/regionalne samouprave
Sunositelji:	Ured za udruge Vlade RH, Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva i Regionalni centri potpore
Rok za početak provedbe:	prosinac 2012., a učinke pratiti kontinuirano
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. broj tijela državne uprave i jedinica lokalne/regionalne samouprave koje u natječajnu proceduru za financiranje OCD-a navode sustav osiguranja kvalitete kao jednu od prednosti za financiranje OCD-a 2. broj tijela državne uprave i jedinica lokalne/regionalne samouprave koje osiguravaju sredstva OCD-ima za uvođenje sustava osiguranja kvalitete 3. broj organizacija koje koriste sustav osiguranja kvalitete

Provedbena aktivnost 4.11.	Povećati dostupnost i opseg financiranja za male organizacije civilnog društva i neformalne građanske inicijative koje su usmjerene razvoju lokalne zajednice
Nositelji:	Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva, JLPS, zaklade lokalne zajednice
Sunositelj:	Ured za udruge Vlade RH
Rok za početak provedbe:	lipanj 2012., a učinke pratiti kontinuirano
Potrebna sredstva:	...
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. povećan udio financiranja iz državnog proračuna i lutrijskih sredstava te EU fondova koji je usmjeren na lokalne građanske inicijative i programe (usporedba 2012, 2014. i 2016.) 2. povećan broj JPLS koje definirane proračunske stavke i natječaje za lokalne inicijative razvoja zajednice 3. povećan udio privatnog sektora u financiranju lokalnih razvojnih inicijativa

Provedbena aktivnost 4.12.	Poticati umrežavanje OCD-a u provedbi projekata i programa financiranih iz javnih izvora
Nositelji:	Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, tijela državne uprave, Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva
Sunositelj:	Ured za udruge Vlade RH
Rok za početak	studeni 2012., a učinke pratiti kontinuirano

provedbe:	
Potrebna sredstva:	...
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. broj raspisanih natječaja iz lokalnih, nacionalnih i EU izvora s dodatnim vrednovanjem partnerstava 2. broj projekata organizacija civilnog društva koji se provode u partnerstvu

MJERA 5. USPOSTAVITI TRANSPARENTAN POSTUPAK DODJELE PROSTORA U DRŽAVNOM VLASNIŠTVU NA KORIŠTENJE UDRUGAMA RADI PROVOĐENJA PROGRAMA I PROJEKATA OD INTERESA ZA OPĆE DOBRO

Ova mjera provest će se kroz 3 provedbene aktivnosti.

Provedbena aktivnost 5.1.	Utvrđiti Kriterije za dodjelu prostora u vlasništvu Republike Hrvatske na korištenje udrugama radi provođenja programa i projekata od interesa za opće dobro
Nositelji:	Agencija za upravljanje državnom imovinom
Sunositelj:	Ured za udruge Vlade RH
Rok za provedbu:	srpanj 2012.
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. održano javno savjetovanje o nacrtu Kriterija kako bi se pravodobno prikupili mogućih prijedlozi za poboljšanje buduće prakse dodjele prostora udrugama 2. usvojeni i javno objavljeni Kriteriji za dodjelu prostora u vlasništvu Republike Hrvatske na korištenje udrugama radi provođenja programa i projekata od interesa za opće dobro

Provedbena aktivnost 5.2.	Javno objaviti popis udruga kojima su na korištenje dodijeljeni prostori u vlasništvu Republike Hrvatske
Nositelji:	Agencija za upravljanje državnom imovinom
Sunositelji:	Ured za udruge Vlade RH
Rok za provedbu:	Rujan 2012.
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. popis udruga kojima su na korištenje dodijeljeni prostori u vlasništvu Republike Hrvatske javno objavljen na inernetskim stranicama Agencije za upravljanje državnom imovinom i Ureda za udruge Vlade RH

Provedbena aktivnost 5.3.	Provesti reviziju dosadašnjeg korištenja prostora u vlasništvu Republike Hrvatske od strane udruga
Nositelji:	Agencija za upravljanje državnom imovinom

Sunositelji:	Ured za udruge Vlade RH
Rok za provedbu:	prosinac 2012.
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. provedena revizija u svrhu utvrđivanja prostora koji se koriste za provođenje programa i projekata od interesa za opće dobro 2. na temelju nalaza revizije utvrđeni prijedlozi poboljšanja sustava praćenja i vrednovanja programa koji se provode u dodijeljenim prostorima te opravdanosti daljnjeg korištenja tih prostora

MJERA 6. OSIGURATI ANALITIČKU PODLOGU ZA PRAĆENJE NAPRETKA U RAZVOJU CIVILNOG DRUŠTVA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Ova mjera realizirat će se kroz dvije provedbene aktivnosti.

Provedbena aktivnost 6.1.	Podupirati suradnju OCD-ai akademske zajednice u provođenju istraživanja u područjima od važnosti za razvoj civilnog društva
Nositelji:	Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva
Sunositelj:	Ured za udruge Vlade RH, Hrvatska zaklada za znanost, sveučilišta, znanstveni instituti
Rok za provedbu:	2012. i dalje kontinuirano
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. istraživanja provedena u područjima obuhvaćenima Nacionalnom strategijom 2. broj partnerskih istraživačkih projekata OCD-a i akademske zajednice u područjima od važnosti za razvoj civilnog društva 3. broj izvora financiranja za partnerske istraživačke projekte OCD-a i akademske zajednice 4. broj studijskih programa OCD-a koji se izvode u visokoškolskim ustanovama

Provedbena aktivnost 6.2.	Unaprijediti statističko praćenje podataka u vezi s radom OCD-a u Republici Hrvatskoj
Nositelji:	Državni zavod za statistiku
Sunositelj:	Ured za udruge Vlade RH, Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva, Savjet za razvoj civilnog društva
Rok za provedbu:	2012. i dalje kontinuirano
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. u Nacrt Programa statističkih aktivnosti za razdoblje 2013. – 2017. uvrštene aktivnosti mjerenja broja zaposlenih i ukupnih prihoda i rashoda OCD-a u Hrvatskoj 2. osigurani ljudski i financijski preduvjeti za provedbu nacionalnog istraživanja o broju zaposlenih u OCD te ukupnim prihodima udruga u Hrvatskoj

II. CIVILNO DRUŠTVO I DEMOKRATSKA GRAĐANSKA KULTURA

POSTOJEĆE STANJE

U Hrvatskoj je zamjetna niska razina opće političke i građanske pismenosti i kulture, čemu pridonosi činjenica da građanski odgoj i obrazovanje nije sustavno uključeno u obrazovni sustav.

Stoga inicijative i primjeri dobre prakse iz područja građanskog odgoja i obrazovanja počivaju uglavnom na entuzijazmu pojedinaca, uz velika ograničenja. Naime, odgojno-obrazovne institucije ne raspolažu adekvatnim resursima niti mogućnostima pružanja (materijalne) podrške za usavršavanje nastavnika, a buduće nastavnike se na dodiplomskoj razini ne osposobljava u znanjima i metodici građanskog odgoja i obrazovanja. Iako je 1999. godine donesen Nacionalni program odgoja i obrazovanja za ljudska prava, nikad nije donesena odluka o obveznosti njegova provođenja u školama. Stoga postojeće teme, aktivnosti i projekti građanskog odgoja i obrazovanja koji postoje unutar sustava provode se odvojeno, nema sustavnosti i uvelike ovise o individualnim naporima. Iako postoji bogata stručna ekspertiza u vladinom i nevladinom sektoru, stečena kroz primjere dobre prakse u školama, podršku nastavnicima koju pruža Agencija za odgoj i obrazovanje, uključivanje građanskog odgoja i obrazovanja u Nacionalni okvirni kurikulum (MZOS 2010.), još uvijek nije donesen kurikulum građanskog odgoja i obrazovanja s nastavnim planom, utvrđenim kadrovskim uvjetima i drugim važnim elementima za njegovo sustavno provođenje. Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja nema uključenu građansku kompetenciju u vrednovanje koje provodi. U srednjim školama provodi se jednogodišnji predmet „Politika i gospodarstvo“, ali njegova provedba nikada nije kvalitativno i longitudinalno vrednovana te je teško ocijeniti konkretne učinke i rezultate provedbe tog predmeta.

Unatoč pojačanom angažmanu organizacija civilnog društva u ovome području, one nisu na odgovarajući način formalno prepoznate od strane nadležnih tijela kao pružatelji neformalnog obrazovanja.

Stoga inicijative i primjeri dobre prakse iz područja građanskog odgoja i obrazovanja počivaju uglavnom na entuzijazmu pojedinaca, uz velika ograničenja. Naime, odgojno-obrazovne institucije ne raspolažu adekvatnim resursima niti mogućnostima pružanja (materijalne) podrške za usavršavanje nastavnika, a buduće nastavnike se na dodiplomskoj razini ne osposobljava u znanjima i metodici građanskog odgoja i obrazovanja. Iako je 1999. godine donesen Nacionalni program odgoja i obrazovanja za ljudska prava, nikad nije donesena odluka o obveznosti njegova provođenja u školama. Stoga, postojeći (neformalni) programi građanskog odgoja i obrazovanja koji postoje unutar sustava provode se odvojeno, nema sustavnosti i uvelike ovise o individualnim naporima. Koordinacija između pojedinih dionika unutar obrazovnog sustava koji se bave građanskim odgojem i obrazovanjem je vrlo slaba. Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja nema uključenu građansku kompetenciju u vrednovanje koje provodi. U srednjim školama provodi se jednogodišnji predmet „Politika i gospodarstvo“, ali njegova provedba nikada nije vrednovana te je teško ocijeniti konkretne učinke i rezultate provedbe tog predmeta. U takvim uvjetima, građanski odgoj i obrazovanje do sada je bila dominantno tema kojom su se bavile organizacije civilnog društva.

No, unatoč njihovom pojačanom angažmanu na ovome području, organizacije civilnog društva nisu prepoznate kao pružatelji neformalnog obrazovanja od strane nadležnih tijela. Ne postoji pravni okvir koji bi omogućio osnivanje ustanove koja bi provodila certificirane programe građanskog obrazovanja. Također, ne postoji sustav validacije procesa učenja i kompetencija stečenih kroz neformalno i informalno obrazovanje koje pružaju OCD.

Uzroci za ovakvo stanje mogu se pronaći u dugogodišnjem odgađanju uvođenja programa građanskog odgoja i obrazovanja u formalni obrazovni sustav, zbog čega taj program i dalje nije obavezan, niti sadržajno i metodološki ujednačen. Nadalje, problem leži i u činjenici da školski i visokoškolski odgojno-obrazovni sustav nije u dovoljnoj mjeri prilagođen suvremenim uvjetima života i rada koje obilježavaju stalne promjene, brze znanstvene inovacije u svim područjima života te potreba za cjeloživotnim učenjem, čime bi se moglo pridonijeti izlasku iz krize, te uspješnosti pojedinaca i cijelog društva. Uz to, javne ustanove školskog sustava u velikoj su mjeri neinformirane o specifičnostima održivog društvenog i gospodarskog razvoja. Odnosno, obrazovanje za održivi razvoj, kao interdisciplinarna poveznica društveno-kulturalnih, i materijalnih i ekonomskih aspekata obrazovanja, iako navedeno u pojedinim dokumentima (npr. NOK-u) slabo je prepoznato kao ključan aspekt stvaranja pravednijeg, stabilnog, suradničkog i održivog društva unutar obrazovnog sustava. Dodatne uzroke treba tražiti i u slaboj suradnji i povezivanju različitih institucija i dionika te nedostatnoj usklađenosti s europskim standardima. Vlada RH je u travnju 2011. usvojila Akcijski plan obrazovanja za održivi razvoj (dostupan na internetskoj stranici Ministarstva zaštite okoliša i prirode) u cilju provođenja Strategije održivog razvoja RH (NN 30/09). Tijekom izrade Akcijskog plana prikupljene su informacije o preko 180 programa i projekata formalnog, neformalnog i informalnog obrazovanja provedenih zadnjih godina na području Republike Hrvatske. Analizom postojećih aktivnosti odgoja i obrazovanja za održivi razvoj pokazalo se da je tematski formalno i neformalno obrazovanje vrlo dobro zastupljeno u svim ispitanim područjima. Informalno obrazovanje u Hrvatskoj još uvijek je neprepoznato i slabo korišteno kao način promocije i obrazovanja za održivi razvoj. Evidentna je nepovezanost među područjima obrazovanja, a i nedostatak interdisciplinarnog pristupa.

Činjenica da ne postoji sustavni građanski odgoj i obrazovanje za ljudska prava, demokratsko građanstvo i sudioničku demokraciju unutar obrazovnog sustava, što pridonosi niskoj razini političke pismenosti i demokratske kulture građana, te niskoj razini svijesti o važnosti sudioničke demokracije, kao i osjećaju nepovjerenja građana u sustav, te nositelje i provoditelje javnih politika, pridonosi i tome da se građani su nedovoljnoj mjeri uključuju u oblikovanje javnih politika.

Sudjelovanje građana je dodatno otežano nedostatnim normativnim okvirom, a još više samom provedbom normativnih akata koji su temelj za sudjelovanje građana: Kodeksa savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata (u nastavku teksta: Kodeks savjetovanja) i Zakona o pravu na pristup informacijama; te praksom donošenja zakona po hitnom postupku.

Provedba Kodeksa savjetovanja nije zaživjela u potpunosti na državnoj razini, a posebno je problematična na regionalnoj i lokalnoj razini. Jedan od razloga za to svakako leži u činjenici da Kodeks nije obvezujući dokument te da njegovo neprovođenje ne podliježe sankcijama. S obzirom na navedeno, nisu oblikovani učinkoviti i kvalitetni mehanizmi sudjelovanja građana, te je velik broj postupaka savjetovanja koji su provedeni tek zadovoljio formu, a bez stvarnog utjecaja građana na oblikovanje javnih politika i donošenje odluka. Tako, primjerice, iako su

predstavnicima organizacija civilnog društva uključeni u veći broj savjetodavnih i radnih tijela, u praksi je riječ o tijelima koja imaju tek mali utjecaj te je u tom smislu i doprinos organizacija civilnog društva kroz njihov rad u tim tijelima od manjeg značaja.

Poseban problem predstavlja i nekonzistentna primjena Zakona o pravu na pristup informacijama i njegova neusklađenost s Ustavom i Zakonom o tajnosti podataka, te to predstavlja jedno od važnih pitanja koje je potrebno što skorije riješiti, budući da je informiranost osnova za daljnje uključivanje građana i organizacija civilnog društva.

Značajnije sudjelovanje građana ometa i način provedbe zakonodavnog postupka, u kojem dominira donošenje zakona po hitnom postupku, pri čemu se počesto zanemaruje procjena učinaka propisa. Iako je donesen Zakon o procjeni učinaka propisa, njegova primjena je odgođena, a i sam Zakon trpi od nedorečenosti.

Dodatni problem, što se tiče sudjelovanja građana, predstavlja još uvijek nedovoljno visoka razina svijesti među državnim dužnosnicima i službenicima o važnosti sudioničke demokracije (posebice na lokalnoj razini). S tim u vezi, u često se u odnosima državnih dužnosnika i službenika s OCD-ima i građanima primjećuje izostanak sadržajnog dijaloga s građanima te neupoznatost s postojanjem Kodeksa i neprovođenje odgovarajućih postupaka savjetovanja. Građane se i dalje tek u rjeđim slučajevima percipira kao one koji imaju pravo sudjelovati u donošenju odluka i kao partnere koji mogu doprinijeti kvaliteti zakona, odluka i propisa. U svemu tome očituje se tradicionalno shvaćanje odnosa vlasti i građana te izostanak kulture otvorenosti, odgovornosti i dijaloga s građanima. No, čak i u uvjetima kad postoji volja za drugačiji i otvoreniji pristup, problem predstavlja nedostatak ljudskih, financijskih i tehničkih resursa za provođenje postupaka savjetovanja.

Što se tiče organiziranog civilnog društva, odnosno organizacija civilnog društva koje promiču građanski angažman; one se suočavaju s više različitih problema. Prvenstveni problem predstavlja činjenica da nema konzistentnog okvira potpore za tu vrstu organizacija civilnog društva. Ne postoji tijelo na nacionalnoj razini koje bi provodilo natječaje za financiranje programa i projekata koji promiču sudioničku demokraciju. A i uloga Savjeta za razvoj civilnoga društva u rješavanju ovih problema je slaba. Sve to pridonosi činjenici da same organizacije civilnog društva nemaju dovoljno kapaciteta za kvalitetno sudjelovanje u postupcima savjetovanja te se u iste u manjoj mjeri i uključuju.

Problemi postoje i što se tiče volontiranja. Volonterstvo kao jedan od najčešćih i najzastupljenijih oblika građanskog aktivizma nije uopće zastupljeno u školskom kurikulumu niti mu se posvećuje sustavna pozornost ni na jednoj razini obrazovnog sustava. Odnosno, odgoj za volontiranje i volonterske aktivnosti nisu sustavno uključene u odgojno-obrazovni sustav. Ne postoje sustavno razrađeni mehanizmi nagrađivanja i vrednovanja volonterstva u okviru sustava odgoja i obrazovanja. Slijedom toga, postojeće aktivnosti u vezi s volontiranjem rezultat su individualnih napora. Dodatni problem u tom smislu predstavlja činjenica da odgojno-obrazovne institucije, ukoliko i prepoznaju potrebu osmišljavanja volonterskih programa i vrednovanja angažmana uključenih nastavnika i učenika, često ne raspolažu adekvatnim resursima, niti mogućnostima pružanja (materijalne) podrške za usavršavanje nastavnika.

Problem postoji čak i na terminološkoj razini, u smislu nejasno definiranih pojmova u vezi s volontiranjem. Primjeri iz prakse ukazuju na terminološke 'sukobe' između pojmova

volonterstvo, stažiranje, pripravništvo, nove mjere stručnog usavršavanja HZZ-a itd., a što ima ozbiljne posljedice na opći dojam o volonterstvu te dovodi do zamagljivanja granice između volonterstva i neplaćenog rada. Volontiranje je dio cjeloživotnog učenja i kao takvi, ishodi učenja kroz volontiranje se jednako mogu i validirati, a što se u Hrvatskoj ne čini.

U takvim uvjetima, volontiranje je tema kojom se dominantno bave organizacije civilnog društva. Brojne inicijative razvoja volonterskih programa u školama rezultat su višegodišnjeg intenzivnog djelovanja regionalnih volonterskih centara. Zahvaljujući nešto intenzivnijoj promociji i naporima volonterskih centara, danas imamo određeni broj škola koje uspješno razvijaju volonterske programe.

Uzroke ovakvog stanja pronalazimo i u nepostojanju sustavnog građanskog odgoja i obrazovanja, obrazovanja za održivi razvoj, kao i odgoja za volonterstvo unutar obrazovnog sustava te u nedovoljnoj potpori volonterskim programima od strane nadležnih institucija. Lošoj situaciji pridonosi i niska razina međusektorske suradnje, osobito na lokalnoj razini. Slijedom navedenoga, razvoju volonterstva i dalje je u najvećoj mjeri pridonose organizacije civilnog društva.

U smislu razvoja demokratske i građanske kulture te sudioničke demokracije u Hrvatskoj, važna je i uloga neprofitnih medija, koji u svojoj osnovi imaju tendenciju da postanu korektor društvene svijesti (i savjesti) zajednice u kojoj djeluju te pridonose društvenom razvoju općenito. Razvoj neprofitnih medija u Hrvatskoj je ograničen nepovoljnim zakonskim okvirom, a i nepostojanjem jasne definicije neprofitnih medija. Konkretno, neprofitni mediji su neadekvatno pozicionirani u tri temeljna zakona koja reguliraju područje medija u Hrvatskoj, a također su i elektroničke publikacije (portali) neadekvatno pozicionirani u Zakonu o elektroničkim medijima. U praksi je prisutan problem nemogućnosti dobivanja koncesije za rad neprofitnih medija. Istovremeno, elektronički mediji u Hrvatskoj ne pridržavaju se obveza koje su prihvatili kod dobivanja koncesija od strane Vijeća za elektroničke medije.

Potpورا razvoju neprofitnih medija je nedovoljna. Javni natječaji za dodjelu sredstava organizacijama civilnog društva nisu primjereni specifičnostima neprofitnih medija. Također ne postoji sustavna i kontinuirana financijska podrška neprofitnim medijima.

Općenito, javnost je u maloj mjeri upoznata s pojmom neprofitnih medija, kao i njihovim radom. Uzroci ovakvome stanju mogu se pronaći u činjenici da značaj neprofitnih medija u javnome informiranju i kreiranju civilnog društva nije prepoznat u dovoljnoj mjeri. I slijedom toga nije definirano polje djelovanja te razvijen financijski i zakonodavni okvir za rad neprofitnih medija.

CILJEVI

- unaprijediti normativni okvir i praksu savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u oblikovanju javnih politika
- podići razinu kompetencija građana za društvenu i političku participaciju
- unaprijediti sudjelovanje OCD-a u procesu donošenja odluka na lokalnim razinama
- povećati svijest o koristima volontiranja te povećati broj građana koji volontiraju
- poboljšati uvjete rada neprofitnih medija

MJERA 7. POBOLJŠATI DJELOTVORNOST SAVJETOVANJA S ORGANIZACIJAMA CIVILNOG DRUŠTVA U POSTUPCIMA DONOŠENJA ZAKONA, DRUGIH PROPISA I AKATA

Ova mjera realizirat će se kroz 5 provedbenih aktivnosti.

Provedbena aktivnost 7.1.	Izmjenom Poslovnika Vlade RH propisati upućivanje prijedloga nacrt propisa u obvezni postupak savjetovanja (sukladno Kodeksu savjetovanja) te obveznu dostavu izvješća o provedenom savjetovanju uz prijedlog zakona i drugih propisa
Nositelj:	Vlada Republike Hrvatske, na prijedlog Ureda za udruge
Rok za provedbu:	rujan 2012.
Potrebna sredstva:	nisu potrebna dodatna financijska sredstva
Pokazatelji provedbe:	Usvojene izmjene Poslovnika Vlade Republike Hrvatske na način da je u članku. 29. stavak 4. uz prijedlog zakona i drugih propisa propisana obveza dostave izvješća o provedenom savjetovanju, te u stavku 5. obaveza upućivanja prijedloga nacrt propisa u postupak savjetovanja sukladno Kodeksu i planu savjetovanja o nacrtima zakona, drugih propisa i akata koje donosi čelnik nadležnog tijela uz plan zakonodavnih aktivnosti

Provedbena aktivnost 7.2.	Uspostaviti i provoditi sustav redovitog praćenja provedbe Kodeksa savjetovanja na nacionalnoj i lokalnoj razini
Nositelj:	Ministarstvo uprave
Sunositelj:	Ured za udruge Vlade RH
Rok za početak provedbe:	siječanj 2013.
Potrebna sredstva:	nisu potrebna dodatna financijska sredstva
Pokazatelji provedbe:	Godišnji izvještaj o provedbi Kodeksa savjetovanja upućen na Vladu svake godine najkasnije do 15. travnja za prethodnu godinu i objavljen.

Provedbena aktivnost 7.3.	Provoditi sustavnu izobrazbu koordinatora za savjetovanje i ostalih državnih službenika u tijelima državne uprave i jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave radi osposobljavanja za učinkovitu primjenu Kodeksa savjetovanja
Nositelj:	Ured za udruge Vlade RH
Sunositelj:	Državna škola za javnu upravu
Rok za početak provedbe:	lipanj 2012.
Potrebna sredstva:	

Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. provedena barem tri dvodnevna seminara izobrazbe koordinatora za savjetovanje i ostalih državnih službenika godišnje 2. razvijena interna informativno-edukativna internetska stranica UZUVRH namijenjena koordinatorima savjetovanja s primjerima dobre prakse, savjetima i alatima za pripremu i provedbu savjetovanja s mogućnošću uzajamne razmjene iskustava i znanja
-----------------------	--

Provedbena aktivnost 7.4.	Uspostaviti jedinstveni internetski sustav za savjetovanje s javnošću u donošenju novih zakona, drugih propisa i akata
Nositelj:	Ministarstvo uprave
Sunositelj:	Ured predsjednika Vlade Republike Hrvatske
Rok za početak provedbe:	rujan 2012.
Potrebna sredstva:	nisu potrebna dodatna financijska sredstva
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. sva nadležna tijela državne uprave koja provode postupke savjetovanja na jednoobrazan način objavljuju na svojim internetskim stranicama informacije u vezi provedbe savjetovanja, sa svim pratećim materijalima 2. nacrti zakona, drugih propisa i akata o kojima nadležna tijela državne uprave provode postupak savjetovanja sa zainteresiranom javnošću pravovremeno objavljeni na internetskom portalu za savjetovanje prije upućivanja u postupak usvajanja na Vladi RH, sukladno Kodeksu 3. na internetskom portalu objavljene su sve relevantne informacije i podaci o postupcima savjetovanja, postupcima u tijeku, opis i popis radnih i stručnih skupina koje rade na određenim dokumentima, radni materijali i zapisnici sa sjednica, te obrazloženja odluka po završetku pojedinog postupka savjetovanja.

Provedbena aktivnost 7.5.	Uključiti organizacije civilnog društva u radna tijela jedinica lokalne i regionalne (područne) samouprave
Nositelji:	Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva
Sunositelj:	Ured za udruge Vlade RH
Rok za početak provedbe:	studeni 2012., a učinke pratiti kontinuirano
Potrebna sredstva:	...
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. broj organizacija civilnog društva uključenih u radna tijela jedinica lokalne i regionalne (područne) samouprave

MJERA 8. POBOLJŠATI ZAKONSKI OKVIR ZA OSTVARIVANJE PRAVA NA PRISTUP INFORMACIJAMA I UNAPRIJEDITI NJEGOVU PROVEDBU

Ova mjera realizirat će se kroz 1 provedbenu aktivnost

Provedbena aktivnost 8.1.	Izmijeniti i dopuniti Zakon o pravu na pristup informacijama
Nositelj:	Ministarstvo uprave
Sunositelji:	Agencija za zaštitu osobnih podataka, Ured vijeća za nacionalnu sigurnost – UNVS, Ured za udruge Vlade RH, Hrvatska informacijsko-dokumentacijska referalna agencija
Rok za provedbu:	rujan 2012.
Potrebna sredstva:	nisu potrebna dodatna sredstva za provedbu aktivnosti
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. predstavnici OCD koje se bave problematikom prava na pristup informacijama uključeni u ukupni proces izrade izmjena i dopuna Zakona 2. usvojene izmjene i dopune Zakona o pravu na pristup informacijama, pogotovo u dijelovima koji propisuju potrebu transponiranja Direktive o ponovnom korištenju informacija javnog sektora, obvezu savjetovanja s javnošću u donošenju novih zakona, drugih propisa i akata, sukladno Kodeksu savjetovanja, ustanovljavanje povjerenika za pravo na pristup informacijama te druga pitanja u vezi s poboljšanjem ostvarivanja prava na pristup informacijama u prvom i drugom stupnju. 3. uvrštene odredbe o sankcijama za neprovođenje Zakona. 4. Zakon o tajnosti podataka je usklađen s izmjenama i dopunama Zakona o pravu na pristup informacijama.

MJERA 9. USPOSTAVITI PROGRAME OSPOSOBLJAVANJA DUŽNOSNIKA I SLUŽBENIKA NA DRŽAVNOJ I LOKALNOJ RAZINI ZA UČINKOVITU SURADNJU S CIVILNIM DRUŠTVOM U OBLIKOVANJU I PROVEDBI JAVNIH POLITIKA

Ova mjera realizirat će se kroz 2 provedbene aktivnosti.

Provedbena aktivnost 9.1.	Provoditi sustavne programe izobrazbe dužnosnika i službenika u državnoj upravi te jedinicama lokalne i područje (regionalne) samouprave o civilnom društvu i participativnoj demokraciji s fokusom na modalitete komunikacije i suradnje između vlasti i aktivnih građana, građanskih inicijativa i organizacija
Nositelj:	Ministarstvo uprave
Sunositelj:	Državna škola za javnu upravu, u suradnji s Udrugom gradova, Udrugom općina, Hrvatskom zajednicom županija, Akademija lokalne demokracije

Rok za početak provedbe:	rujan 2012.
Potrebna sredstva:	potrebno je definirati minimalna financijska sredstva za sve godine provedbe Strategije
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. razrađen program edukacije koji se odnosi na navedena područja 2. organizacija minimalno 3 dvodnevna seminara godišnje 3. broj sudionika iz državne i lokalne samouprave – minimalno 60 godišnje, od toga najmanje trećina iz JPLS?

Provedbena aktivnost 9.2.	Uvrstiti teme u vezi sa sudioničkom demokracijom, savjetovanjima sa zainteresiranom javnošću te pravom na pristup informacijama u dio Državnog stručnog ispita, odnosno pripremne seminare za taj ispit
Nositelj:	Ministarstvo uprave
Rok za početak provedbe:	rujan 2012.
Potrebna sredstva:	nisu potrebna dodatna financijska sredstva
Pokazatelji provedbe:	Sadržaj Državnog stručnog ispita, odnosno pripremnih seminara, uključuje teme u vezi s navedenim područjima

MJERA 10. UVESTI I SUSTAVNO PROVODITI GRAĐANSKI ODGOJ I OBRAZOVANJE NA SVIM RAZINAMA OBRAZOVNOG SUSTAVA

Ova mjera realizirat će se kroz 5 provedbenih aktivnosti.

Provedbena aktivnost 10.1.	Uvesti građanski odgoj i obrazovanje u redovni obrazovni sustav
Nositelj:	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta
Sunositelj:	Agencija za odgoj i obrazovanje, Znanstveno-istraživački centar za ljudska prava Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
Rok za početak provedbe:	rujan 2013.
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. uveden predmet građanskog odgoja i obrazovanja u osnovne škole prema sljedećem planu: <ul style="list-style-type: none"> - 1. – 4. razreda – međupredmetno i izvan-nastavno - 5. – 6. razreda – međupredmetno i izvan-nastavno te izorno (modularno) - 7. – 8. razreda - međupredmetno i izvan-nastavno te izorno (modularno i izborni predmet) 2. uveden predmet građanskog odgoja i obrazovanja u srednje škole prema sljedećem planu: <ul style="list-style-type: none"> - 1. – 2. razreda – obavezni predmet te međupredmetno, modularno i izvan-nastavno - 3. – 4. razreda – modularno i izvan-nastavno

	3. teme građanskog odgoja i obrazovanja uvrštene u nastavne planove i programe (predmetne kurikulume)
--	---

Provedbena aktivnost 10.2.	Provoditi i podupirati trajno stručno usavršavanje odgojitelja, učitelja, nastavnika, stručnih suradnika i ravnatelja u području građanskog odgoja i obrazovanja
Nositelji:	Agencija za odgoj i obrazovanje
Sunositelj:	MZOS, Znanstveno-istraživački centar za ljudska prava Filozofskog fakulteta, Ured za udruge Vlade RH, Nacionalna zaklada za civilni razvoj društva
Rok za početak provedbe:	siječanj 2013.
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. utvrđeni kadrovski uvjeti za provođenje građanskog odgoja i obrazovanja 2. razvijeni programi stručnog usavršavanja nastavnika u području građanskog odgoja i obrazovanja 3. provedeni seminari i radionice stručnog usavršavanja nastavnika u području odgoja i obrazovanja za demokratsko građanstvo 4. osigurana sredstva za pokrivanje troškova sudjelovanja na edukacijama iz područja odgoja i obrazovanja za demokratsko društvo u organizaciji drugih dionika (OCD-ova)

Provedbena aktivnost 10.3.	U Ministarstvu znanosti, obrazovanja i sporta i Agenciji za odgoj i obrazovanje razviti bazu podataka o provođenju građanskog odgoja i obrazovanja
Nositelj:	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta
Sunositelj:	Agencija za odgoj i obrazovanje Znanstveno-istraživački centar za ljudska prava Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
Rok za početak provedbe:	rujan 2013.
Potrebna sredstva:	Iz redovnog programa rada MZOS-a i AZOO
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. izrađeni e-upitnici o načinima provođenja građanskog odgoja i obrazovanja 2. prikupljeni podaci u svim osnovnim i srednjim školama 3. formirana baza podataka

Provedbena aktivnost 10.4.	Na nastavničkim studijima za buduće učitelje i nastavnike uvrstiti kompetencije potrebne za interaktivno učenje i poučavanje građanskog odgoja i obrazovanja
----------------------------	--

Nositelj:	sveučilišta
Sunositelj:	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, Agencija za znanost i visoko obrazovanje, Znanstveno-istraživački centar za ljudska prava Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Senat Sveučilišta u Zagrebu
Rok za početak provedbe:	rujan 2013.
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. izrađeni programi za kolegije građanskog odgoja i obrazovanja za buduće učitelje i nastavnike 2. programi odobreni sukladno proceduri odobravanja i uvršteni u sveučilišni nastavni proces

Provedbena aktivnost 10.5.	U program rada Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja uključiti izradu ishoda i kompetencija stečenih građanskim odgojem i obrazovanjem
Nositelji:	Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja
Sunositelj:	MZOS, Znanstveno istraživački centar za ljudska prava Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
Rok za početak provedbe:	siječanj 2013.
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. izrada ishoda i kompetencija građanskog odgoja i obrazovanja uvrštena u program rada Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja 2. izrađeni ishodi i kompetencije stečene građanskim odgojem i obrazovanjem

MJERA 11. OSIGURATI POTPORU OCD-ovima KOJI PODUPIRU RAZVOJ SUDIONIČKE DEMOKRACIJE I NJIHOVIM PROGRAMIMA TE OSIGURATI PREDUVJETE ZA NJIHOVO VREDNOVANJE

Ova mjera realizirat će se kroz 5 provedbenih aktivnosti.

Provedbena aktivnost 11.1.	Informiranje i educiranje građanskih inicijativa i organizacija civilnog društva o postupcima savjetovanja, praćenja zakonodavnog postupka i animiranju građana za sudjelovanje u postupcima savjetovanja kroz edukaciju
Nositelji:	Ured za udruge Vlade RH
Sunositelj:	Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva
Rok za početak provedbe:	siječanj 2013.
Potrebna sredstva:	

Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. organizirana minimalno četiri jednodnevna seminara godišnje u različitim regionalnim centrima za predstavnike građanskih inicijativa i OCD-a o procesu javnog savjetovanja 2. na web stranicama UZUVRH sustavno se objavljuju informacije o nadolazećim, aktualnim i održanim savjetovanjima s ishodima procesa savjetovanja te informacije o načinima sudjelovanja zainteresirane javnosti 3. poticanje sudjelovanja građana i civilnog društva na lokalnim razinama u procesima donošenja odluka u sklopu potpora lokalnih i nacionalnih davatelja potpora
-----------------------	---

Provedbena aktivnost 11.2.	Poticanje i afirmacija inovacija u sudioničkim procesima odlučivanja
Nositelji:	Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva
Sunositelj:	Ured za udruge Vlade RH
Obrazloženje:	<p>Posebno je važno afirmirati i podržati nove prakse i inovativne pristupe koje osnažuju i oživotvoruju načela sudioničke demokracije te su posebno usmjereni na uključivanje građana u procese odlučivanja. Dobre prakse savjetovanja, javnih rasprava i debata i suodlučivanja potrebne su kako bi se povećalo povjerenje da su pozitivne promjene moguće na svim razinama društva i vlasti od lokalnih zajednica, preko obrazovnih ustanova do nacionalnih institucija, ali možda i poslovnog sektora. To se može ostvariti malim namjenskim fondom za inovacije u sudioničkim procesima savjetovanja, raspravljanja i odlučivanja u koji bi bio dostupan svima, bez obzira na organizacijski status (inicijative, ustanove, OCD itd.), kao i njihovom medijskom afirmacijom (npr. prilikom dodjele potpora ili prezentacije rezultata) .</p>
Rok za početak provedbe:	siječanj 2013.
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. povećan opseg lokalnih praksi i inovativnih pristupa u ostvarenju načela sudioničke demokracije 2. povećana vidljivost dobrih praksi i inovativnih pristupa u ostvarenju načela sudioničke demokracije 3. povećan interes za animiranje građana u procesima odlučivanja na lokalnoj razini

Provedbena aktivnost 11.3.	Uspostaviti online Katalog programa neformalne i informalne edukacije koju provode organizacije civilnog društva
Nositelj:	UZUVRH
Sunositelj:	Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva
Rok za početak	siječanj 2013.

provedbe:	
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. prikupljeni podaci o programima neformalne i informalne edukacije koju provode organizacije civilnog društva za učitelje, nastavnike i druge obrazovne radnike 2. uspostavljen online Katalog programa neformalne i informalne edukacije koju provode OCD-ovi. Katalog se ažurira na godišnjoj osnovi, i to najkasnije u rujnu za narednu godinu

Provedbena aktivnost 11.4.	Organizirati poseban program potpore višegodišnjih programa OCD-a za obrazovanje različitih dionika u području oblikovanja javnih politika, procjene učinka propisa, prava na pristup informacijama i sudioničke demokracije, odnosno građanskog odgoja i obrazovanja općenito
Nositelji:	Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva
Sunositelj:	Ured za udruge Vlade RH
Rok za početak provedbe:	studeni 2012.
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. definirani kriteriji i osmišljeni modeli potpore višegodišnjih programa OCD-ova Nacionalne zaklade te MZOS-a 2. provedba godišnjih natječaja za dodjelu financijskih sredstava OCD-ovima za provedbu višegodišnjih obrazovnih programa

Provedbena aktivnost 11.5.	Analizirati postojeće stanje u vezi s neformalnom edukacijom te postaviti kriterije i postupke validacije i moguće certifikacije
Nositelji:	Ured za udruge Vlade RH
Sunositelj:	Nacionalni odbor za odgoj i obrazovanje za ljudska prava i demokratsko građanstvo Nacionalna zaklada za civilni razvoj društva Znanstveno-istraživački centar Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
Rok za početak provedbe:	rujan 2012.
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. organizirana radna skupina 2. izrađena analiza stanja u vezi s neformalnom edukacijom 3. uspostavljeni kriteriji validacije 4. osmišljen postupak validacije i certifikacije programa neformalne edukacije 5. provedba postupka validacije i certifikacije programa neformalne edukacije od 2013. kontinuirano

MJERA 12. UVOĐENJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH SADRŽAJA USMJERENIH STJECANJU ZNANJA, STAVOVA I VRIJEDNOSTI U VEZI S VOLONTIRANJEM U OBRAZOVNI SUSTAV

Ova mjera realizirat će se kroz 2 provedbene aktivnosti.

Provedbena aktivnost 12.1.	Podupirati organiziranje volonterskih programa koje provode OCD u obrazovnim institucijama
Nositelji:	Ministarstvo socijalne politike i mladih
Sunositelj:	MZOS, Ured za udruge Vlade RH, Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva, Hrvatska mreža volonterskih centara
Rok za početak provedbe:	siječanj 2013.
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. promovirati dobru praksu volontiranja kroz uspostavljanje javne baze podataka o volonterskim programima u obrazovnim ustanovama 2. podržati afirmaciju volonterskih centara u pružanju podrške obrazovnim institucijama u postavljanju i provedbi volonterskih programa broj osposobljenih koordinatora za volontiranje u odgojno-obrazovnim institucijama

Provedbena aktivnost 11.2.	Razviti sustave prepoznavanja i vrednovanja volontiranja učenika i studenata sukladno postojećoj pozitivnoj EU praksi
Nositelji:	Nacionalni odbor za razvoj volonterstva, Ministarstvo socijalne politike i mladih
Sunositelj:	MZOS, Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje, sveučilišta
Rok za početak provedbe:	
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	Razvijeni sustavi prepoznavanja i vrednovanja volontiranja učenika i studenata

MJERA 13. POBOLJŠATI UVJETE ZA DJELOVANJE NEPROFITNIH MEDIJA

Ova mjera realizirat će se kroz 5 provedbenih aktivnosti.

Provedbena aktivnost 13.1.	Poticati audiovizualne i radijske programe nakladnika neprofitne televizije i/ili radija iz Fonda za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija
Nositelji:	Vijeće za elektroničke medije
Sunositelj:	

Rok za početak provedbe:	rujan 2012.
Potrebna sredstva:	Nisu potrebna dodatna financijska sredstva.
Pokazatelji provedbe:	Odluke o dodjeli sredstava Fonda nakon provedenog javnog natječaja

Provedbena aktivnost 13.2.	Jačati potporu elektroničkim publikacijama organizacija civilnog društva u sklopu potpore programima i projektima nakladničke djelatnosti tijela državne uprave
Nositelji:	Ministarstvo kulture Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta
Sunositelj:	
Rok za početak provedbe:	rujan 2012.
Potrebna sredstva:	Nisu potrebna dodatna financijska sredstva
Pokazatelji provedbe:	Odluke o dodjeli sredstava tijela državne uprave programima elektroničkih publikacija organizacija civilnog društva

Provedbena aktivnost 13.3.	Ugovorom Hrvatske radiotelevizije i Vlade Republike Hrvatske osnažiti programsku i financijsku potporu neprofitnim medijskim projektima
Nositelji:	Vlada Republike Hrvatske, Hrvatska radiotelevizija
Sunositelj:	
Rok za početak provedbe:	Po isteku Privremenog ugovora
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	Ugovor HRT-a i Vlade RH

Provedbena aktivnost 13.4.	U postupku javnog natječaja za dodjelu koncesija dodatnu pažnju posvetiti ponuditeljima za obavljanje djelatnosti neprofitne televizije i/ili radija
Nositelji:	Vijeće za elektroničke medije
Sunositelj:	Ministarstvo kulture
Rok za početak provedbe:	
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	Izješće o radu VEM-a u dijelu koji se odnosi na provedbu javnih natječaja za davanje koncesija

Provedbena aktivnost 13.5.	Pojačati nadzor nad programima nakladnika neprofitnih radija i televizija u smislu članka 48. i 69. (stavak 1., točka 12.) Zakona o elektroničkim medijima
Nositelji:	Vijeće za elektroničke medije
Sunositelj:	
Rok za početak provedbe:	rujan 2012.
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	Izvješće Vijeća o provedenom nadzoru

III. OSNAŽIVANJE ULOGE OCD-a ZA DRUŠTVENO-EKONOMSKI RAZVOJ

POSTOJEĆE STANJE

1. Pružanje socijalnih usluga od strane organizacija civilnog društva

Uz postojeću ulogu organizacija civilnog društva u zagovaranju tema od javnog interesa, OCD-i su sve više prepoznati kao pružatelji socijalnih usluga te kao katalizatori zapošljavanja i socijalne kohezije na lokalnim razinama. Djelovanje organizacija civilnog društva u području socijalne skrbi usmjereno je na zaštitu ranjivih skupina (djeca i mladi, žene, osobe s invaliditetom, starije i nemoćne osobe, nezaposleni, žrtve nasilja, žrtve trgovanja ljudima, beskućnici, ovisnici o drogama i drugim opojnim sredstvima i dr.) s ciljem integracije korisnika u društvo, poboljšanjem kvalitete njihova života, te pružanje pomoći korisnicima u prevladavanju stanja socijalne isključenosti i siromaštva. Osim toga, organizacije civilnog društva zagovaraju prava određenih skupina utječući na javne politike, te uvode novine u područje pružanja socijalnih usluga; mobiliziraju dodatne ljudske i financijske resurse, pri čemu je posebno potrebno istaknuti potencijal koji predstavlja volonterski rad.

Prema dokumentu Vijeća Europe (2007.) "Integrirane socijalne usluge u Europi", socijalne usluge "obuhvaćaju sve usluge (a) za koje se smatra da su od posebne važnosti za društvo u cijelosti i (b) gdje osobna interakcija pružatelja i korisnika ima ključnu ulogu. Korištenjem takve općenite definicije, usluge iz područja zdravstva, obrazovanja, profesionalne integracije i kulture također postaju dio slike izvan uobičajena tri djelokruga - dječjih vrtića, skrbi za starije osobe i različitih malih područja usluga za problematične skupine."

Socijalne usluge igraju ključnu preventivnu i socijalno-kohezivnu ulogu – zbog starenja stanovništva, promjena u sastavu kućanstava, povećanog sudjelovanja žena na tržištu rada, potreba za ovim uslugama raste. Ujedno, potreba za socijalnim uslugama je porasla i uslijed ekonomske krize, s obzirom da one mogu ublažiti učinke krize na pojedince te ih potaknuti na brži povratak u svijet rada. OCD-i doprinose integraciji postojećih socijalnih usluga, pri čemu

integracija socijalnih usluga doprinosi unapređenju pristupa socijalnim pravima, smanjuje socijalnu isključenost ranjivih društvenih skupina te pridonosi općem cilju jačanja socijalne kohezije. Socijalna kohezija jedan je od vrlo važnih elemenata ekonomskog i društvenog razvoja svake zemlje jer teži učinkovitom pristupu privrednim resursima; omogućuje razvoj individualnih, skupnih ljudskih potencijala i cjelovitog društvenog potencijala, čime se pokreće daljnji razvoj društva u kulturnom, gospodarskom ili drugom pogledu. Jedan od najvažnijih elemenata, odnosno vrijednosti dobro uređenog društva na kojima se temelji socijalna kohezija, jest socijalni kapital, sociokulturni ili društveni kapital. Prema teoriji socijalnog kapitala i rezultatima istraživanja u državama zapadne demokracije - horizontalne društvene interakcije učvršćuju društveno povjerenje, jačaju društvene veze te proširuju društvene identitete, a to pridonosi integraciji pluralnog društva. Socijalni kapital uključuje sudjelovanje građana u radu udruga, članstvo u sindikalnim organizacijama, rad u vjerskim zajednicama, druženja u hobističkim klubovima, dobrosusjedske odnose i slično.

S obzirom na aktualne promjene pristupa pružanju socijalnih usluga u Republici Hrvatskoj, pri čemu se RH opredijelila za decentralizaciju i deinstitucionalizaciju usluga za koje država nema dovoljno ljudskih resursa, ili postoji nejednaka regionalna pokrivenost socijalnim uslugama u lokalnim zajednicama, uloga OCD-a postaje još značajnija. Stoga je potrebno jačati kapacitete OCD-a za pružanje socijalnih usluga. Socijalne usluge koje pružaju OCD-i potrebno je uskladiti s rastom kompleksnosti potreba korisnika, uspostavom uravnotežene mreže institucionalnih i izvaninstitucionalnih oblika skrbi (socijalne usluge utemeljene u zajednici), razvojem usluga koje potiču zapošljavanje marginaliziranih skupina, odnosno skupina u riziku od socijalne isključenosti, razvojem socijalnog planiranja na lokalnim razinama, razvojem standarda kvalitete socijalnih usluga te naglašavanjem potrebe za integracijom socijalnih usluga.

Neki od problema s kojima se OCD-i susreću odgovarajući na izazove razvoja socijalnih usluga odnose se na ograničene kapacitete manjih OCD-a za upravljanje projektima. Rad malih OCD-a utemeljenih u lokalnoj zajednici često je smješten u slabije razvijenim područjima s ograničenim pristupom potrebnim izvorima financiranja/sufinanciranja većih projekata; te je ograničen nedovoljno razvijenim ljudskim resursima za pružanje profesionaliziranih socijalnih usluga, kao i nedovoljno razvijenom infrastrukturom za održivi razvoj OCD-a na lokalnim razinama.

Zakladništvo i organizirana filantropija nisu dostatno prepoznati niti dovoljno osnaženi da po uzoru na EU dodatno podupiru sektor pružanja socijalnih, zdravstvenih ili obrazovnih usluga. Iznimno je važno promovirati filantropiju i poticati pojedinačne filantropske aktivnosti u cilju pokrivanja sve prisutnijih problema. Osim toga nužno je dodatno ulaganje u jačanje postojećih kao i osnivanje novih specijaliziranih privatnih i/ili javnih zaklada koje bi imale za cilj upravo podršku razvoju i pružanju socijalnih usluga.

Iako postoje zakonski preduvjeti da organizacije civilnog društva pružaju socijalne usluge, potrebno je raditi na podizanju javne svijesti o ulozi OCD-a u ovom području, posebno na lokalnoj razini, kako bi se osigurala održivost pružanja usluga, ali i iskoristili potencijali OCD-a u procesima lokalnog socijalnog planiranja (u kojima bi, uz jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i javnih institucija koje djeluju na razini lokalne zajednice, OCD-i trebali biti ravnopravan partner u određivanju prioriteta razvoja socijalnih usluga).

Dodatan problem s kojim se organizacije civilnog društva susreću prilikom pružanja socijalnih usluga u području obrazovanja odraslih je nemogućnost izdavanja javne isprave za polaznike koji

pohađaju verificirane programe koje OCD-i provode, zbog ograničenja sadržanih u Zakonu o obrazovanju odraslih, uslijed čega je suženo njihovo područje djelovanja te nisu u mogućnosti jamčiti održivost programa koje provode. U posljednjih nekoliko godina (s obzirom na proces pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji i otvaranjem mogućnosti sufinanciranja projekata kroz IPA programe), ovaj problem postaje sve istaknutiji s obzirom na povećanje aktivnosti organizacija civilnog društva u području priprema osoba u riziku od socijalne isključenosti za tržište rada. Kroz EU projekte udruge razvijaju programe i usluge, koji su dobri i potrebni zajednici ili određenoj skupini, ali održivost takvih programa i usluga koje su postavile i razvile udruge često dolazi u pitanje zbog neusklađenosti politike financiranja iz EU fondova i državnog proračuna.

S obzirom na to da je volonterstvo jedan od najsnažnijih elemenata koji doprinose razvoju i oblikovanju demokratskih promjena u svakom društvu te doprinosi ekonomskom razvoju zemlje, a volonterske aktivnosti ključne za promociju aktivnog građanstva (o čemu je bilo riječi u II. tematskom području ove Strategije), potrebno je jačati napore u promoviranju volonterskog rada čime se može doprinijeti većoj socijalnoj uključenosti korisnika njihovih usluga.

Volonterstvo postoji u različitim oblicima širom Europe, što odražava različitost pristupa i tradicija u državama članicama Europske unije. Ipak, svi ti oblici imaju neke zajedničke karakteristike. Manifest za volonterstvo u Europi (European Volunteer Centre, 2007.) govori o volontiranju kao aktivnosti koju se poduzima slobodnom voljom pojedinca te osobnim izborom i motivacijom; bez želje za financijskom dobiti; u organiziranom okruženju, u želji da se pomogne drugim osobama i društvu u cjelini pridonoseći zajedničkim vrijednostima, bez osobnih interesa.

Bez obzira na različite tradicije i kulturološke prilike, volontiranje se dakle može definirati kao aktivnost koja se poduzima po slobodnoj volji, korisna je drugima i osobi koja se njome bavi, a nije prvenstveno motivirana financijskim postignućem. Prema Zakonu o volonterstvu (NN 58/07), volontiranjem se smatra dobrovoljno ulaganje osobnog vremena, truda, znanja i vještina kojima se obavljaju usluge ili aktivnosti za dobrobit druge osobe ili za opću dobrobit, a obavljaju ih osobe na način predviđen Zakonom o volonterstvu, bez postojanja uvjeta isplate novčane nagrade ili potraživanja druge imovinske koristi za obavljeno volontiranje, ako spomenutim Zakonom nije drukčije određeno.

Volonterski rad je sve više prepoznat kao važan katalizator zapošljavanja i socijalnog uključivanja marginaliziranih društvenih skupina (budući da pomaže u stvaranju odnosa među pojedincima, pridonosi širenju njihove socijalne mreže te stjecanju novih znanja i vještina, ali i približava korisničku perspektivu u pružanje socijalnih usluga kroz aktivno uključivanje volontera iz zajednice, čime se doprinosi socijalnom uključivanju korisnika socijalnih usluga). Prema podacima iz CIVICUS-ovog indeksa civilnog društva u Hrvatskoj, tek je 17% hrvatskih građana učlanjeno u OCD-e, dok u prosjeku manje od 7% populacije obavlja neki dobrovoljni neplaćeni rad, pri čemu volontiranje nije prepoznato kao vrlina u širem društvu. Osim toga, identificiran je i problem zatvorenosti socijalnih i zdravstvenih ustanova za uključivanje volontera u svoj rad, pri čemu OCD-i često služe kao posrednici između ustanova i potencijalnih volontera, kao i problem kapaciteta OCD-a općenito za razvoj kvalitetnih i održivih programa uključivanja volontera.

2. Razvoj socijalnog poduzetništva

Uz razvoj socijalnih usluga, organizacije civilnog društva mogu doprinijeti društveno-ekonomskom razvoju razvijajući socijalno poduzetničke inicijative. Socijalno poduzetništvo je

povijesno vezano uz organizacije u lokalnoj zajednici (*grass-roots* organizacije) i zadruge. Sustav vrijednosti i načela djelovanja kojima se rukovode udruge poslužio je za osmišljavanje suvremenih koncepata socijalnog poduzetništva. Prožeto vrijednostima civilnog društva, socijalno poduzetništvo razvija nov, prilagodljiv model za održivi razvoj – razvojnim modelima pristupa na poduzetnički način i doprinosi općem društvenom razvoju.

Iako se Republika Hrvatska tek treba kroz planiranu buduću Strategiju za razvoj socijalnog poduzetništva jasnije opredijeliti za definiciju (ali i pojam: socijalno/društveno/neprofitno poduzetništvo te dodatna normativna rješenja koja bi potaknula veći zamah u razvoju socijalnog poduzetništva), shvaćanje koje prevladava je da se socijalnim poduzetništvom smatra rješavanje društvenih problema koristeći poduzetničke metode, vodeći računa o održivom razvoju i primjenjujući sustav demokratskog donošenja odluka (uz solidarnost i uzajamnu pomoć). Najveći dio onoga što u RH smatramo dobrim primjerima socijalnog poduzetništva pokrenule su upravo organizacije civilnog društva (bilo osnivanjem izdvojene pravne osobe, najčešće zadruge ili trgovačkog društva, koja svoju dobit vraća OCD koja ju je osnovala; bilo organiziranjem socijalno poduzetničke inicijative u okviru djelovanja same organizacije – kao jedne od aktivnosti koju organizacija provodi kako bi osigurala samo-održivost, ali i organiziranjem edukacije za pojedince i organizacije koje su zainteresirane za razvoj socijalnog poduzetništva). Postoji raznolikost pojavnih oblika hrvatskih socijalnih poduzetnika – od institucionalnih (razvijena socijalna poduzetništva kroz pravni okvir udruga, zadruga, trgovačkih društava), do područja koja pokrivaju (pružanje intelektualnih usluga, proizvodna djelatnost, poljoprivreda, turizam ...), načina na koji doprinose rješavanju društvenih problema (zapošljavanjem skupina u riziku od socijalne isključenosti ili pružanjem usluga za socijalno osjetljive skupine, očuvanjem prirodnih resursa, promicanjem regionalnog razvoja i oživljavanjem resursa lokalnih zajednica u kojima djeluju).

Kada se govori o socijalnom poduzetništvu u Hrvatskoj treba imati u vidu i bogatu tradiciju učeničkog zadrugarstva u osnovnim i srednjim školama i ustanovama koje skrbe o djeci i mladima u kojima djeluje preko 300 učeničkih zadruga. Kroz hrvatski model učeničkog zadrugarstva mladi zadrugari stječu temeljne "kreposti poduzetnika" kao što su marljivost, radinost, razboritost u preuzimanju rizika, dostojnost povjerenja i vjernost u međuljudskim odnosima, snaga u provedbi teških i bolnih odluka nužnih za zajednički rad i za prevladavanje nevolja, što može poslužiti kao dodatan poticaj razvoju socijalnog poduzetništva.

U svom radu, OCD-i se susreću s teškoćama nedostatnih znanja i vještina iz područja upravljanja, financiranja, pravnih aspekata poslovanja i marketinga socijalno-poduzetničkih inicijativa; nedostatka financijskih sredstava za razvoj socijalnog poduzetništva – početnih sredstava i sredstava za širenje poslovanja. Postoji opće nerazumijevanje pojma socijalnog poduzetništva u bankarskom sustavu, zbog čega su vrlo rijetki slučajevi odobravanja zajmova za OCD-e koji pokreću nove poslove utemeljene na socijalno-poduzetničkim načelima. Dodatan izazov predstavlja dosadašnje nerazumijevanje tijela državne uprave i lokalne i područne (regionalne) samouprave o tome kako OCD-i mogu biti inicijatori socijalno-poduzetničkih aktivnosti, pri čemu su često nastajali problemi u provedbi te je izostajao snažniji poticaj razvoju socijalnog poduzetništva u Hrvatskoj.

Kako bi se što kvalitetnije osmislile aktivnosti usmjerene razvoju socijalnog poduzetništva, prilagođene potrebama hrvatskog društva i kontekstu, potrebno je provesti dodatne analize/istraživanja o trenutnom stanju, razvojnim potencijalima i društvenom utjecaju

socijalnog poduzetništva. Poseban izazov za OCD mogao bi biti zadržavanje ravnoteže između postizanja vizije i misije OCD-a, i potreba u odnosu na kreiranje stabilnih izvora financiranja te želje za kreiranjem novih vrijednosti kroz razvoj socijalnog poduzetništva.

CILJEVI

- osigurati održivost socijalnih usluga koje pružaju organizacije civilnog društva
- razviti sustav praćenja i kontinuiranog unapređivanja kvalitete socijalnih usluga koje pružaju organizacije civilnog društva
- unaprijediti prepoznatost volontiranja u pružanju socijalnih usluga
- potaknuti razvoj zakladništva u području pružanja socijalnih usluga
- stvoriti normativni i institucionalni okvir za razvoj socijalnog poduzetništva
- razviti socijalno poduzetništvo kao polugu društvenog razvoja i smanjenja siromaštva
- informirati opću javnost o temama u vezi sa socijalnim poduzetništvom

MJERA 14. USPOSTAVITI KVALITETAN OKVIR ZA ODRŽIVOST SOCIJALNIH USLUGA KOJE PRUŽAJU ORGANIZACIJE CIVILNOG DRUŠTVA

Ova mjera realizirat će se kroz 5 provedbenih aktivnosti.

Provedbena aktivnost 14.1.	Odrediti kriterije i mjerila za utvrđivanje cijene usluga socijalne skrbi te kriterije za njihovo ugovaranje čime će se osigurati mogućnost uključivanja OCD-a u stabilan sustav financiranja za pružanje socijalnih usluga
Nositelji:	Ministarstvo socijalne politike i mladih
Sunositelj:	Ured za udruge Vlade RH
Rok za početak provedbe:	rujan 2012., a učinke pratiti kontinuirano
Potrebna sredstva:	...
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. utvrđena Metodologija za utvrđivanje cijena socijalnih usluga u ustanovama socijalne skrbi kojima je osnivač Republika Hrvatska i jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave te cijena usluga koje pružaju druge pravne i fizičke osobe koje se plaćaju iz državnog proračuna, sukladno Zakonu o socijalnoj skrbi 2. sustav financiranja OCD koje pružaju socijalne usluge osigurava primjerenu razinu kvalitete usluga ali i primjerene organizacijske uvjete za njihovo kontinuirano pružanje i održivost djelovanja pružatelja usluga 3. cjenik usluga koje pružaju OCD usklađen je s cjenikom usluga ustanova socijalne skrbi i privatnog sektora s kojima država ugovara pružanje socijalnih usluga

Provedbena aktivnost 14.2.	Osiguranje sustavne i široke primjene standarda kvalitete socijalnih usluga od strane OCD - izvaninstitucionalnih pružatelja socijalnih usluga
Nositelji:	Ministarstvo socijalne politike i mladih
Sunositelj:	Ured za udruge Vlade RH
Rok za početak provedbe:	rujan 2012., a učinke pratiti kontinuirano
Potrebna sredstva:	...
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. proveden ciklus informiranja OCD o standardima kvalitete na razini županija uključujući i predstavnike JLS i OCD - broj uključenih županija i JLS te OCD 2. definirana i provedena procedura licenciranja pružatelja usluga u skladu sa standardima kvalitete socijalnih usluga 3. primjena standarda kvalitete socijalnih usluga u sklopu dodjele i praćenja financijskih potpora iz državnog proračuna i sredstava od igara na sreću za udruge koje pružaju socijalne usluge, temeljem uvođenja odredbi o obvezi primjene standarda u ugovore o financiranju između TDU i udruga 4. primjena standarda u 75% ugovorenih pružatelja izvaninstitucionalnih usluga financiranih iz državnog proračuna do kraja 2014. 5. povećano zadovoljstvo korisnika kvalitetom socijalnih usluga u odnosu na početno stanje (2012. vs. 2015.), temeljem upitnika o zadovoljstvu usluga u okviru praćenja primjene standarda na razini pojedinih pružatelja usluga. 6. više od 60% pružatelja socijalnih usluga iskazuju pozitivan stav prema primjeni standarda kao uporištu planiranja i pružanja kvalitetne usluge korisnicima (2012. vs. 2015.)

Provedbena aktivnost 14.3.	Uključiti OCD-e u planiranje i razvoj mreže socijalnih usluga i ostvarivanje prava, obveza, mjera i ciljeva socijalne skrbi na lokalnim razinama sukladno odredbama Zakona o socijalnoj skrbi
Nositelji:	Ministarstvo socijalne politike i mladih
Sunositelj:	Ured za udruge Vlade RH
Rok za početak provedbe:	lipanj 2012., a učinke pratiti kontinuirano
Potrebna sredstva:	...
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. doneseni socijalni planovi o djelatnosti socijalne skrbi za područja jedinica područne (regionalne) i jedinica lokalne samouprave 2. opseg i kvaliteta uključenosti organizacija civilnog društva uključenih u proces izrade socijalnih planova (broj uključenih u svaki proces planiranja; zadovoljstvo uključenih organizacija procesom i ishodima socijalnog planiranja) 3. uspostavljeni i funkcionalni međusektorski mehanizmi za

	<p>koordinaciju provedbe socijalnih planova na razini županija koji uključuju i OCD</p> <p>4. broj organizacija civilnog društva – pružatelja socijalnih usluga koje su uključene u mrežu socijalnih usluga na području Republike Hrvatske, odnosno jedinice područne (regionalne) samouprave</p>
--	---

Provedbena aktivnost 14.4.	Unaprijediti kapacitete OCD-a za provođenje projekata pružanja socijalnih usluga, posebno onih financiranih iz EU sredstava
Nositelji:	Ured za udruge Vlade RH
Sunositelj:	Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva
Rok za početak provedbe:	lipanj 2012., a učinke pratiti kontinuirano
Potrebna sredstva:	...
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. osiguran sustav podrške OCD-ima u procesu prijave i provedbe projekata financiranih iz lokalnih, nacionalnih i EU izvora 2. broj regionalnih i županijskih mreža potpore OCD-ima koje pružaju tehničku podršku OCD-ima za prijavu i provedbu projekata iz lokalnih, nacionalnih i EU izvora 3. broj organizacija civilnog društva – pružatelja socijalnih usluga koje su prošle edukaciju za upravljanje projektom ciklusom 4. broj organizacija civilnog društva – pružatelja socijalnih usluga koje su se prijavile na natječaje financirane sredstvima EU 5. broj organizacija civilnog društva – pružatelja socijalnih usluga koje su uspješno provele projekte financirane sredstvima EU

Provedbena aktivnost 14.5.	Unaprijediti kapacitete postojećih zaklada (lokalne zajednice) i potaknuti osnivanje specijaliziranih zaklada kao dodatnu potporu OCD-ima u pružanju socijalnih usluga
Nositelji:	Ured za udruge Vlade RH, Zakladno vijeće
Sunositelj:	Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva
Rok za početak provedbe:	
Potrebna sredstva:	...
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. broj javnih i privatnih zaklada koje dodatno podupiru organizacije civilnog društva – pružatelje socijalnih usluga 2. broj i vrsta potpora organizacijama civilnog društva – pružateljima socijalnih usluga 3. broj zaklada osnovanih isključivo u svrhu podrške socijalno marginaliziranih osoba i OCD-ima - pružateljima tih usluga

MJERA 15. DEFINIRATI UVJETE ZA OSIGURANJE VEĆE KVALITETE PRUŽENIH USLUGA I POTICANJE DALJNJEG RAZVOJA KAPACITETA ORGANIZACIJA CIVILNOG DRUŠTVA

Ova mjera realizirat će se kroz jednu provedbenu aktivnost.

Provedbena aktivnost 14.1.	Definirati kriterije za uvođenje Standarda kvalitete socijalnih usluga u OCD-e – pružatelje socijalnih usluga
Nositelji:	Ministarstvo socijalne politike i mladih
Sunositelj:	Ured za udruge Vlade RH
Rok za početak provedbe:	rujan 2012., a učinke pratiti kontinuirano
Potrebna sredstva:	...
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Usvojeni kriteriji i mjerila za uvođenje Standarda kvalitete socijalnih usluga i smjernice za njihovo uvođenje koje propisuje ministar nadležan za poslove socijalne skrbi 2. broj OCD-a koji su uveli standarde kvalitete socijalnih usluga u skladu sa Zakonom o socijalnoj skrbi i drugim zakonima kojima se uređuju socijalne usluge u širem smislu

MJERA 16. POTICATI I RAZVIJATI VOLONTERSKE PROGRAME U ORGANIZACIJAMA/USTANOVAMA PRUŽATELJIMA SOCIJALNIH USLUGA

Ova mjera realizirat će se kroz dvije provedbene aktivnosti.

Provedbena aktivnost 16.1.	Razviti kvalitetne volonterske programe u okviru organizacija/ustanova pružatelja socijalnih usluga.
Nositelji:	Ministarstvo socijalne politike i mladih
Sunositelj:	Hrvatska mreža volonterskih centara
Rok za početak provedbe:	lipanj 2012., a učinke pratiti kontinuirano
Potrebna sredstva:	...
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. broj volontera uključenih u volonterske aktivnosti organizacija civilnog društva – pružatelja socijalnih usluga 2. broj volontera uključenih u rad ustanova socijalne skrbi i drugih javnih ustanova – pružatelja socijalnih usluga 3. broj i vrsta volonterskih programa organizacija civilnog društva - pružatelja socijalnih usluga 4. broj i vrsta volonterskih programa ustanova socijalne skrbi i drugih javnih ustanova - pružatelja socijalnih usluga 5. uspostavljen kontinuiran sustav izobrazbe u području menadžmenta volontera za OCD-e pružatelje socijalnih usluga i ustanova socijalne skrbi i drugih javnih ustanova - pružatelja socijalnih usluga

Provedbena aktivnost 16.2.	Izgraditi kapacitete za razvoj programa inkluzivnog volontiranja
Obrazloženje	Potreba za izgradnjom kapaciteta za inkluzivno volontiranje temeljeno je na iskustvima prema kojima uključivanje socijalno isključenih korisnika u volontiranje dovodi do kraja njihove osobne izolacije, osnaživanja pojedinaca, pomaganja drugim ljudima, razvijanja socijalnih i radnih vještina te unapređenja zapošljivosti. MSPM će podupirati nastojanja organizacija civilnog društva za uključivanjem socijalno osjetljivih skupina u volonterske programe (korisnika ustanova socijalne skrbi i korisnika usluga OCD-a).
Nositelji:	Ministarstvo socijalne politike i mladih
Sunositelj:	Hrvatska mreža volonterskih centara
Rok za početak provedbe:	lipanj 2012., a učinke pratiti kontinuirano
Potrebna sredstva:	...
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. izrađena metodologija za prikupljanje podataka o broju pripadnika osoba u riziku od socijalne isključenosti uključenih u programe volontiranja 2. broj pripadnika osoba u riziku od socijalne isključenosti uključenih u programe volontiranja organizacija civilnog društva i drugih javnih ustanova 3. uspostavljen kontinuiran sustav izobrazbe u području inkluzivnog volontiranja za OCD-e pružatelje socijalnih usluga i ustanova socijalne skrbi i drugih javnih ustanova - pružatelja socijalnih usluga

MJERA 17. OSNAŽITI ULOGU OCD-A U SUSTAVU OBRAZOVANJA ODRASLIH

Ova mjera realizirat će se kroz jednu provedbenu aktivnost.

Provedbena aktivnost 17.1.	Omogućiti OCD-ima da polaznicima programa koji su s uspjehom završili njihove verificirane obrazovne programe obrazovanja odraslih izdaju javne isprave
Nositelji:	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta
Sunositelj:	Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih
Rok za početak provedbe:	siječanj 2013., a učinke pratiti kontinuirano
Potrebna sredstva:	...
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Izmjena Zakona o obrazovanju odraslih <p>Izmjena Zakona o obrazovanju odraslih i pravilnika kojima se reguliraju uvjeti i način verificiranja programa, način izdavanja javne isprave, način vođenja andragoške dokumentacije i način vođenja evidencije u obrazovanju odraslih</p>

MJERA 18. POTICATI RAZVOJ SOCIJALNO-PODUZETNIČKIH AKTIVNOSTI ORGANIZACIJA CIVILNOG DRUŠTVA

Ova mjera realizirat će se kroz dvije provedbene aktivnosti.

Provedbena aktivnost 18.1.	Izraditi analizu stanja i perspektive doprinosa OCD razvoju socijalnog poduzetništva
Nositelji:	Ministarstvo rada i mirovinskog sustava, akademska zajednica
Sunositelj:	Ured za udruge Vlade RH
Rok za početak provedbe:	ožujak 2013., a učinke pratiti kontinuirano
Potrebna sredstva:	...
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. provedena analiza resursa i potencijala za razvoj socijalnog poduzetništva u Hrvatskoj 2. izrađena analiza trenutnog stanja i perspektive razvoja zakonodavstva u zemljama članicama EU, uz preporuke razvoja modela primjerenog hrvatskom kontekstu

Provedbena aktivnost 18.2.	Osigurati aktivno sudjelovanje OCD-a u procesu izrade Strategije za razvoj socijalnog poduzetništva, te potrebnog zakonskog, institucionalnog i financijskog okvira za razvoj socijalnog poduzetništva, posebice u dijelu koji se odnosi na OCD-e
Nositelji:	Ministarstvo rada i mirovinskog sustava, Ministarstvo socijalne politike i mladih
Sunositelj:	Ured za udruge Vlade RH
Rok za početak provedbe:	studeni 2012., a učinke pratiti kontinuirano
Potrebna sredstva:	...
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. donesena Strategija za razvoj socijalnog poduzetništva za razdoblje 2013.-2016. te potrebni zakonski, institucionalni i financijski okvir za razvoj socijalnog poduzetništva 2. u izradi strategije aktivno su i ravnopravno sudjelovali svi zainteresirani dionici iz javnog sektora, civilnog društva, poduzetništva i akademske zajednice

MJERA 19. OSIGURATI ODRŽIVOST SOCIJALNO-PODUZETNIČKIH INICIJATIVA ORGANIZACIJA CIVILNOG DRUŠTVA

Ova mjera realizirat će se kroz dvije provedbene aktivnosti.

Provedbena aktivnost 19.1.	Osigurati sustav financijskih poticaja razvoju socijalno-poduzetničkih inicijativa OCD-a
----------------------------	--

Nositelji:	Ministarstvo poduzetništva i obrta
Sunositelj:	Ministarstvo rada i mirovinskog sustava, Ministarstvo socijalne politike i mladih, Ured za udruge Vlade RH
Rok za početak provedbe:	studeni 2012., a učinke pratiti kontinuirano
Potrebna sredstva:	...
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. broj raspisanih natječaja iz Državnog proračuna za pokretanje, postizanje i održavanje likvidnosti socijalno-poduzetničkih inicijativa 2. osnovan Fond za razvoj socijalnog poduzetništva 3. raspisani natječaji iz sredstava EU za poticanje razvoja socijalnog poduzetništva u području socijalnog uključivanja 4. provedena analiza fiskalnih i drugih olakšica za poticanje razvoja socijalnog poduzetništva

Provedbena aktivnost 19.2.	Osigurati sustav podrške za socijalno-poduzetničke inicijative OCD-a
Nositelji:	Ministarstvo poduzetništva i obrta
Sunositelj:	Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva
Rok za početak provedbe:	studeni 2012., a učinke pratiti kontinuirano
Potrebna sredstva:	...
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. razvijena infrastruktura za pružanje podrške razvoju socijalno-poduzetničkih inicijativa i njihovu održivost 2. broj pokrenutih obrazovnih i specijalističkih programa unutar postojećih sveučilišta, veleučilišta i poslovnih škola koji se bave temom socijalnog poduzetništva 3. broj održanih radionica, seminara i programa na temu socijalnog poduzetništva u organizaciji OCD-a 4. broj sudionika programa razvoja socijalnog poduzetništva koji su po završetku programa pokrenuli socijalno-poduzetničku inicijativu

MJERA 20. UNAPRIJEDITI JAVNU SVIJEST O ULOZI OCD-a U RAZVOJU SOCIJALNOG PODUZETNIŠTVA

Ova mjera realizirat će se kroz dvije provedbene aktivnosti.

Provedbena aktivnost 20.1.	Provedba informacijskih i edukacijskih aktivnosti usmjerenih na doprinos OCD-a razvoju socijalnog poduzetništva
Nositelji:	Ministarstvo rada i mirovinskog sustava

Sunositelj:	Ministarstvo socijalne politike i mladih, Ured za udruge Vlade RH, Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva, organizacije civilnog društva
Rok za početak provedbe:	lipanj 2012., a učinke pratiti kontinuirano
Potrebna sredstva:	...
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. broj javnih događanja organiziranih na temu socijalnog poduzetništva (sajmovi, konferencije i sl.) 2. broj medijskih izvještaja na temu socijalnog poduzetništva 3. broj državnih i javnih službenika, stručne i akademske javnosti informiranih na temu socijalnog poduzetništva

Provedbena aktivnost 20.2.	Poticati javnu promidžbu primjera dobre prakse OCD-a koji provode socijalno-poduzetničke inicijative
Nositelji:	Ministarstvo rada i mirovinskog sustava
Sunositelj:	Ministarstvo socijalne politike i mladih, Ured za udruge Vlade RH, Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva, organizacije civilnog društva
Rok za početak provedbe:	lipanj 2012., a učinke pratiti kontinuirano
Potrebna sredstva:	...
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. dodjela nagrade OCD-ima za inicijative socijalnog poduzetništva 2. organizirati javne skupove (konferencije, tribine, okrugle stolove i sl.) kako bi se promovirale socijalno-poduzetničke inicijative OCD-a

IV. DJELOVANJE I DALJNI RAZVOJ CIVILNOG DRUŠTVA U MEĐUNARODNOM KONTEKSTU

POSTOJEĆE STANJE

U suvremenom društvu 21. stoljeća svjedoci smo interaktivnog, multiplicirajućeg i kohezivnog procesa u razvoju, provedbi i nadzoru javnih politika gdje tradicionalni okviri (granice) pojedinih politika nisu jasno izraženi, već se prelijevaju iz jedne u drugu politiku, pa konstruktivna koordinacija i suradnja svih subjekata u društvu postaje neminovna. Isto tako, razvoj i djelovanje civilnog društva u RH ne događa se unutar tradicionalnih, nacionalnih granica te ga nije moguće

promatrati kao izolirani proces, izvan međunarodnog konteksta. U tom smislu, možemo prepoznati barem tri paralelna procesa koji se međusobno isprepliću i nadopunjuju.

i) Proces globalizacije neminovno utječe na razvoj civilnog društva te isti nužno treba promatrati u širem kontekstu međunarodnih odnosa tj. u kontekstu nadilaženja tradicionalne uloge države te učestale internacionalizacije unutarnjih problema i izazova. U tom smislu, tradicionalnom pristupu međunarodnih odnosa kao što su sigurnost, diplomacija i trgovina priključen je čitav spektar različitih tema kao što su: promocija i zaštita ljudskih prava, zaštita okoliša, borba protiv siromaštva, zaštita ljudskog zdravlja (borba protiv širenja zaraznih bolesti, jednaka dostupnost liječenja, jednaka dostupnost kvalitete zdravstvene usluge) itd. Nadalje, pored povećanog broja tema u međunarodnom kontekstu, proces uključuje i široki (povećan broj) krug subjekata koji su uključeni na dva načina: oni koji utječu na rješavanje određenog pitanja i/ili izazova ili oni koji su predmet utjecaja uslijed poduzetih aktivnosti (na njih se utječe). Pritom se dosadašnji tradicionalni, formalni oblici komunikacije u međunarodnim (diplomatskim) odnosima sve više otvaraju prema djelovanju OCD-a i njihovom aktivnom angažmanu koji je jasno prepoznat. Prateći svjetske trendove i aktivnu uključenost civilnog društva u državama višestoljetne demokracije, civilno društvo u Hrvatskoj, poglavito OCD-ovi se sve aktivnije uključuju u mehanizme prevencije, razrješavanja ili upravljanja regionalnim i/ili globalnim problemima i izazovima. Zahvaljujući tendenciji prekograničnog formalnog i neformalnog umrežavanja i suradnje na projektima od zajedničkog interesa, OCD-i imaju snažan potencijal za poticanje razvoja regionalne suradnje i dobrosusjedskih odnosa.

ii) S druge strane, u proteklih desetak godina smo u Hrvatskoj svjedoci intenzivnog i ubrzanog procesa europskih integracija u RH kako kroz sveobuhvatne reforme svih segmenata hrvatskog društva (horizontalna razina) tako i kroz sektorske reforme (vertikalna razina), a u koji proces je uključena javna uprava. Specifičnost ovog procesa je u prelijevanju njegovih različitih segmenata u širi društveno-politički kontekst, neposrednom uključivanju i drugih subjekata društva, kao i ostvarenim neospornim promjenama u gotovo svim segmentima hrvatskog društva. Stoga, uključenost civilnog društva u RH ne treba promatrati samo na razini provođenja i/ili nadzora procesa usklađivanja nacionalnog zakonodavstva s pravnom stečevinom EU u okviru sektorskih reformi, već i u širem kontekstu prihvaćanja europskih standarda u svim segmentima društva kroz njegovu sveobuhvatnu reformu. Štoviše, specifičnost, neprocjenjiva vrijednost i nezamjenjiva uloga OCD-a sadržana je u njihovom komuniciranju europskih tema građanima.

iii) Dodatno, članstvo RH u EU od sredine 2013. daje dodatnu notu u budućoj ulozi civilnog društva u Hrvatskoj, kako u okviru EU, tako i u okviru intenzivne suradnje s trećim zemljama izvan EU, poglavito zemljama u jugoistočnoj Europi. Izazovi članstva RH u EU pretpostavljaju aktivnu uključenost cjelokupnog društva u sve razine funkcioniranja EU-a (što uključuje utjecaj na oblikovanje politika na EU razini zastupajući nacionalne interese i pozicije, ali i kvalitetan prijenos i provedbu EU politika na nacionalnoj razini). S tim u svezi, visoka su očekivanja od OCD-a u aktivnom sudjelovanju u procesu donošenja odluka, učinkovitoj provedbi javnih politika kroz djelovanje u lokalnom (nacionalnom), europskom i širem međunarodnom kontekstu te daljnjeg jačanja vlastitih administrativnih kapaciteta.

Imajući u vidu izazove koji proizlaze iz suvremenih odnosa u međunarodnom okruženju, kao i potencijal civilnog društva da se djelotvorno uključi u njihovo rješavanje, strateški je cilj Vlade stvarati preduvjete za aktivan doprinos OCD kao vjerodostojnog i neophodnog partnera kroz uključenost OCD-a u provođenje ciljeva vanjske politike kroz mehanizme prevencije,

razrješavanja ili upravljanja regionalnim i/ili globalnim procesima, ulogu OCD-a u procesu pristupanja te članstva RH EU te uključivanje OCD-a u procese djelovanja RH na području međunarodne razvojne suradnje.

1. Uključenost OCD-a u provođenje ciljeva vanjske politike kroz mehanizme prevencije, razrješavanja ili upravljanja regionalnim i/ili globalnim procesima

Proces globalizacije te suvremeni svjetski politički, vojni i gospodarski procesi kao i skorašnje članstvo RH u EU sve više dovode u fokus interesa građana područje vanjske politike i međunarodnih odnosa. To se osobito očituje kroz pojačani interes građana RH za javnim raspravama o određenim vanjskopolitičkim prioritetima RH.

Stoga, polazeći od pretpostavke da je vanjska politika izravno važna za sve građane i da Vlada ima ulogu koordinatora s isključivim ovlastima odlučivanja u samo ograničenom broju područja, izražena je potreba za tješnjom suradnjom OCD-ova i Vlade (koncept tzv. socijalne diplomacije OCD-i pridonose oblikovanju i provođenju ciljeva vanjske politike). Isto tako, imenovanje i aktivno sudjelovanje predstavnika OCD-ova u predstavničkim i izvršnim tijelima međunarodnih organizacija također se percipira kao vanjskopolitički (diplomatski) angažman RH.

Također, s ciljem provođenja aktivne vanjskopolitičke uloge RH koja naglašeno reflektira stavove građana, komparativna prednost OCD-a leži u fleksibilnosti i sposobnosti brzog reagiranja u akutnim situacijama što pridonosi učinkovitosti provedbe nacionalnih programa i jačanju prisutnosti RH u socijalnoj sferi međunarodnih odnosa (kulturne i obrazovne aktivnosti, potpora demokratskim promjenama, pružanje humanitarne pomoći i sl). U posljednjih nekoliko godina RH se aktivno uključila u pružanje europske i globalne razvojne pomoći, a s članstvom u EU očekuje se dodatni angažman u provođenju ove EU politike. Budući da su OCD-i prepoznati kao važan subjekt u promicanju i pružanju međunarodne razvojne suradnje, u predstojećem razdoblju potrebno je daljnje jačanje njihovih kapaciteta, posebice u odnosu na zemlje u razvoju, a što dodatno otvara mogućnosti za jačanje pozicije RH na međunarodnoj sceni.

2. Uloga OCD-a u procesu pristupanja te članstva RH u EU

U) Proces globalizacije, pa tako i proces europskih integracija te skorašnje članstvo RH u EU važan su doprinos u razvoju i sazrijevanju cjelokupnog hrvatskog društva u posljednjih desetak godina. Naime, proces usklađivanja nacionalnog zakonodavstva s pravnom stečevinom EU te prihvaćanje europskih standarda reflektira se u političkim, gospodarskim i svim ostalim društvenim procesima.

Nadalje, sveobuhvatnost procesa europskih integracija uključuje gotovo sve sektore u kojima OCD-i djeluju kao aktivni sudionici. Stoga se proces pristupanja EU može promatrati kao *spiritus movens* daljnjeg razvoja procesa dobrog upravljanja, kulture dijaloga i uobičajene prakse procesa savjetovanja između Vlade i nevladinog sektora. Evidentna je uključenost predstavnika OCD-a u rad tijela koja su činila strukturu za vođenje pregovora o pristupanju RH EU, pri čemu su oni prepoznati kao važan partner Vladi i bitan multiplikator u komuniciranju europskih tema građanima RH (Komunikacijska strategija informiranja hrvatske javnosti o procesu pristupanja EU koju je usvojio Hrvatski sabor 27. siječnja 2006), kako po pitanju tehničke razine prilagodbe EU standardima tako i za osiguravanja transparentnosti procesa prilagodbe.

Potporu jačanju dijaloga civilnoga društva RH i EU Vlada je pružila i osnivanjem Zajedničkog savjetodavnog odbora između Europskog gospodarskog i socijalnog odbora i RH, koji ima važnu ulogu u promicanju stajališta civilnoga društva.

Konačno, OCD-ovi imaju važnu ulogu u programiranju i provedbi programa pretpristupne pomoći EU te je njihovo pravovremeno uključivanje važno i zbog odgovarajuće pripreme za učinkovito korištenje strukturnih fondova nakon pristupanja Uniji, pogotovo Europskog socijalnog fonda. Od potpisivanja Ugovora o pristupanju, na dan 9. prosinca 2011., do dana pristupanja EU, predviđenog za 1. srpanj 2013. Hrvatska ima položaj države pristupnice te je potreban daljnji angažman svih dionika posebice OCD-a radi ostvarivanja što bolje pripravnosti RH za fazu članstva.

ii) Članstvo RH u EU od 1. srpnja 2013. bitna je promjena kako za građane RH, tako i za sve aktere u procesu donošenja odluka na nacionalnoj razini, kao i u procesu provedbe i nadzora provedbe donesenih akata. Naime, pored kompleksnosti funkcioniranja i interakcije javne uprave i građana, dodaje se još kompleksnija europska dimenzija (dimenzija Unije) u procesu donošenja odluka. I u ovom smislu OCD-i su prepoznati kao dragocjeni partner u formuliranju (proces donošenja odluka na razini Unije) i provođenju cjelokupnog procesa europskih poslova u RH (transpozicija u nacionalno zakonodavstvo i provedba).

Operativno, OCD-i se mogu uključiti na više razina koje čine zaokruženu cjelinu funkcioniranja u uvjetima EU članstva: na nacionalnoj (prilikom formuliranja nacionalnog stajališta), na europskoj (prilikom formuliranja prijedloga pravnog akta) te ponovo na nacionalnoj razini (prilikom transpozicije i nadzora njegove provedbe u duhu europskih standarda).

Također je od posebne važnosti pozicioniranje hrvatskih OCD-a u europskim okvirima, a što doprinosi ugledu OCD-a i same države, Stoga, 'brendiranje' u prvim godinama EU članstva treba biti jedan od prioriteta RH – na svim razinama i po svim pitanjima relevantnima za članstvo. Aktivno sudjelovanje OCD-a pridonosi pozicioniranju hrvatskih OCD-ova kako u središnjici (Bruxellesu), tako i u prenošenju pozitivne prakse iz područja zagovaranja OCD-a (socijalna politika, zdravstvo, ljudska prava, te nadzora provedbe nacionalnog i/ili europskog zakonodavstva) na susjedne i druge zemlje iz bližeg i/ili daljeg okruženja.

3. Uključivanje OCD-a u procese djelovanja RH na području međunarodne razvojne suradnje

Civilno društvo važan je promotor demokracije, socijalne pravde i ljudskih prava kao i čimbenik formuliranja politike međunarodne razvojne suradnje Republike Hrvatske, te pripreme i provedbe konkretnih programa. Izneseno ukazuje na potrebu suradnje s OCD-ima u kontekstu uključivanja istih u procese provedbe uspostavljenih zakonodavnih i strateških okvira u području međunarodne razvojne suradnje. Uključivanje OCD-a u pružanje međunarodne razvojne suradnje RH poželjno je i nužno s obzirom na specifičnu *know how* poveznicu koju OCD-i imaju s ljudima i problemima na terenu, a koja pruža bolji uvid u potrebe te ujedno povezanost s međunarodnim partnerima i zemljama u razvoju. OCD-i također posjeduju specifična iskustva rada u RH iz post-konfliktnog razdoblja koja mogu biti od pomoći zemljama u razvoju.

Od Republike Hrvatske, kao budućeg člana europske zajednice, očekuje se prihvaćanje obveze pomaganja ljudima i organizacijama zemalja u razvoju sa svrhom poboljšanja uvjeta života, kroz

pružanje financijske ili druge vrste potpore. U tom smislu, potrebno je započeti s aktivnijim promišljanjem o uključivanju OCD-a u provedbu međunarodne razvojne suradnje RH. Inicijativa za osnivanje Platforme OCD-a za suradnju u području međunarodne razvojne suradnje pokret je koji bi aktivno i u potpunosti angažirao hrvatske OCD-e u promicanju nacionalne politike razvojne suradnje, a koji bi imao pozitivan utjecaj na zemlje u razvoju.

Organizacija Platforme za suradnju OCD-a za pružanje međunarodne razvojne suradnje je nužna za okrupnjavanje OCD-a u pružanju podrške MVEP-u u području međunarodne razvojne suradnje. Glavna zadaća Platforme je osmišljavanje nacionalnih prioriteta u suradnji s MVEP-om i drugim relevantnim dionicima kako bi kasnije OCD mogle sudjelovati u provedbi tih prioriteta, formiranih u obliku projekata. Platforma bi također imala ulogu središnje točke kojoj se OCD-i obraćaju te koja prikuplja informacije o kapacitetima nacionalnih OCD-a. Time bi se pripomoglo u osiguravanju ne samo da se međunarodna razvojna suradnja dodjeljuje po objektivnim kriterijima, nego da se provedba projekata obavlja na način da uistinu pomaže krajnjim korisnicima i na taj način osigurava učinkovitost pomoći.

CILJEVI

- unaprijediti proces savjetovanja između predstavnika OCD-a i ključnih nositelja vanjske politike oko bitnih globalnih i/ili regionalnih procesa
- unaprijediti mehanizme savjetovanja s OCD-ima u procesu pristupanja te članstva RH u EU i podignuti razinu informiranosti građana o socio-gospodarskim učincima članstva
- osigurati doprinos predstavnika OCD-a pri programiranju i provedbi pretprikladnim fondovima EU, instrumentima kohezijske politike EU te Programima EU kao i u izradi, provedbi i nadzoru provedbe nacionalnih strategija, programa i ostalih programskih dokumenata u vezi s korištenjem strukturnih instrumenata EU
- osigurati preduvjete za umreženost hrvatskih OCD-a na europskoj razini kao i za unaprjeđenje suradnje hrvatskih i europskih OCD-a na zajedničkim projektima
- osnažiti i aktivno uključiti OCD-e u planiranje, provedbu i izvješćivanje o međunarodnoj razvojnoj suradnji RH te poticati njihovo umrežavanje s europskim mrežama OCD-a za pružanje međunarodne razvojne suradnje.

MJERA 21. PROVODITI SAVJETOVANJA I RAZMJENU INFORMACIJA S OCD-ima U PODRUČJU MEĐUNARODNIH ODNOSA TE PODUPIRATI NJIHOV ANGAŽMAN U MEĐUNARODNIM ORGANIZACIJAMA

Ova mjera realizirat će se kroz dvije provedbene aktivnosti.

Provedbena aktivnost 21.1.	Formalizirati i održavati sastanke s predstavnicima OCD-ova u svrhu informiranja o aktualnom stanju u području međunarodnih odnosa kao i prilikom formiranja hrvatskih stajališta o pitanjima u vezi s globalnim i/ili regionalnim procesima te u svrhu koordinacije prilikom sastavljanja nacionalnih izvješća
Nositelji:	Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, Ured predsjednika RH
Sunositelj:	druga resorna tijela

Rok za početak provedbe:	rujan 2012.
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. broj održanih sastanaka s predstavnicima OCD-a o aktualnom stanju u području međunarodnih odnosa 2. broj održanih sastanaka s predstavnicima OCD-a u svrhu informiranja prilikom formiranja hrvatskih stajališta o pitanjima u vezi s globalnim i/ili regionalnim procesima 3. broj održanih sastanaka s predstavnicima OCD-ova u svrhu koordinacije prilikom sastavljanja nacionalnih izvješća

Provedbena aktivnost 21.2.	Izraditi bazu podataka o sudjelovanju predstavnika OCD-a u tijelima međunarodnih i regionalnih organizacija i institucija
Nositelji:	Ured za udruge Vlade RH sa Savjetom za razvoj civilnog društva, MVEP
Sunositelj:	druga resorna tijela
Rok za početak provedbe:	siječanj 2013.
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	izrađena online baza podataka o predstavnicima OCD-ova u tijelima međunarodnih organizacija i regionalnih organizacija i institucija

MJERA 22. UNAPRJEDITI MEHANIZAM SAVJETOVANJA S OCD-ima U PROCESU PRISTUPANJA TE ČLANSTVA RH U EU

Ova mjera realizirat će se kroz dvije provedbene aktivnosti.

Provedbena aktivnost 22.1.	Uspostaviti mehanizam formalnih savjetovanja Vlade RH s OCD-ima u razdoblju do pristupanja što se tiče provedbe mjera u vezi s usklađivanjem s EU te ispunjavanjem kriterija
Nositelji:	nadležna tijela državne uprave
Sunositelj:	
Rok za početak provedbe:	rujan 2012.
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. broj formiranih savjetodavnih skupina po pitanjima mjera (ili skupine mjera) vezanih uz ispunjavanje kriterija za članstvo u EU 2. broj provedenih savjetovanja s OCD-ima

Provedbena aktivnost 22.2.	Mjesečno organizirati javne tribine, panele i rasprave s ciljem detaljne analize i predstavljanja socio-gospodarskih učinaka i rezultata pregovara za članstvo u EU te što ono Hrvatskoj donosi
----------------------------	---

Nositelji:	MVEP
Sunositelj:	
Rok za početak provedbe:	
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	broj organiziranih događaja u svrhu javnog dijaloga o socio-gospodarskim učincima članstva u EU (do pristupanja RH EU)

MJERA 23. OSIGURATI DOSTUPNOST INFORMACIJA O PROCESU PRISTUPANJA TE ČLANSTVU U EU GRAĐANIMA

Ova mjera realizirat će se kroz dvije provedbene aktivnosti.

Provedbena aktivnost 23.1.	Organizirati javne tribine, panele, rasprave i predavanja, te TV i radio emisije na temu aktualnih događanja u EU te javnih politika EU, s posljedičnim utjecajem na RH
Nositelji:	MVEP
Sunositelj:	
Rok za početak provedbe:	siječanj 2013.
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. broj organiziranih javnih tribina, panela, rasprava ili predavanja godišnje 2. broj emitiranih radio emisije u programu HR-a te lokalnih radijskih postaja, godišnje 3. broj emitiranih emisija u programu HTV-a , godišnje

Provedbena aktivnost 23.2.	Izraditi i distribuirati brošuru o ulozi građana u procesu stvaranja i donošenja odluka, u okolnostima članstva u EU
Nositelji:	MVEP
Sunositelj:	
Rok za početak provedbe:	rujan 2012.
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. izrađena brošura 2. broj tiskanih primjeraka brošure 3. osigurana dostupnost teksta brošure na internetskim stranicama MVEP-a

MJERA 24. AKTIVNO UKLJUČITI PREDSTAVNIKE OCD-a U PROGRAMIRANJE TE PRIPREMU ZA KORIŠTENJE STRUKTURNIH INSTRUMENTATA EU

Ova mjera realizirat će se kroz 2 provedbene aktivnosti.

Provedbena aktivnost 24.1.	Provoditi informativne aktivnosti s ciljem podizanja svijesti i aktivnijeg uključivanja OCD-a (s naglaskom na regionalni pristup) o mogućnostima za financiranje iz EU strukturnih instrumenata
Nositelji:	Ured za udruge Vlade RH, MRRFEU
Sunositelj:	SAFU, Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva, zaklade lokalne zajednice
Rok za početak provedbe:	rujan 2012.
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	organizirani info dani (minimalno 4 godišnje) o mogućnostima za financiranje

Provedbena aktivnost 24.2.	Osigurati aktivno sudjelovanje OCD-ova u procese izrade i donošenja programskih dokumenata u vezi s korištenjem strukturnih instrumenata EU (Nacionalni strateški referentni okvir, strateški dokumenti pojedinih Operativnih programa za korištenje Europskog socijalnog fonda, Europskog fonda za regionalni razvoj te Kohezijskog fonda, kao i drugih pripadajućih dokumenata)
Nositelji:	tijela državne uprave uključena u upravljačku (operativnu) strukturu provedbe strukturnih instrumenata EU i Kohezijskog fonda
Sunositelj:	
Rok za početak provedbe:	rujan 2012.
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. broj predstavnika OCD-a u formalnim i neformalnim skupinama za izradu strateških programskih dokumenata 2. broj predstavnika OCD-a u upravljačkim tijelima kako u pretpristupnim fondovima tako i tijekom korištenje strukturnih instrumenata EU

MJERA 25. PROVODITI EDUKACIJU U SVRHU UNEPRIJEĐENJA ZNANJA I VJEŠTINA OCD-a O TEMAMA U VEZI S EU

Ova mjera realizirat će se kroz 3 provedbene aktivnosti.

Provedbena aktivnost 25.1.	Organizirati seminare i radionice namijenjene OCD-ima o javnim politikama EU
Nositelji:	Ured za udruge Vlade RH, Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva

Sunositelj:	MVEP i druga nadležna tijela
Rok za početak provedbe:	siječanj 2013.
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	organizirani seminari i radionice (minimalno 4 godišnje)

Provedbena aktivnost 25.2.	Organizirati seminare i radionice namijenjene jačanju analitičkih kapaciteta OCD za sudjelovanje u procesu donošenja odluka o temama u vezi s EU te za praćenje zakonodavstva iz područja javnih politika EU
Nositelji:	Ured za udruge Vlade RH, MVEP, resorna tijela
Sunositelj:	Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva
Rok za početak provedbe:	siječanj 2013.
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	organizirani seminari i radionice (minimalno 4 godišnje)

Provedbena aktivnost 25.3.	Organizirati seminare i radionice za predstavnike OCD-a s ciljem stjecanja znanja i vještina u pripremi kvalitetnih projektnih prijedloga za pretpristupni program IPA-u te EU strukturne instrumente
Nositelji:	Ured za udruge, nadležna tijela/institucije (operativna struktura za EU pretpristupni program IPA-u te strukturne instrumente)
Sunositelj:	Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva, MRRFEU
Rok za početak provedbe:	siječanj 2013.
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	organizirani seminari i radionice (minimalno 2 godišnje)

MJERA 26. OSIGURATI SUDJELOVANJE OCD-ova U PROCESIMA DONOŠENJA ODLUKA I PRAĆENJU PROVEDBE ODLUKA U UVJETIMA ČLANSTVA TE POTICATI SURADNJU HRVATSKIH OCD-ova S OCD-ima U EU
Ova mjera realizirat će se kroz 4 provedbene aktivnosti.

Provedbena aktivnost 26.1.	Uspostaviti sustav za uključivanje OCD-a u izradu, provedbu i nadzor nacionalnih strategija, programa, propisa i ostalih relevantnih dokumenata u vezi s funkcioniranjem RH u uvjetima članstva u EU
Nositelji:	MVEP, nadležna ministarstva
Sunositelj:	Savjet za razvoj civilnog društva
Rok za početak	srpanj 2013.

provedbe:	
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. broj održanih konzultacija s OCD prilikom izrade nacionalnih strategija, programa, propisa i ostalih relevantnih dokumenata u vezi s funkcioniranjem RH u uvjetima članstva u EU 2. broj nacionalnih strategija, programa i propisa u čijoj izradi, provedbi i nadzoru su sudjelovali OCD 3. uključenost Savjeta za razvoj civilnog društva u izradu, provedbu i nadzor nacionalnih strategija, programa, propisa i ostalih relevantnih dokumenata u vezi s funkcioniranjem RH u uvjetima članstva u EU

Provedbena aktivnost 26.2.	Utvrđiti kriterije i provesti odabir predstavnika OCD-a u Europskom gospodarskom i socijalnom odboru (EGSO)
Nositelji:	MVEP
Sunositelj:	Ured za udruge, Savjet za razvoj civilnog društva
Rok za početak provedbe:	rujan 2012.
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. utvrđeni kriteriji za odabir predstavnika OCD-a u EGSO-u 2. utvrđene obveze izvještavanja i modela redovite komunikacije članova EGSO-a i OCD-a

Provedbena aktivnost 26.3.	Provesti analizu potreba za pružanje financijske podrške OCD-ima koji sudjeluju u radu različitih radnih tijela/institucija/organizacija na razini EU
Nositelji:	Ured za udruge Vlade RH
Sunositelj:	Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva
Rok za početak provedbe:	siječanj 2013.
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. provedena analiza potreba OCD-a za sufinanciranje troškova putovanja radi sudjelovanja na sastancima različitih radnih tijela/institucija/organizacija na razini EU 2. izrađen prijedlog kriterija za sufinanciranje troškova putovanja predstavnicima OCD-a radi sudjelovanja na sastancima različitih radnih tijela/institucija/organizacija na razini EU

Provedbena aktivnost 26.4.	Promovirati uspješne projekte koji su provedeni u suradnji hrvatskih i OCD-a iz EU
Nositelji:	Ured za udruge Vlade RH

Sunositelj:	nadležna ministarstva
Rok za početak provedbe:	siječanj 2013.
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. broj promoviranih primjera dobre prakse suradnje hrvatskih i OCD-a iz EU u okviru edukativnih aktivnosti namijenjenih OCD-ovima 2. broj promoviranih primjera dobre prakse suradnje hrvatskih i OCD-a iz EU na internetskim stranicama Ureda za udruge te nadležnih ministarstava

MJERA 27. JAČATI KAPACITETE TE UKLJUČIVATI OCD U PLANIRANJE I PROVEDBU I IZVJEŠĆIVANJE O MEĐUNARODNOJ RAZVOJNOJ SURADNJI

Ova mjera realizirat će se kroz 5 provedbenih aktivnosti.

Provedbena aktivnost 27.1.	Provoditi programe informiranja i educiranja o međunarodnoj razvojnoj suradnji
Nositelji:	Ured za udruge Vlade RH, MVEP
Sunositelj:	Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva
Rok za početak provedbe:	siječanj 2013.
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	organiziran minimalno jedan seminar godišnje za predstavnike OCD-a o međunarodnoj razvojnoj suradnji

Provedbena aktivnost 27.2.	Aktivno uključiti OCD-ove u planiranje, provedbu i izvješćivanje o međunarodnoj razvojnoj suradnji, posebice u okviru Platforme za suradnju OCD-a za pružanje međunarodne razvojne suradnje (poziv na natječaj zainteresiranim OCD-ima)
Nositelji:	MVEP
Sunositelj:	Ured za udruge Vlade RH, Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva
Rok za početak provedbe:	studen 2012.
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. uspostavljena Platforme 2. provedene konzultacije s predstavnicima OCD-ea prilikom izrade plana međunarodne razvojne suradnje 3. broj projekata u koji su uključeni predstavnici OCD-a u provedbu međunarodne razvojne suradnje (u okviru Platforme)

Provedbena aktivnost 27.3.	Poticati umrežavanje domaćih OCD-a s europskim mrežama OCD-a za pružanje međunarodne razvojne suradnje
Nositelji:	Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva
Sunositelj:	MVEP
Rok za početak provedbe:	prosinač 2012.
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	broj OCD-a i projekata kojima su, u okviru natječaja Nacionalne zaklade za iskaze interesa za pružanje međunarodne razvojne suradnje pri ocjenjivanju, projekata dodijeljeni dodatni bodovi kao stimulacija za umreženost s europskim mrežama OCD-ova na ovom području

Provedbena aktivnost 27.4.	Uključiti predstavnike OCD-ova u izradu i provedbu Nacionalne strategije razvojne suradnje RH za razdoblje od 2014. do 2019. godine
Nositelji:	MVEP, Ured za udruge
Sunositelj:	resorna tijela
Rok za početak provedbe:	2013. i dalje
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. broj predstavnika OCD-a u RS za izradu Nacionalne strategije 2. broj OCD-a koji su sudjelovali u pružanju međunarodne razvojne suradnje RH na godišnjoj razini

Provedbena aktivnost 27.5.	Provesti istraživanje o trenutnim kapacitetima domaćih OCD-a za pružanje razvojne suradnje te izraditi katalog znanja i vještina koje posjeduju OCD-i u RH, a mogu biti od važnosti za druge zemlje
Nositelji:	MVEP, Ured za udruge
Sunositelj:	resorna tijela
Rok za početak provedbe:	
Potrebna sredstva:	
Pokazatelji provedbe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. izrađen katalog znanja i vještina OCD-a 2. detektirati prepreke u kapacitetima i krenuti na njihovo uklanjanje

POJMOVNIK

Bespovratna sredstva su sredstva iz javnih izvora, namijenjena financiranju aktivnosti neprofitnog karaktera, koje su od opće ili javne koristi, bez obzira na izvor sredstava (državni proračun, proračuna jedinica lokalne ili područne (regionalne) samouprave, sredstva Europske unije). Sredstva koja se bespovratno dodjeljuju iz državnog proračuna i/ili iz proračuna jedinica lokalne/područne (regionalne) samouprave moraju biti planirana i osigurana u proračunima nadležnih tijela.

Cjeloživotno učenje (engl. Lifelong Learning) označava aktivnosti svih oblika učenja koje se obavljaju tijekom života, s ciljem unaprjeđenja znanja i vještina, te pripadajuće samostalnosti i odgovornosti za osobne, društvene i profesionalne potrebe. (Dželalija, M. ur. (2009.) Hrvatski kvalifikacijski okvir. Uvod u kvalifikacije. Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa.)

Dostupnost obrazovanja (engl. Educational Accessibility) označava otvorenost pristupanja sustavu obrazovanja svim članovima društva pod jednakim i prihvatljivim uvjetima. (Dželalija, M. ur. (2009.) Hrvatski kvalifikacijski okvir. Uvod u kvalifikacije. Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa.)

Europski socijalni fond (engl. European Social Fund) jedan je od instrumenata kohezijske politike čiji su ciljevi smanjenje razlika u životnom standardu i blagostanju u državama članicama Europske unije i njihovih regija, te time promicanje gospodarske i socijalne kohezije.

Filantropija je dobrovoljni individualni čin ili grupno davanje s ciljem ulaganja u opće dobro. To se odnosi na individualne ili grupne donacije organizacijama (zakladama ili nevladinim organizacijama) koje kanaliziraju ta sredstva kako bi postigli različite vrijedne ciljeve. "Opće dobro" može biti unaprijeđeno kroz brojne raznolike aktivnosti, uključujući istraživanja, zdravstvo, obrazovanje, umjetnost, kulturu, otklanjanje siromaštva i dr., sve sa ciljem poboljšanja kvalitete života u selu, zajednici ili zemlji. (Milković, D. (2003.) Zaklade i filantropija u Hrvatskoj. Zagreb: AED CroNGO. Dostupno na mrežnim stranicama [http://www.uzuvrh.hr/userfiles/file/filantrop%20-%20cro\(1\).pdf](http://www.uzuvrh.hr/userfiles/file/filantrop%20-%20cro(1).pdf))

Formalno učenje (engl. Formal Learning) označava djelatnost ovlaštene ustanove koja se izvodi prema odobrenim programima, s ciljem unaprjeđenja znanja i vještina, te pripadajuće samostalnosti i odgovornosti za osobne, društvene i profesionalne potrebe, a o čemu se izdaje javna isprava. (Dželalija, M. ur. (2009.) Hrvatski kvalifikacijski okvir. Uvod u kvalifikacije. Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa.)

Informalno / neorganizirano učenje (engl. Informal Learning) označava neorganizirane aktivnosti usvajanja znanja i vještina, te pripadajuće samostalnosti i odgovornosti iz svakodnevnih iskustava, te drugih utjecaja i izvora iz okoline za osobne, društvene i profesionalne potrebe. (Dželalija, M. ur. (2009.) Hrvatski kvalifikacijski okvir. Uvod u kvalifikacije. Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa.)

IPA - Instrument pretpristupne pomoći (eng. Instrument for Pre-Accession Assistance - IPA) pretpristupni je program za razdoblje od 2007. do 2013. godine koji zamjenjuje dotadašnje programe CARDS, Phare, ISPA i SAPARD. Osnovni su ciljevi programa IPA potpora državama kandidatkinjama i državama potencijalnim kandidatkinjama u usklađivanju zakonodavstva s pravnom stečevinom EU te provedbi usklađenih propisa, kao i u pripremama za korištenje fondova koji će Hrvatskoj biti na raspolaganju kao državi članici Unije (strukturni i poljoprivredni fondovi, Kohezijski fond).

Javni izvori su državni proračun, proračuni jedinica lokalne/područne (regionalne) samouprave te fondovi Europske unije čija sredstva su planirana u državnom proračunu i proračunima jedinica lokalne/područne (regionalne) samouprave.

Kurikulum (engl. Curriculum) označava niz planiranih postupaka s ciljem stjecanja kompetencija pojedinca, a u što su uključeni: ciljevi; ishodi učenja; sadržaj i metode rada; oblici učenja, vrjednovanje ishoda učenja, te sustav osiguravanja kvalitete. (Dželalija, M. ur. (2009.) Hrvatski kvalifikacijski okvir. Uvod u kvalifikacije. Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa.)

LEADER (kratica izvedena iz francuskog izraza „Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale“ je način provedbe politike ruralnog razvoja Europske zajednice i sastavni je dio europske politike ruralnog razvoja. Pristup LEADER određuju sljedeći elementi: lokalne razvojne strategije, javno-privatno partnerstvo, pristup odozdo; višesektorski pristup izradi i provedbi strategije koji se temelji na interakciji različitih dioničkih skupina karakterističnih za određeno ruralno područje, inovativnost, suradnja, umrežavanje.

Neformalno učenje (engl. Non-formal Learning) označava organizirane aktivnosti učenja s ciljem unaprjeđenja znanja i vještina, te pripadajuće samostalnosti i odgovornosti za osobne, društvene i profesionalne potrebe, a o čemu se ne izdaje javna isprava. (Dželalija, M. ur. (2009.) Hrvatski kvalifikacijski okvir. Uvod u kvalifikacije. Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa.)

Neprofitni mediji su dio civilnog društva i nastaju samo-organiziranjem građanki i građana koji su uočili potrebu svoje zajednice za medijskim informiranjem, te svojim građanskim, profesionalnim i volonterskim angažmanom žele doprinjeti njenom zadovoljenju. Primarni cilj im je angažirati se na postizanju zajedničkog, općeg dobra, bez stvaranja profita. Neprofitni mediji su često sredstvo izražavanja i informiranja, manjina u zajednici, promicanja interkulturalnog dijaloga, zaštite okoliša, rodne ravnopravnosti, socijalnog uključivanja, jednakih mogućnosti te poticanja medijske pismenosti. Programske sheme neprofitnih medija uključuju edukativne sadržaje, informiraju o radu organizacija civilnog društva na ciljevima od općeg dobra, osnažuju građanke i građane za aktivno sudjelovanje u civilnom društvu, promiču volonterstvo i pluralizam ideja. Izvor: Cenzura Plus, Prijedlozi za unaprjeđenje statusa neprofitnih medija, 2008.

Obrazovanje za održivi razvoj je proces učenja (ili pristup poučavanju) koji se temelji na idealima i načelima koja naglašavaju održivost. Obrazovanje za održivi razvoj se bavi svim razinama i oblicima učenja kako bi se osiguralo kvalitetno obrazovanje i poticao održivi razvoj: učiti-znati, učiti-bititi, učiti kako bi živjeli

zajedno, učiti kako bi činili i učiti kako bi se preobrazilo sebe i društvo. Izvor: UNESCO.

Organizacije civilnog društva su organizacijske strukture čiji članovi imaju ciljeve i odgovornosti od općeg interesa te koji djeluju kao posrednici između javnih vlasti i građana". Prema EGSO-u, takvo shvaćanje organizacija civilnog društva uključuje cijeli niz organizacija: socijalne partnere; organizacije koje okupljaju pojedince oko zajedničkih interesa, poput organizacija koje se bave zaštitom okoliša, ljudskih prava, prava potrošača, obrazovnih organizacija i dr.; organizacije utemeljene u zajednici, poput organizacija za mlade, organizacija za zaštitu i promicanje obitelji i drugih organizacija čiji članovi sudjeluju u životu lokalne zajednice; vjerske zajednice. (Izvor: Europski gospodarski i socijalni odbor (EGSO))

Savjetovanje sa zainteresiranom javnošću podrazumijeva širi koncept sudjelovanja zainteresirane javnosti u postupcima odlučivanja. Izvor: Kodeks savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata, Narodne novine, 140/2009.

Service Learning (njemački: Lernen durch Engagement; učenje kroz angažman/sudjelovanje) je metoda gdje se studenti ili sudionici uče i razvijaju kroz aktivno sudjelovanje u pažljivo organiziranoj aktivnosti koja se provodi u zajednici i ispunjava potrebe zajednice i koja je koordinirana s osnovnom školom, srednjom školom, ustanovom visokog obrazovanja, ili kao program rada za opće dobro, te sa zajednicom, a jača građansku odgovornost i integrirana je u akademske i poboljšava i pojačava akademski nastavni plan i program studenata, odnosno obrazovne komponente programa rada za opće dobro u kojem sudionici sudjeluju, te pruža strukturirano vrijeme za studente ili sudionike za razmišljanje sudioničkom iskustvu. Izvor: The National and Community Service Act of 1990, dostupno na mrežnim stranicama http://www.nationalservice.gov/pdf/cncs_statute.pdf

Socijalne usluge - prema dokumentu Vijeća Europe (2007.) "Integrirane socijalne usluge u Europi", socijalne usluge "obuhvaćaju sve usluge (a) za koje se smatra da su od posebne važnosti za društvo u cijelosti i (b) gdje osobna interakcija pružatelja i korisnika ima ključnu ulogu. Korištenjem takve općenite definicije, usluge iz područja zdravstva, obrazovanja, profesionalne integracije i kulture također postaju dio slike izvan uobičajena tri djelokruga - dječjih vrtića, skrbi za starije osobe i različitih malih područja usluga za problematične skupine.", dostupno na mrežnim stranicama: http://www.udruga-pragma.hr/images/stories/INTEGRIRANE_SOCIJALNE_USLUGE_U_EUROPI.pdf

Udruga je svaki oblik slobodnog i dobrovoljnog udruživanja više fizičkih, odnosno pravnih osoba, koje se, radi zaštite njihovih probitaka ili zauzimanja za zaštitu ljudskih prava i sloboda, te ekološka, humanitarna, informacijska, kulturna, nacionalna, pronatalitetna, prosvjetna, socijalna, strukovna, športska, tehnička, zdravstvena, znanstvena ili druga uvjerenja i ciljeve, a bez namjere stjecanja dobiti, podvrgavaju pravilima koja uređuju ustroj i djelovanje toga oblika udruživanja. (Izvor: Zakon o udrugama, Narodne novine 88/2001)

Volontiranjem se smatra dobrovoljno ulaganje osobnog vremena, truda, znanja i vještina kojima se obavljaju usluge ili aktivnosti za dobrobit druge osobe ili za opću dobrobit bez postojanja uvjeta isplate novčane nagrade ili potraživanja druge imovinske

koristi za obavljeno volontiranje. (Izvor: Zakon o volonterstvu, Narodne novine 58/2007) Definicija pojma «volontiranje» u zemljama EU kreće se od „aktivnosti koja zahtijeva korištenje vremena bez naknade“ preko „osobne spontane aktivnosti“ do „dobrovoljnog rada“. Bez obzira na različite tradicije i kulturološke prilike, volontiranje se dakle može definirati kao aktivnost koja se poduzima po slobodnoj volji, korisna je drugima i osobi koja se njome bavi, a nije prvenstveno motivirana financijskim postignućem.

Vrednovanje ishoda učenja (engl. Validation of Learning Outcomes) označava niz postupaka s ciljem ocjenjivanja stečenosti kompetencija, uključujući izdavanje potvrde nadležne ustanove, u skladu s unaprijed definiranim i prihvaćenim kriterijima i standardima. (Dželalija, M. ur. (2009.) Hrvatski kvalifikacijski okvir. Uvod u kvalifikacije. Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa.)

Vrednovanje neformalnog i informalnog učenja (engl. Validation of Non-formal and Informal Learning) označava niz postupaka s ciljem ocjenjivanja stečenosti kompetencija neformalnim ili informalnim učenjem, uključujući izdavanje potvrde nadležne ustanove, u skladu s unaprijed definiranim i prihvaćenim kriterijima i standardima. (Dželalija, M. ur. (2009.) Hrvatski kvalifikacijski okvir. Uvod u kvalifikacije. Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa.)

Zaklada je imovina koja služi ostvarivanju neke općekorisne ili dobrotvorne svrhe. Dobrotvorna svrha se odnosi na potporu osobama kojima je potrebna pomoć. Općekorisna svrha se odnosi na unapređenje kulturne, prosvjetne, znanstvene, duhovne, ćudoredne, športske, zdravstvene, ekološke i bilo koje druge društvene djelatnosti, općenito. (Izvor: Zakon o zakladama i fundacijama, Narodne novine 36/1995, 64/2001)

PRILOG

PROVEDBA MJERA OPERATIVNOG PLANA NACIONALNE STRATEGIJE STVARANJA POTICAJNOG OKRUŽENJA ZA RAZVOJ CIVILNOG DRUŠTVA OD 2007. – 2011. GODINE

Uvod

Nacionalna strategija stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva od 2006. - 2011. po prvi je puta u hrvatski diskurs unijela određene pojmove, a i utjecala je na razvoj i uvođenje novih standarda savjetovanja sa zainteresiranom javnošću, poticanje transparentnog rada i financiranja organizacija civilnog društva iz javnih izvora, povećanje razmjera sredstava dodijeljenih iz javnih izvora putem natječaja, uključivanje pojmova socijalnog poduzetništva i društvene odgovornosti među prioritete hrvatskih institucija i civilnog društva.

Imajući u vidu da je prethodna Nacionalna strategija bila razvojna strategija, te da je velik dio izazova u provedbi mjera iz njezinog Operativnog plana provedbe od 2007. do 2011. bio u činjenici da su one u značajnoj mjeri predstavljale avangardu u odnosu na postojeći sustav. U razdoblju od veljače 2007. do kraja 2011. godine, izrađena su tri jednogodišnja izvješća o provedbi Operativnog plana Nacionalne strategije (OPNS) – za 2007., 2008. i 2009. godinu te jedno dvogodišnje izvješće za 2010. i 2011. godinu kojima je praćena provedba 58 izvornih mjera te 45 mjera proizašlih iz revidiranja aktivnosti koje su se trebale provesti u 2011. Naime, na prijedlog nositelja pojedinih mjera i Ureda za udruge, Vlada Republike Hrvatske, uz izvješće za 2008. godinu i 2009. godinu, prihvatila je preporuku da se dio mjera preformulira kako bi se uzele u obzir nove okolnosti i stvorile pretpostavke za njihovu učinkovitiju provedbu odnosno ostvarivanje ciljeva Nacionalne strategije. Slijedom navedenog, tijekom provedbenog razdoblja možemo govoriti o ukupno 103 mjere, unutar jedanaest tematskih poglavlja i cjelina unutar pojedinih poglavlja.

U izvještajnom razdoblju započela je provedba 93 mjere, od kojih su njih 37 uspješno i 56 djelomično provedene, što ukazuje da je provedba obuhvatila 90% svih predviđenih mjera. Ukupno su predviđena 23 nositelja, uz sudjelovanje drugih tijela vlasti i organizacija civilnog društva. Najveći broj mjera koje su sve vrlo temeljito i pravovremeno provedene su one u tematskoj cjelini 8.1. koja se odnosi na unapređenje sustava financiranja organizacija civilnog društva iz državnog proračuna i pretpripravnih fondova EU. S druge strane, provedba mjera u tematskim cjelinama 8.3. – neprofitno poduzetništvo i socijalna ekonomija te u poglavlju 9 – regionalni razvoj zaostajala je u odnosu na druga područja, pri čemu valja napomenuti da se procjena provedbe zasnivala na dostavljenim podacima, koji su upravo za ove mjere bili manjkavi te praćenje u ovim područjima treba značajno unaprijediti.

Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske imao je ulogu koordinatora praćenja provedbe OPNS-a (kojeg je Vlada Republike Hrvatske usvojila 1. veljače 2007. godine) o čemu je jednom godišnje dostavljao izvješće Vladi Republike Hrvatske. U praćenje provedbe Strategije uključen je bio i Savjet za razvoj civilnog društva te Povjerenstvo za praćenje provedbe mjera OPNS-a kojeg su

činili koordinatori koje su imenovale institucije nositeljice mjera. Provedba mjera OPNS-a iziskivala je horizontalnu koordinaciju više desetaka tijela državne uprave, ali i lokalne i regionalne samouprave te sustavno savjetovanje s nizom izvaninstitucionalnih aktera, posebno organizacija civilnog društva. Uzevši to u obzir, provedba OPNS-a se može ocijeniti kao zadovoljavajuća, pri čemu je važno prepoznati i iskoristiti prilike za veću učinkovitost i djelotvornost kako bi se poboljšala izrada buduće Strategije.

Opći pregled provedbe Operativnog plana

U razdoblju od veljače 2007. do kraja 2011. godine, Operativnim planom Nacionalne strategije predviđena je provedba 103 mjere, unutar jedanaest tematskih poglavlja i cjelina unutar pojedinih poglavlja. Valja napomenuti kako je, na prijedlog nositelja pojedinih mjera i Ureda za udruge, uz izvješće za 2008. i 2009. godinu, Vlada Republike Hrvatske prihvatila i preporuku da se dio mjera preformulira kako bi se uzele u obzir nove okolnosti i stvorile pretpostavke za njihovu učinkovitiju provedbu odnosno ostvarivanje ciljeva Nacionalne strategije. Slijedom navedenog, tijekom evaluacijskog razdoblja možemo govoriti o 58 izvornih mjera te 45 mjera proizašlih iz revidiranja aktivnosti koje bi se trebale provesti u 2011.

Brojnost mjera unutar cjelina nije ravnomjerna, kao što se razlikuje i opsežnost pojedinih mjera. Procjena provedbe mjera rađena je u dvije dimenzije: opseg i kvaliteta. Opseg provedbe podrazumijeva kvantitativnu procjenu provedbe i govori nam koliko se mjera provodilo u provedbenom razdoblju, odnosno, u kolikom broju mjera provedba nije započela (vidi tablicu 1). U izvještajnom razdoblju započela je provedba 93 mjere, od kojih je 37 uspješno, a njih 56 djelomično provedeno, što ukazuje da je provedba obuhvatila 90% svih predviđenih mjera. Kvaliteta provedbe mjera procjenjivala se temeljem tri moguće kategorije te je mjera mogla biti provedena u potpunosti, djelomično provedena ili neprovedena. Sukladno spomenutim kategorijama, svaka je mjera Operativnog plana dobivala određenu ocjenu koje su se zbrajale na razini poglavlja (vidi tablicu 2 u prilogu).

Operativnim planom ukupno je predviđeno 23 nositelja mjera, uz sudjelovanje drugih tijela vlasti i organizacija civilnog društva. Po opsežnosti provedbe ističe se tematska cjelina 8.1. koja se odnosi na unapređenje sustava financiranja organizacija civilnog društva iz državnog proračuna i pretpristupnih fondova EU. U tom je području najveći broj mjera koje su sve vrlo temeljito i pravovremeno provedene. S druge strane, provedba mjera u tematskim cjelinama 8.3. - neprofitno poduzetništvo i socijalna ekonomija te u poglavlju 9 – regionalni razvoj zaostaje u odnosu na druga područja, pri čemu valja napomenuti da se procjena provedbe zasniva na dostavljenim podacima, koji su upravo za ove mjere manjkavi te praćenje u ovim područjima treba značajno unaprijediti.

Provedba mjera Operativnog plana iziskivala je horizontalnu koordinaciju više desetaka tijela državne uprave, ali i lokalne i regionalne samouprave te sustavno savjetovanje s nizom izvaninstitucionalnih aktera, posebno organizacija civilnog društva. Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske imao je ulogu koordinatora praćenja provedbe Operativnog plana Nacionalne strategije (kojeg je Vlada Republike Hrvatske usvojila 1. veljače 2007. godine) o čemu je redovito, jednom godišnje dostavljalo analitička izvješća Vladi Republike Hrvatske. U praćenje provedbe Strategije uključen je Savjet za razvoj civilnog društva te Povjerenstvo za praćenje provedbe mjera Operativnog plana Nacionalne strategije kojeg čine koordinatori imenovani od strane institucija, nositelja mjera.

Ova procjena zamišljena je kao participativna, interna evaluacija s fokusom na relevantnost definiranih ciljeva i mjera, izazove u provedbi i neposredne učinke. Prepoznati faktori uspješnosti i izazovi dosadašnje provedbe trebaju poslužiti kao podloga za definiranje preduvjeta uspješne provedbe mjera u budućnosti i održavanja dosad postignutih rezultata.

Evaluaciju je proveo Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske, u suradnji sa Savjetom za razvoj civilnog društva te Radnom skupinom za izradu nacrtu nove Nacionalne strategije stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva. Valja napomenuti kako je podloga za izradu evaluacijskog izvješća bila kvalitativna analiza svih postojećih izvještaja o provedbi Operativnog plana Nacionalne strategije stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva, u razdoblju od 2007. – 2011.

Uzevši u obzir kompleksnost provedbe politike razvitka civilnoga društva koja zahtijeva horizontalnu koordinaciju više desetaka tijela državne uprave, lokalne i regionalne samouprave te izvaninstitucionalnih aktera, provedba Operativnog plana Nacionalne strategije može se ocijeniti kao zadovoljavajuća, pri čemu je važno prepoznati i iskoristiti prilike za veću učinkovitost i djelotvornost kako bi se poboljšala izrada buduće Strategije.

Ovo izvješće namijenjeno je, prije svega, Radnoj skupini za izradu nacrtu nove Nacionalne strategije stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva, kao i drugim stručnjacima uključenima u izradu novog teksta Strategije, kako bi im poslužilo kao početno stajalište za razvoj novih mjera i aktivnosti. Također, izvješće je namijenjeno i svim tijelima državne uprave – nositeljima i sunositeljima mjera, političkim dužnosnicima i kreatorima javnih politika te svim drugim dionicima stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva.

U nastavku donosimo pregled postignuća i izazova u provedbi mjera dosadašnjeg, te preporuke za izradu mjera budućeg Operativnog plana, strukturiran prema njegovim dosadašnjim poglavljima.

Postignuća, izazovi i preporuke u Poglavlju 4. *Sudjelovanje građana u oblikovanju javne politike*

U izvještajnom razdoblju provodilo se svih 8 predviđenih mjera, pri čemu je njih 4 uspješno provedeno, a ostale 4 provedene su djelomično.

Glavno postignuće ove tematske cjeline je usvajanje *Kodeksa savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata (mjera 4.1.)*, a ključni faktor uspješnosti provedbe ove mjere je korištenje širokog postupka savjetovanja te uvrštavanje donošenja Kodeksa i u Akcijski plan suzbijanja korupcije. U buduću Strategiju svakako treba uvrstiti mjeru koja se tiče sustavne edukacije koordinatora za savjetovanje, uz mogućnost širenja tog sustava i na razinu lokalne i područne samouprave. Također, potrebno je usredotočiti se na kvalitetno praćenje procesa savjetovanja te aktivnosti usmjeriti i na institucionalizaciju Kodeksa savjetovanja, npr. uvrštavanjem opisa posla koordinatora u uredbu koje uređuju poslove i djelokrug pojedinih tijela javne vlasti.

Vezano uz mjeru 4.2., pravo na pristup informacijama u međuvremenu je postalo Ustavom zajamčeno pravo, te su usvojene Izmjene i dopune Zakona o pravu na pristup informacijama, a

praćenje provedbe propisa o pravu na pristup informacijama i edukacija tijela javne vlasti trebali bi naći mjesta i u novoj Strategiji. Ipak treba istaći da su organizacije civilnoga društva koje djeluju u području demokratizacije i borbe protiv korupcije, kao i stručna javnost, izrazili nezadovoljstvo usvojenim promjenama jer novi tekst Zakona nije odgovorio na sve ciljeve izmjena, naročito u pogledu nezavisnosti provedbe testa javnog interesa, te postoji mogućnost da će u sljedećem strateškom razdoblju ponovno doći do inicijative za novim dopunama spomenutog propisa.

Postignuća, izazovi i preporuke u Poglavlju 5. *Obrazovanje za demokratsko građanstvo i ljudska prava*

Tijekom izvještajnog razdoblja provodilo se svih 13 mjera, od čega je uspješno provedeno njih 3, a ostalih 10 je provedeno djelomično.

Glavno postignuće u ovom poglavlju je osnivanje Nacionalnog odbora za odgoj i obrazovanje za ljudska prava i demokratsko građanstvo te izrada Nacrta kurikuluma Građanskog odgoja i obrazovanja i njegovo upućivanje u javnu raspravu. Time je djelomično provedena mjera 5.1. (objedinjena s prijašnjom mjerom 5.2.), no valja napomenuti kako su postojala značajna kašnjenja u provedbi. Prema mišljenju nositelja, mjeru treba zadržati i u sljedećem strateškom razdoblju, uz konkretiziranje provedbenih aktivnosti koje uključuju stvaranje i održavanje baze podataka programa neformalnog obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo, koje provode organizacije civilnog društva u Republici Hrvatskoj; stručno usavršavanje nastavnika; sustavno praćenje provedbe građanskog odgoja i obrazovanja te osiguranje satnice i organizacijskih uvjeta za provođenje kurikulumu i u strukovnim školama. Također, Agencija za odgoj i obrazovanje predlaže uvođenje kolegija „Građanski odgoj i obrazovanje“ u sveučilišne studije i to prije svega u svrhu osposobljavanja budućih nastavnika na dodiplomskoj razini za provođenje građanskog odgoja i obrazovanja.

Postignuća, izazovi i preporuke u Poglavlju 6. *Pravni okvir za djelovanje i razvoj civilnog društva*

Od ukupno 7 mjera ove tematske cjeline, uspješno su provedene 2, a njih 5 je provedeno djelomično.

Mjera 6.2. *Donijeti nove propise i uskladiti postojeće za daljnji razvoj civilnog društva u RH: Zakon o volonterstvu, Zakon o zakladama, Zakon o organizacijama koje djeluju za opće dobro i njihovo provođenje* i mjera 6.3. *Utvrđiti kriterije za dobivanje statusa organizacija koje djeluju za opću (javnu) dobrobit, njihovo registriranje i praćenje djelovanja* (izvorni oblik) imale su poteškoća s provedbom u smislu nemogućnosti postizanja konsenzusa – kako među organizacijama civilnoga društva, tako i među nadležnim tijelima državne uprave – oko otvorenih pitanja u prvom nacrtu Zakona o organizacijama za opće dobro (tijela nadležnog za dodjelu i praćenje statusa, te olakšica koje bi takve organizacije koristile). Slijedom preporuka iznesenih na Danima udruga 2011., na kojima su sudionici jasno izrazili potrebu uređivanja pitanja aktivnosti od općeg dobra kroz zakon, prvotnu mjeru je potrebno zadržati uz određene modifikacije koje će fokus sa statusa organizacija prebaciti na status aktivnosti koje različite organizacije u Hrvatskoj provode. Na taj se način želi izbjeći dodatni postupak registracije organizacija, a procjenjivanje aktivnosti umjesto cjelokupnih organizacija u skladu je i sa samim standardima dodjele bespovratnih sredstava, propisanim samim Kodeksom pozitivne prakse,

standarda i mjerila za ostvarivanje financijske potpore programima i projektima udruga, gdje se fokus procjene stavlja na predloženi projekt ili program, umjesto na organizaciju koja ga predlaže.

Postignuća, izazovi i preporuke u Poglavlju 7. *Institucionalni okvir za potporu razvoja civilnoga društva*

Od ukupno 3 mjere unutar ovog poglavlja, jedna je uspješno provedena dok su dvije djelomično provedene.

Mjera 7.1. *Donijeti Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o imenovanju članica i članova Savjeta za razvoj civilnog društva* je uspješno provedena, a mjeru 7.2. *Potaknuti osnivanje tijela koje će biti odgovorno za promidžbu partnerstava između nevladinih, neprofitnih organizacija i lokalne vlasti* potrebno je u sljedećem strateškom razdoblju modificirati i povezati s poglavljem koji će se baviti regionalnim razvojem. Vezano uz rad Savjeta, u sljedećem strateškom razdoblju potrebno je smanjiti opterećenost temama na plenarnim sjednicama, a naglasak staviti na kvalitetniju pripremu i rasprave na radnim skupinama Savjeta.

Postignuća, izazovi i preporuke u Poglavlju 8.1 *Financiranje inicijativa, projekata i programa organizacija civilnog društva*

Od ukupno 14 mjera unutar ove cjeline, njih 10 je uspješno provedeno, a još 3 su provedene djelomično. Provedba ovih mjera u izvještajnom je razdoblju bila vrlo temeljita, obuhvatna i pravovremena, čime se ova cjelina ističe po kvaliteti provedbe u sklopu cijelog Operativnog plana.

Vezano uz ovo poglavlje valja istaknuti kako izvješća o financiranju OCD-a iz godine u godinu pokazuju sve veću usklađenost sa svim standardima koje propisuje Kodeks pozitivne prakse, standarda i mjerila za ostvarivanje financijske potpore programima i projektima udruga na nacionalnoj i lokalnoj razini, a podaci prikupljeni ovim načinom služe i za ažuriranje on-line baze podataka financiranih projekata i programa. Započeta je praksa *organiziranja Info dana na kojima svi davatelji financijske potpore na nacionalnoj razini zainteresiranim udrugama predstavljaju planove za raspisivanje natječaja u tekućoj godini*, što se pokazalo kao značajan iskorak s obzirom da omogućuju dvostranu komunikaciju davatelja i korisnika potpora. U izvještajnom razdoblju izrađen je i *Priručnik za primjenu Kodeksa pozitivne prakse, standarda i mjerila za ostvarivanje financijske potpore programima i projektima udruga*, kao pomoć u primjeni standarda koje propisuje Kodeks te su započete edukacije službenika na lokalnoj razini. Također valja naglasiti kako je sektor civilnoga društva jedan od najuspješnijih sektora u pogledu korištenja sredstava iz EU fondova, gdje se postotak iskorištenosti dostupnih sredstava penje do gotovo 100%, kako u odnosu na programiranje samih natječaja od strane Jedinice za provedbu projekata Ureda za udruge, tako i u odnosu na povlačenje izprogramiranih sredstava od strane organizacija civilnoga društva kroz natječaje u sklopu IPA I. komponente, što zasigurno govori i o kvaliteti provedbe mjera Operativnog plana vezanih uz korištenje sredstava iz EU fondova. U narednom razdoblju potrebno je nastaviti s provedbom mjera vezanih uz edukaciju, naglasak staviti na informatizaciju cjelokupnog procesa financiranja i na taj način povezati davatelje financijskih potpora iz javnih izvora kako bi se potaknula veća učinkovitost dodijeljenih sredstava i izbjeglo dupliciranje financiranja istih aktivnosti, te razmotriti mogućnost uključivanja profitnog sektora u sufinanciranje projekata i programa financiranih iz EU fondova.

Postignuća, izazovi i preporuke u Poglavlju 8.2. *Ugovaranje pružanja javnih usluga s organizacijama civilnoga društva*

U izvještajnom razdoblju provodilo se svih 5 mjera, od kojih su 2 uspješno provedene, a ostale 3 su provedene djelomično. Ured za udruge izradio je, na temelju sastanaka s relevantnim dionicima, prijedlog Pravila o uvjetima i postupku dodjele sredstava udrugama i nacionalnim savezima udruga osoba s invaliditetom, no Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi izrazilo je mišljenje kako se ova problematika treba riješiti posebnim zakonom.

U okviru reforme sustava socijalne skrbi koja je obilježena pomacima prema aktivnoj socijalnoj državi, pri čemu je potrebno isticati i podupirati socijalnu koheziju, te pomoći i zaštititi ranjive članove zajednice, u partnerstvu sa svim pružateljima socijalnih usluga, predviđena je aktivnija uloga organizacija civilnog društva u pružanju usluga socijalne skrbi. Tako su doneseni propisi i strateški dokumenti koji stavljaju dodatan naglasak na potrebu suradnje s organizacijama civilnog društva - Zajednički memorandum o socijalnom uključivanju (engl. *Joint Inclusion Memorandum-JIM*) iz ožujka 2007. godine koji su potpisale Vlada Republike Hrvatske i Europska komisija, Strategija razvoja sustava socijalne skrbi u Republici Hrvatskoj 2011. – 2016, Plan deinstitutionalizacije i transformacije domova socijalne skrbi i drugih pravnih osoba koje obavljaju djelatnost socijalne skrbi u Republici Hrvatskoj 2011. – 2016. (2018.) te konačno - novi Zakon o socijalnoj skrbi (NN 59/11). Organizacije civilnog društva tako postaju jedne od ključnih dionika u širenju mreže socijalnih usluga. Razvojem usluga koje nedostaju u zajednici želi se postići da korisnici dobivaju usluge u svojim domovima i lokalnim zajednicama, što znači da se u samoj zajednici stvaraju uvjeti za njihovu integraciju. Širenju mreže usluga socijalne skrbi trebalo bi pridonijeti i uvođenje standarda kvalitete u sve pružatelje usluga, socijalno planiranje na lokalnoj razini te proces transformacije i deinstitutionalizacije ustanova socijalne skrbi.

S obzirom na velika očekivanja od organizacija civilnog društva u razvijanju socijalnih usluga, u narednom razdoblju potrebno je zadržati ovu mjeru. Preduvjet za njezino uspješno provođenje je savjetovanje s organizacijama civilnog društva u kreiranju zakonskih i podzakonskih akata kojima se propisuju uvjeti pružanja socijalnih usluga (u području socijalne skrbi – utvrđivanje cijene usluga, okvira za financiranje organizacija civilnog društva koje pružaju socijalne usluge, uvođenje standarda kvalitete pružanja usluga socijalne skrbi i sl.) , ali i uključivanje organizacija civilnog društva u edukacije stručnjaka predviđene (do sada gotovo isključivo) za ustanove socijalne skrbi.

Također, u okviru Europskog socijalnog fonda, predviđena su značajna sredstva za područje socijalnog uključivanja i jačanja kapaciteta organizacija civilnog društva – pružatelja socijalnih usluga. S obzirom na nedostatak kapaciteta ustanova socijalne skrbi za povlačenje sredstava iz pretpristupnih fondova EU, potrebno je poticati suradnju javnih institucija i organizacija civilnog društva. Ujedno je potrebno unaprijediti postupak prijave i provedbe projekata financiranih iz nacionalnih i lokalnih izvora kako bi se ujednačili kriteriji dodjele nacionalnih i EU sredstava. Time će se osigurati uspješna apsorpcija programiranih sredstava, ali i osigurati kvaliteta i održivost usluga koje pružaju organizacije civilnog društva.

Postignuća, izazovi i preporuke u Poglavlju 8.3. *Razvoj socijalne ekonomije i neprofitnog poduzetništva*

Od ukupno 12 mjera u ovom poglavlju, njih 7 je provedeno djelomično dok provedba ostalih 5 mjera nije započela.

Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva je u 2009. godini, u suradnji s Uredom za udruge Vlade Republike Hrvatske, Ministarstvom gospodarstva, rada i poduzetništva i Ministarstvom zdravstva i socijalne skrbi te nekoliko poslovnih banaka, pokrenula inicijativu za osnivanje Fonda za razvoj društvenog poduzetništva, no realizacija nije dovršena zbog nedostatka financijskih sredstava te se za sljedeće strateško razdoblje preporuča nastaviti sa spomenutim aktivnostima. U programiranju mjera Europskog socijalnog fonda, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi osmislilo je natječaj usmjeren pružanju podrške razvoju socijalne ekonomije u borbi protiv socijalne isključenosti kojem je cilj unaprijediti mogućnosti zapošljavanja socijalno ugroženih osoba kroz razvoj socijalnog/društvenog poduzetništva. Izazovi provedbe mjera u ovom poglavlju proistječu iz činjenice da se radi o inovaciji u sustavu, a nositelj najvećeg broja mjera sve do nedavno nije bio blisko upoznat s konceptom niti ga je svrstavao visoko na listi prioriteta. Najveći dio onoga što u Republici Hrvatskoj smatramo dobrim primjerima socijalnog poduzetništva pokrenule su upravo organizacije civilnog društva (bilo osnivanjem izdvojene pravne osobe /najčešće zadruge ili trgovačkog društva/ koja svoju dobit vraća organizaciji civilnog društva koja ju je osnovala; bilo organiziranjem socijalno poduzetničke inicijative u okviru djelovanja same organizacije – kao jedne od aktivnosti koju udruga provodi kako bi osigurala samoodrživost, ali i organiziranjem edukacija za pojedince i organizacije koje su zainteresirane za razvoj socijalnog poduzetništva).

Zbog svega ovoga, kao i zbog velikih mogućnosti financiranja razvoja socijalnog poduzetništva iz fondova EU, u sljedećem razdoblju, potrebno je snažnije uključiti nadležno ministarstvo kao glavnog koordinatora mjera za društveno poduzetništvo. Obzirom da se, istovremeno s izradom nove Nacionalne strategije stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva, kreće i u izradu strateškog dokumenta za poticanje razvoja socijalnog poduzetništva, što čini novo područje javnih politika u Republici Hrvatskoj, koordinacija i aktivno uključivanje svih relevantnih resora – poduzetništva, socijalne politike i financija – bit će od iznimne važnosti, kao i potpora Ureda za udruge te Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva, kao tijela koja su putem svojih strateških dokumenata i programa suradnje s organizacijama civilnoga društva, i u prethodnom razdoblju prepoznala potencijal i razvojne mogućnosti sadržane u konceptu socijalnog poduzetništva.

Postignuća, izazovi i preporuke u Poglavlju 9. *Regionalni razvoj*

Od ukupno 10 mjera u ovom poglavlju, 2 su provedene uspješno, dok je njih 7 provedeno djelomično.

Kao značajnije uspjehe u okviru ovog Poglavlja valja naglastiti kako je Grad Zagreb osnovao vlastitu koordinaciju davatelja potpora u koju su uključeni predstavnici gradskih ureda koji dodjeljuju potpore, a predstavnici zagrebačke koordinacije sudjeluju na koordinacijskim sastancima davatelja financijskih potpora na nacionalnoj razini koje organizira Ured za udruge. Mjeru vezanu uz osnivanje i kontinuirano djelovanje daljnjih županijskih koordinacija valja zadržati i u sljedećem strateškom razdoblju. Isto tako, mjere 9.2. i 9.3., koje se odnose na

decentralizirane programe potpore slabije kapacitiranim organizacijama civilnoga društva te manjim građanskim inicijativama, potrebno je zadržati uz osmišljavanje specifičnih aktivnosti za snažnije uključivanje jedinica lokalne i područne samouprave te snažnijeg poticanja građanskog aktivizma.

Najveći izazov u provedbi mjera iz Poglavlja 9. leži u njihovoj pretjeranoj fluidnosti te se stoga preporuča u sljedećem strateškom razdoblju naglasak staviti na konkretizaciju mjera i fokusiranje na mogućnosti koje pruža prekogranična suradnja, regionalno zakladništvo, ali i osnivanje lokalnih akcijskih grupa.

Postignuća, izazovi i preporuke u Poglavlju 10.1. *Razvoj volonterstva u Hrvatskoj*

Od ukupno 9 mjera ove tematske cjeline, njih 3 su provedene uspješno, a 6 djelomično.

Napredak postignut u okviru ovog poglavlja najviše se očituje u unaprijeđenim obrascima financijskog izvještaja neprofitnih organizacija, u koje su uvršteni podaci o broju volontera, količini volonterskih sati te broju sklopljenih ugovora o djelu. Problem oko institucionalnog priznavanja volonterskog rada (mjera 10.1.1.) još postoji, te je potrebno nastaviti rad na definiranju modela priznavanja volonterskog rada u obrazovnom sustavu, zdravstvenim ustanovama i u razvoju socijalnih usluga, kao i suradnju glavnih nositelja s Ministarstvom financija u provedbi aktivnosti vezanih uz prikupljanje podataka o volonterskim aktivnostima. Također, valja napomenuti kako je Državni zavod za statistiku predložio brisanje mjere vezane uz uključivanje vrijednosti volonterskog rada u BDP prilikom izrade buduće Strategije, budući da je prema trenutno važećim standardima nacionalnih računa definiranih priručnicima Ujedinjenih naroda, mjerenje volonterskog rada izvan granica bruto domaćeg proizvoda. Stoga Državni zavod predlaže da se volonterski rad mjeri u sklopu nacionalnih računa neprofitnih institucija, obzirom da još uvijek niti jedna zemlja u svijetu ne uključuje vrijednost volonterskog rada u svoj službeni BDP.

Postignuća, izazovi i preporuke u Poglavlju 10.2. *Razvoj zakladništva*

Od ukupno 3 mjere, 2 su provedene uspješno, a jedna djelomično. Uspješno su provedene mjere koje se odnose na uspostavu i razvoj financijske i infrastrukturne potpore razvoju zaklada lokalnih zajednica u suradnji s organizacijama civilnog društva, dok je mjera koja se odnosi na uspostavljanje transparentnog registra zaklada, u kojem bi podaci o registraciji i godišnji financijski izvještaji o poslovanju zaklada predstavljali osnovnu informaciju za praćenje razvoja zakladništva, provedena tek djelomično. Naime, na mrežnim stranicama Ministarstva uprave postoji mogućnost uvida u on-line Zakladnu knjigu, no ta je evidencija deficitarna u pogledu informacija koje pruža o radu same zaklade, poput osnivačkih akata, kontakt podataka i slično. S druge strane, u provedbenom razdoblju Ministarstvo financija značajno je unaprijedilo praćenje financijskog poslovanja neprofitnih organizacija, uspostavom Registra neprofitnih organizacija te bi se, zbog veće transparentnosti i lakšeg praćenja rada zaklada, u sljedećem strateškom razdoblju trebalo razmisliti o povezivanju tih dviju evidencija. S tim u skladu, Ministarstvo financija i Državni ured za reviziju trebali bi se uvrstiti među glavne nositelje.

Također, izmjenama zakonodavnog okvira potrebno je olakšati osnivanje zaklada, kako bi se u budućem razdoblju aktivnosti lokalnih zaklada povezale s tijelima državne uprave u provođenju natječaja za financiranje lokalnih mikro-projekata.

Postignuća, izazovi i preporuke u Poglavlju 11. *Razvoj civilnoga društva u međunarodnom kontekstu*

U okviru ovog poglavlja provodilo se 19 mjera, od kojih je njih 8 uspješno provedeno, a ostalih 8 je djelomično provedeno.

Vezano uz mjere uključivanja organizacija civilnog društva u međunarodne aktivnosti, glavna preporuka je konkretizirati mjere zbog lakšeg praćenja i staviti naglasak na kontinuitet savjetovanja i strukture za dijalog. U kontekstu pružanja međunarodne razvojne pomoći od strane organizacija civilnoga društva, u sljedećem razdoblju potrebno je mapiranje usluga za pružanje kojih su organizacije u RH kapacitirane te pripremiti okruženje za što snažnije uključivanje hrvatskih OCD-a u pružanje međunarodne razvojne pomoći.

Zaključak i opće preporuke – koordinacija, praćenje i izvještavanje

Nacionalna strategija stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva od 2007. - 2011. strateški je dokument u čije je stvaranje bilo uključeno više od stotinu stručnjaka iz civilnog, akademskog i javnog sektora. Promatrajući način na koji su mjere Operativnog plana bile formulirane, možemo ustvrditi kako se radilo o razvojno orijentiranoj, u mnogim područjima inventivnoj strategiji, te se stoga i dio izazova u provedbi mjera odnosi na činjenicu da su predložene mjere predstavljale avangardu u odnosu na postojeći sustav – primjerice u području uvođenja novog pristupa društvenom i ekonomskom razvitka putem socijalnog, neprofitnog poduzetništva. Drugi dio problema vezanih uz formulaciju mjera povezan je s time što je velik broj mjera bio opisne prirode, a Operativni plan nije jasno propisao indikatore koji bi omogućili lako praćenje provedbe. Iz tog je razloga u tekstu buduće Strategije, odnosno, OP-a nužno formulirati realne rokove, precizne proračunske obveze te jasne indikatore za praćenje provedbe. Posebno je važno istaknuti da provedba ove složene i obuhvatne strategije zahtijeva suodgovornost, koordinaciju i inicijativnost niza tijela državne uprave s vrlo opsežnim djelokrugom rada od kojih se mnogi samo marginalno dotiču suradnje i stvaranja pretpostavki za razvoj civilnog društva. U tom smislu, u nekim je područjima Strategija zasigurno podrazumijevala veću razinu upućenosti i kapacitiranosti pojedinih dionika u odnosu na stvarno stanje.

Ovdje treba naglasiti kako je, prilikom izrade novog teksta Strategije, u potpunosti potrebno zadovoljiti sve propisane standarde savjetovanja kako bi se u proces uključio što veći broj zainteresiranih dionika, ali i kako bi se tekst nove Strategije usuglasio i povezao s već postojećim ili planiranim strateškim dokumentima te time stvorila dodatna sinergija koja će zasigurno povećati učinkovitost provedbe novih mjera.

U posljednjih pet godina, djelovanjem Savjeta, ali i Ureda za udruge, možemo ustvrditi da je osviještenost tijela državne uprave o vrijednosti rada organizacija civilnoga društva, kao i o mnogim procesima povezanim s demokratizacijom i transparentnošću tijela javne vlasti, značajno povećana no s kapacitetima i sektorskim znanjem pojedinih nositelja mjera još uvijek ne možemo biti zadovoljni. U idućem strateškom razdoblju stoga je potrebno nastaviti s pozitivnom praksom održavanja periodičnih sastanaka Povjerenstva za praćenje provedbe Operativnog plana, horizontalnog tijela sastavljenog od predstavnika važnijih nositelja mjera OP-a, uz održavanje spomenutih sastanaka barem dva puta godišnje (početkom godine te u rujnu, nakon što su prikupljeni podaci o provedbi tijekom prvih 6 mjeseci tekuće godine). Radi veće

fokusiranosti te poticanja suradnje među nositeljima, ukoliko je moguće, predlaže se održavanje zasebnih sastanaka s nositeljima mjera prema poglavljima, odnosno, tematskim cjelinama buduće Strategije.

Uz to, potrebne su češće konzultacije s ključnim nositeljima u pojedinim poglavljima i tematskim cjelinama kako bi im se pružila dodatna pojašnjenja te ako je potrebno i dodatna stručna potpora, posebice onih mjera koje zahtijevaju programske inovacije te gdje je dosadašnja provedba kasnila (teme vezane uz socijalno poduzetništvo i regionalni razvoj).

Vežano za sustav planiranja, praćenja i izvještavanja o provedbi Operativnoga plana, u sljedećem strateškom razdoblju dodatne napore potrebno je usmjeriti na:

- (1) izradu godišnjeg Operativnog plana svih mjera, koji se početkom veljače dostavlja nositeljima,
- (2) izradu detaljnijih uputa za izvještavanje o provedbi svake mjere, s potpitanjima, koji se upućuje nositeljima dvaput godišnje (lipanj; prosinac)
- (3) tablično praćenje statusa provedbe mjera koje se dvaput godišnje dostavlja svim nositeljima (rujan; veljača),
- (4) tekstom nove Strategije omogućiti ravnotežu fokusa na viziju i specifičnosti pojedinih mjera te predvidjeti fleksibilnost za njihove preinake tijekom same provedbe u slučaju promjenjenih okolnosti,
- (5) izradu plana za pripremu godišnjeg izvješća o provedbi Operativnog plana koji će omogućiti dovoljno vremena za dodatne konzultacije s nositeljima i sudjelovanje Savjeta za razvoj civilnog društva u formuliranju preporuka za unaprjeđenje provedbe u narednoj godini.

Pregled provedbe mjera Operativnog plana Nacionalne strategije stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva u razdoblju 2007. - 2011.		
Broj mjera predviđen za provedbu		103
Broj uspješno provedenih mjera		37
Broj djelomično provedenih mjera		56
Broj mjera koje su se provodile		93
Broj mjera čija provedba nije započela		10
Broj mjera čiji završetak kasni u odnosu na rok		66
Opseg provedbe Operativnog plana	93/103	90%
Opseg provedbe Poglavlje 4	12/16	75%
Opseg provedbe Poglavlje 5	16/26	62%
Opseg provedbe Poglavlje 6	9/14	64%
Opseg provedbe Poglavlje 7	4/6	67%
Opseg provedbe cjelina 8.1.	23/28	82%
Opseg provedbe cjelina 8.2.	7/10	70%
Opseg provedbe cjelina 8.3.	7/24	29%
Opseg provedbe poglavlje 9	11/20	55%
Opseg provedbe cjelina 10.1	12/18	67%
Opseg provedbe cjelina 10.2	5/6	83%
Opseg provedbe Poglavlje 11	24/38	63%